

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش پرورش
تعلیم و تعلم عبادت است

ریاضی

سوم دبستان

۱۳۶۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ریاضی

سوم دبستان

شماره ثبت: ۵۱۱۱ / ۱۳ / ۱۱

۱۳۶۴

چاپ شرکت المست «سهامی عام»
حق چاپ محفوظ است

وزارت آموزش و پرورش
کتابخانه
انجمن علمی و پژوهشی دبیران
وزارت آموزش و پرورش

۱۳۶۲
۵۱۰
الف ۳
۲۰۰

پدیدآورندگان

مؤلفان:

دکتر اسمعیل بابلیان

دکتر محمد حسن بیژن‌زاده

صفر باهمت شیروانده

استادیار دانشگاه تربیت معلم

استادیار دانشگاه تربیت معلم

مدرس مراکز تربیت معلم تهران

با همکاری:

صدیقه اسدی غلامی

اختر غیانی

زهرا مبارکی

آموزگار دبستانهای تهران

آموزگار دبستانهای تهران

آموزگار دبستانهای تهران

نقاشی: اکبر چاپک، فیروزه شاهبنده

طراحی و صفحه‌آرایی: فیروزه شاهبنده

این کتاب بر اساس هدفهای آموزش ریاضی و مطابق با ریز برنامه نهیه و تصویب شده در شورای آموزش ریاضی دوره همگانی و با توجه به توصیه‌های آن شورا در دفتر برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش تألیف شده است.

در جلسات ۳۸ تا ۵۷ شورای مذکور (از تاریخ ۱۳۵۹/۱۱/۸ تا تاریخ ۱۳۶۰/۲/۹) که صرف برنامه‌ریزی مطالب کتاب شده است، اشخاص ذیل شرکت داشته‌اند:

خانمها صدیقه اسدی غلامی، دکتر نویده اسکوتی، مهین باوندی سوادکوهی، اختر غیانی، زهرا مبارکی و آقایان دکتر اسمعیل بابلیان، صفر باهمت شیروانده، دکتر محمد حسن بیژن‌زاده، میرزا جلیلی، محسن حسام‌الدینی، دکتر اکبر حسنی، محمدتقی دیبائی، دکتر اسدالله رضوی، دکتر عبدالله شیدفر، دکتر محمدتقی صدر، دکتر مسعود فرزاد، پرویز فرهودی مقدم، دکتر رحیم کریمپور، دکتر کاظم آللهی، محمد محمدنوری، محمد مقدس و دکتر آدینه محمد نارنجانی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

با روند انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، که خونیهای هزاران شهید است، ضروری است که در جهت برآوردن خواسته‌های مردم مسلمان و مستضعف، به پیروی از رهنمودهای قاطع امام بزرگوار امت، دگرگونی اساسی در نظام آموزش و پرورش بوجود آید و همه نیروها و امکانات در جهت نیل به اهداف انقلاب و خدمت به مردم بسیج شود.

در این روند، دگرگون کردن برنامه‌ها و کتابهای درسی از اهمیتی ویژه برخوردار است. بر اساس سیاست نه شرقی نه غربی، جمهوری اسلامی، لازم بود که هر چه زودتر طاقوت گرائی و تقلیدهای بیجای فرهنگهای بیگانه از برنامه‌ها و کتابهای درسی زوده شود و به جای آنها روح فرهنگ اصیل اسلامی در همه نهادها حاکم گردد تا دوباره روحیه اعتماد و بازگشت به خویشتن خویش در فرزندان این مرز و بوم متجلی گردد. لذا، از این پس سی‌بایست محتوا و حتی تصویرها و طرحهای کتابهای درسی نمایانگر زندگی اکثریت مردم شهر و روستای ایران اسلامی باشد. دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی درسی و تألیف وزارت آموزش و پرورش فعالیت مجدد خود را پس از انقلاب بر پایه اعتقادات فوق بنا نهاد. از اینرو به‌طور همزمان در دو سری مختلف برای نیل به این هدفها گام برداشت. از سویی در تصویرها و محتوای کتابهای موجود تجدید نظر بعمل آورد و از سویی دیگر برای دگرگون کردن بنیانی و اساسی برنامه‌ها و کتابهای درسی شوراهای مختلفی از اشخاص منعهده و صاحب‌نظر تشکیل داد تا متناسب با هدفهای مذکور برنامه‌ریزی و کتابهای جدید تألیف گردد. شورای ریاضی یکی از شوراهای این دفتر است که از شهریور ماه ۱۳۵۹ تاکنون با همکاری نزدیک به ۲۰ نفر دانشگاهی، دبیر، آموزگار و کارشناس به برنامه‌ریزی و تألیف کتابهای جدید ریاضی پرداخته است. کتاب حاضر کار گروهی از اعضای این شورا است که تألیف و تصحیح آن نزدیک به دو سال به طول انجامیده و در سال تحصیلی ۶۲-۶۱ در ۵ کلاس به صورت آزمایشی ندریس شده است. اینک که پس از تجدید نظر کلی و رفع نواقص در شمار کتابهای درسی وزارت آموزش و پرورش قرار می‌گیرد امید است که به منزله گامی، هرچند ناچیز، در جهت برآوردن خواسته‌های مردم فداکار قهرمان کشورمان باشد و ما را به استقلال واقعی نزدیکتر سازد. به امید عنایت و لطف خاصه پروردگار.

«دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی درسی و تألیف»

بسمه تعالی

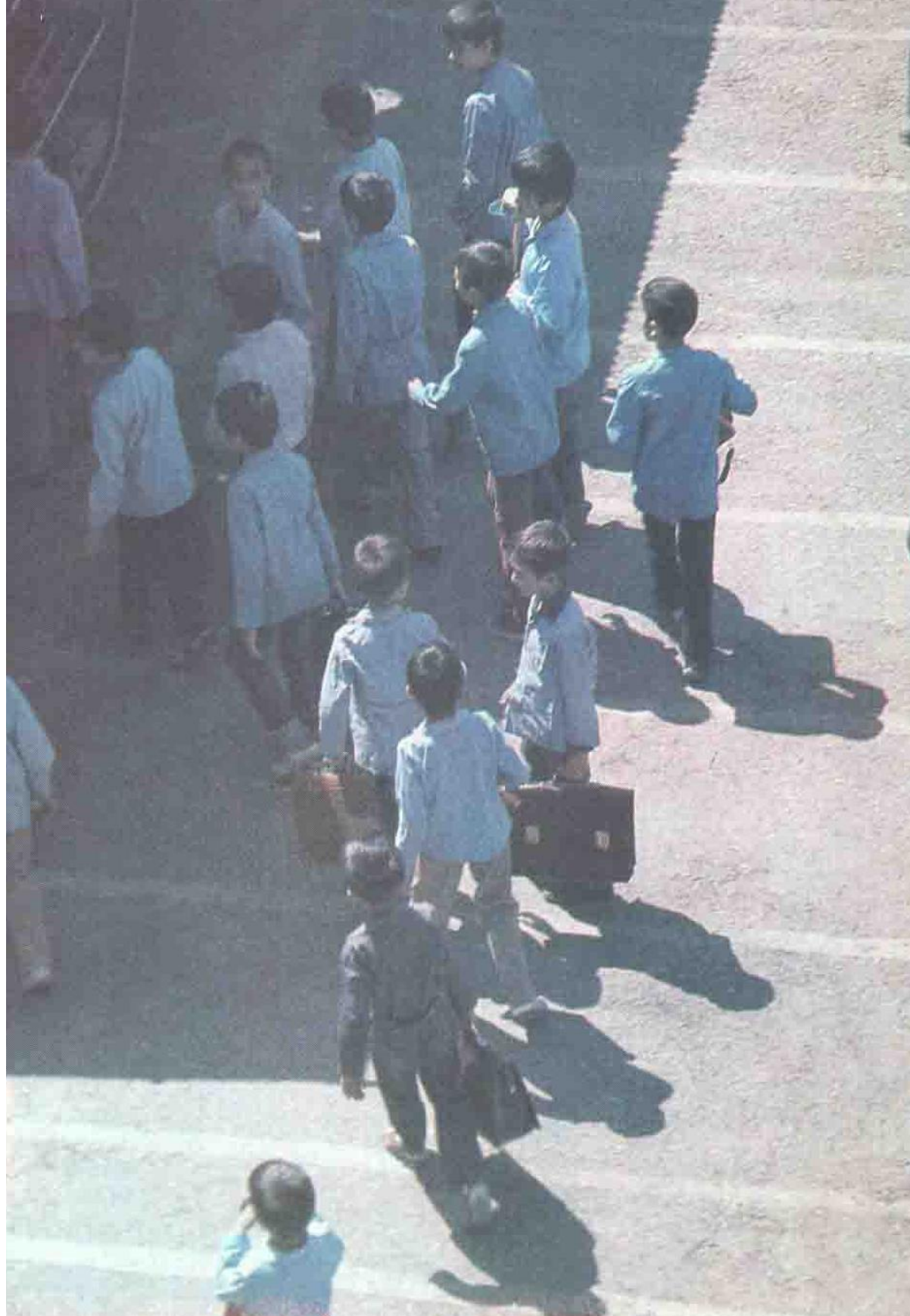
سخنی با اولیای محترم دانش‌آموزان کلاس سوم ابتدایی

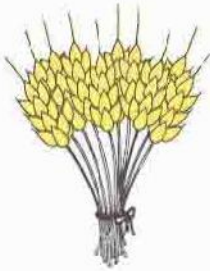
اغلب اولیای دانش‌آموزان، بخصوص آنها که از نعمت سواد برخوردارند، مایلند که فرزند خود را در امر یادگیری کمک کنند. اما چه بسا که برخی از تذکرها و راهنماییهای غیر اصولی و نامتناسب با سن فرزندشان، نه فقط مفید فایده نمی‌افتد بلکه در یادگیری او خلل نیز وارد می‌آورد. از این جهت خواهشمندیم اولیای محترم به نکات و توصیه‌های زیر توجه فرمایند:

۱ - اغلب تصور می‌شود که هدف اصلی کتاب ریاضی سوم ابتدایی «حفظ کردن جدول ضرب» است! اما چنین چیزی مورد نظر مؤلفین این کتاب نیست، بلکه یکی از هدفهای اصلی این کتاب در درجه اول یادگیری «مفهوم ضرب» و بکارگیری آن در حل مسائل، و در درجه دوم بخاطر سپردن حاصلضرب دو عدد یک رقمی و در نهایت تکنیک محاسبه حاصل ضرب دو عدد است (در حدود برنامه تدوین شده که متناسب با سن دانش‌آموزان این کلاس است). هدفهای دیگر تا حدودی پیگیری هدفهای تعیین شده در کتابهای ریاضی اول و دوم است.

۲ - برای آموزش این کتاب آموزگاران کلاس سوم ابتدایی دوره مخصوصی دیده‌اند و کتابی به نام «کتاب معلم» در اختیار آنها قرار گرفته است. در کتاب معلم روش تدریس صفحات کتاب دانش‌آموز شرح داده شده است. بنابراین، از آموزش صفحاتی از کتاب که هنوز معلم درس نداده است، به فرزند خود جداً خودداری کنید.

۳ - این کتاب طوری تنظیم شده که یادگیری آن در کلاس زیر نظر معلم انجام شود. لذا، جز در مواردی که آموزگار توصیه می‌کند فرزندتان را در خانه به انجام تکالیف ریاضی اضافی وادار نکنید. ضمناً لازم به تذکر است که با همه کوششی که در تدوین این کتاب بعمل آمده است اطمینان داریم که عاری از نقص نیست. با انتقادهای سازنده خود ما را از این نقائص آگاه کنید تا در چاپهای بعدی در صدد رفع آنها برآیم.

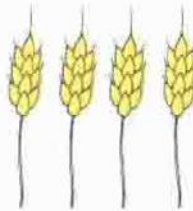
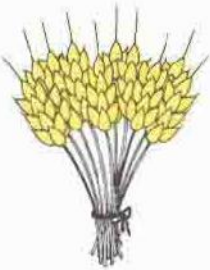
۱۰۰

۱۰

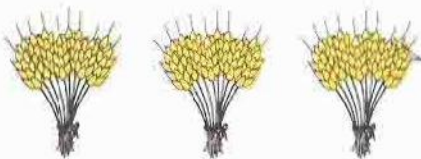

۱

صدگان	دهگان	یکان
۱	۴	۶

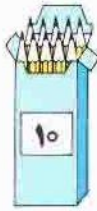
در شکل بالا ۶ یکی، ۴ ده‌تایی و ۱ صدتایی است که می‌شود ۱۴۶.

در این شکل ۴ یکی، ۲ ده‌تایی و ۳ صدتایی است که می‌شود ۳۲۴ (سیصد و بیست و چهار). عدد ۳۲۴ یک عدد **سدرقمی** است.

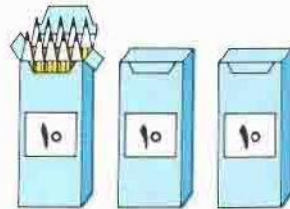
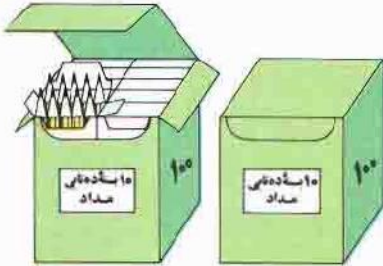
۱۰۰

۱۰

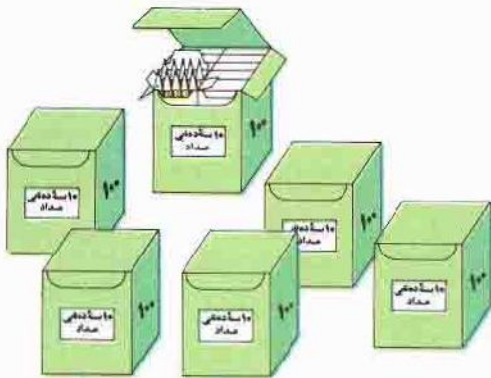

۱

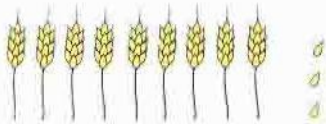
۳ ده‌تایی و ۲ صدتایی می‌شود ۳۳۰ (دویست و سی).

یکان	دهگان	صدگان
۰	۳	۳

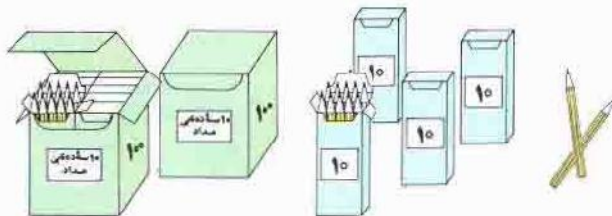
۷ یکی و ۶ صدتایی می‌شود ۶۰۷ (ششصد و هفت).

ابتدا جدول کنار هر شکل را کامل کنید، سپس عدد مربوط به هر شکل را بخوانید و با حروف بنویسید.

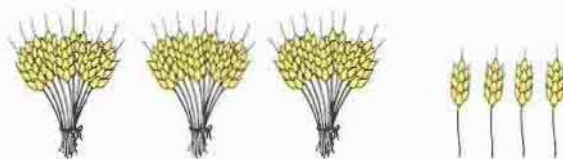

یکان	دهگان	صدگان
۳	۹	

نود و سه

یکان	دهگان	صدگان

یکان	دهگان	صدگان

یکان	دهگان	صدگان

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

.... یکی و ده‌تایی = ۹۲

.... یکی و ده‌تایی = ۷۰

.... یکی و ده‌تایی = ۸۵

.... یکی و ده‌تایی = ۵۵

.... یکی و ده‌تایی و صدتایی = ۳۰۲

.... یکی و ده‌تایی و صدتایی = ۸۶۴

.... یکی و ده‌تایی و صدتایی = ۷۵۰

۷ یکی و ۳ صدتایی می‌شود

۸ ده‌تایی و ۵ صدتایی می‌شود

۳ یکی و ۸ ده‌تایی و ۷ صدتایی می‌شود

۹ یکی و ۹ صدتایی می‌شود

یکی
ده‌تایی
صدتایی

هر یک از عددهای زیر را بخوانید و با حروف بنویسید.

۳۸۴ ۲۲۲ ۷۸ ۵۹۱ ۳۰۲ ۹۰۰ ۷۲۰ ۸۱ ۹۰۲

هر یک از عددهای زیر را با رقم بنویسید.

شصت و پنج هفتصد و هشتاد و نه چهارصد سیصد و دو اژده نهصد و یک
هفتصد و چهل هشتصد پانصد و هشتاد و نه صد و نوزده

هر یک از عددهای زیر چند رقمی است؟

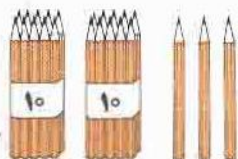
۷ ۳۲۶ ۶۰۰ ۶۱۶ ۷۰ ۱۴ ۸۰۲ ۵ ۷۱

با دو رقم ۳ و ۵ هر چه می‌توانید عدد دو رقمی بنویسید.

از ۶۰۰ تا ۶۵۰ را پنج تا پنج تا بنویسید.

کدام یک از عددهای زیر به ۵۰۰ نزدیکتر است؟ دور آن خط بکشید.

۴۷۰ ۳۹۰ ۴۸۹ ۴۷۹

دهگان	یکان
۲	۳

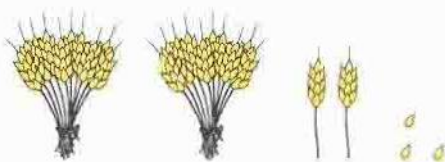

دهتایی	یکی
۱	۱۳

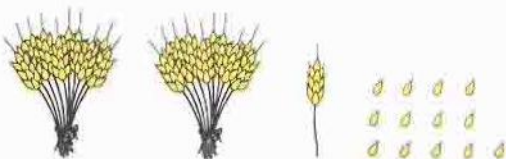
۲ دهتایی و ۳ یکی برابر است با ۱ دهتایی و ۱۳ یکی

صدتایی	دهتایی	یکی
۱	۱۲	۳

صدگان	دهگان	یکان
۲	۲	۳

صدتایی	دهتایی	یکی
۲	۱	۱۳

اعداد مربوط به هر شکل را در جدول مقابل آن بنویسید.

	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="width: 33%;">صدگان</th> <th style="width: 33%;">دهگان</th> <th style="width: 33%;">یکان</th> </tr> <tr> <td style="height: 40px;"></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	صدگان	دهگان	یکان			
صدگان	دهگان	یکان					
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="width: 33%;">صدتایی</th> <th style="width: 33%;">دهتایی</th> <th style="width: 33%;">یکی</th> </tr> <tr> <td style="height: 40px;"></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	صدتایی	دهتایی	یکی			
صدتایی	دهتایی	یکی					

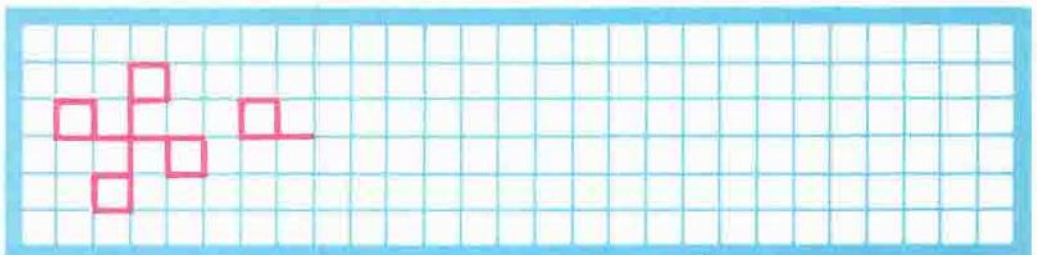
باتوجه به جدول سمت چپ جدول سمت راست را کامل کنید.

صدتایی	دهتایی	یکی	صدگان	دهگان	یکان
۵	۱۷	۳	۶	۷	۳
۱	۳	۱۵		۴	
۷	۱۲	۶	۸		
۵	۰	۱۰			
۶	۳	۱۴			

در عددهای زیر ارزش هر یک از رقمهایی را که با رنگ قرمز نوشته شده

بگویید.

۲۸۱ ۷۵۴ ۱۱۵ ۴۹۷ ۸۰۰ ۲۱۶ ۶۰۸

برای هر دو عدد داده شده دو جمع و دو تفریق بنویسید.

۹ و ۸

$۹ + ۸ = ۱۷$

$۸ + ۹ = ۱۷$

$۱۷ - ۸ = ۹$

$۱۷ - ۹ = ۸$

۶ و ۷

.....

.....

.....

.....

۸ و ۵

.....

.....

.....

.....

۷ و ۸

.....

.....

.....

.....

۶ و ۹

.....

.....

.....

.....

۴ و ۸

.....

.....

.....

.....

حاصل جمعهای زیر را به دست آورید.

$۱۲ + ۳ = \square$

$۱۵ + ۵ = \square$

$۱۶ + ۴ = \square$

$۱۸ + ۵ = \square$

$۱۴ + ۷ = \square$

$۱۲ + ۶ = \square$

$۱۲ + ۸ = \square$

$۱۶ + ۸ = \square$

$۱۷ + ۱ = \square$

$۱۹ + ۲ = \square$

$۱۹ + ۴ = \square$

$۱۷ + ۵ = \square$

حاصل تفریقهای زیر را به دست آورید.

$۱۰ - ۹ = \square$

$۱۰ - ۷ = \square$

$۱۱ - ۵ = \square$

$۱۱ - ۸ = \square$

$۱۷ - ۹ = \square$

$۱۲ - ۸ = \square$

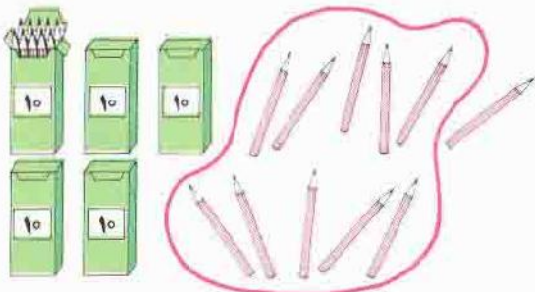
$۱۵ - ۶ = \square$

$۱۳ - ۸ = \square$

نوشت افزار فروشی یک بار ۴۴ خودکار و بار دیگر ۲۳ خودکار فروخت، او چند خودکار فروخته است؟

$$\begin{array}{r} 44 \\ + 23 \\ \hline 67 \end{array}$$

این نوشت افزار فروش در فروش دیگری یک بار ۳۶ مداد و بار دیگر ۲۵ مداد فروخت، چند مداد فروخته است؟

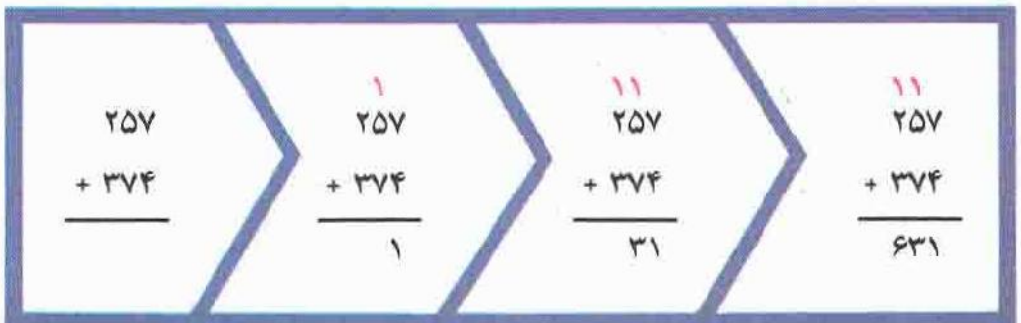

$$\begin{array}{r} 36 \\ + 25 \\ \hline 61 \end{array}$$

به جدول زیر که مربوط به جمع دو عدد ۲۵۷ و ۳۷۴ است توجه کنید.

صدگان	دهگان	یکان
۲	۵	۷
+۳	۷	۴
۶	۳	۱

اکنون مرحله به مرحله، بدون جدول عمل می‌کنیم:

حاصل جمعهای زیر را به دست آورید.

$$\begin{array}{r} 53 \\ + 42 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 58 \\ + 24 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 98 \\ + 41 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 78 \\ + 99 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 83 \\ + 29 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 351 \\ + 246 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 720 \\ + 152 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 503 \\ + 412 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 954 \\ + 45 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 789 \\ + 100 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 85 \\ + 396 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ + 897 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 300 \\ + 400 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 579 \\ + 121 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 998 \\ + 1 \\ \hline \end{array}$$

دو عدد داخل هر مستطیل را با هم جمع کنید.

۳۷۰ و ۶۰۰

۲۰۱ و ۷۰۹

۷۵ و ۸۵۳

۳۹۴ و ۲۸۰

۳۰۰ و ۱۵۹

۴۷۲ و ۳۰۸

۲۵۹ و ۸

۱۲۰ و ۹۲

۶۷۵ و ۱۸

۵۳۷ و ۲۸۸

۸۵۲ و ۱۴۸

۲۳۶ و ۴۲۲

در جای خالی رقم مناسب بنویسید.

$$\begin{array}{r} 13 \\ + 2 \square \\ \hline 37 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ + \square 3 \\ \hline 58 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square 82 \\ + 51 \square \\ \hline 8 \square 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \square \square \\ + 625 \\ \hline 937 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 248 \\ + 75 \square \\ \hline 10 \square 0 \end{array}$$

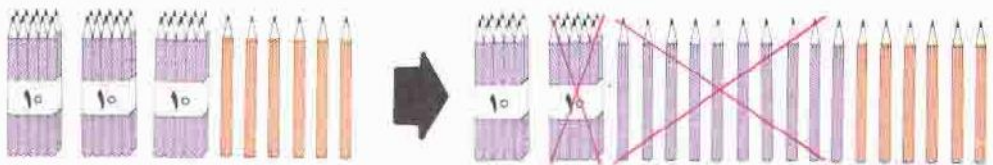
اتوبوسی ۴۸ مسافر داشت. ۲۳ مسافر آن پیاده شدند، چند مسافر در اتوبوس

مانده است؟

$$\begin{array}{r} 48 \\ - 23 \\ \hline 25 \end{array}$$

نوشت افزار فروشی از ۳۶ مداد ۱۹ تای آنها را فروخت، چند مداد برایش باقی

مانده است؟

$$36 - 19 = 17$$

این تفریق را بدون شکل هم می توانیم انجام دهیم.

ده تایی	یکی	
۲	۱۶	
۳	۵	→
- ۱	۹	
۱	۷	
		→
		۲۱۶
		۳۶
		- ۱۹
		۱۷

تفریقهای زیر را انجام دهید.

$$\begin{array}{r} 78 \\ - 46 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 96 \\ - 34 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 84 \\ - 67 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 38 \\ - 29 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 397 \\ - 104 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 798 \\ - 745 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 138 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 837 \\ - 729 \\ \hline \end{array}$$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

صدگان	دهگان	یکان
۳	۲	۴

ص	د	ی
۳	۱	...

صدگان	دهگان	یکان
۵	۴	۶

ص	د	ی
۵	...	۱۶

صدگان	دهگان	یکان
۴	۸	۳

ص	د	ی
۳	...	۳

صدگان	دهگان	یکان
۷	۰	۰

ص	د	ی
۶	...	۱۰

صدگان	دهگان	یکان
۴	۷	۵

ص	د	ی
۳	...	۱۵

ده‌تایی	یکی	
۵	۱۰	۵۱۰
۶	۰	۶۰
-۲	۵	-۲۵
۳	۵	۳۵

ده‌تایی	یکی	
۶	۱۸	
۷	۸	
-۲	۹	
۴	۹	

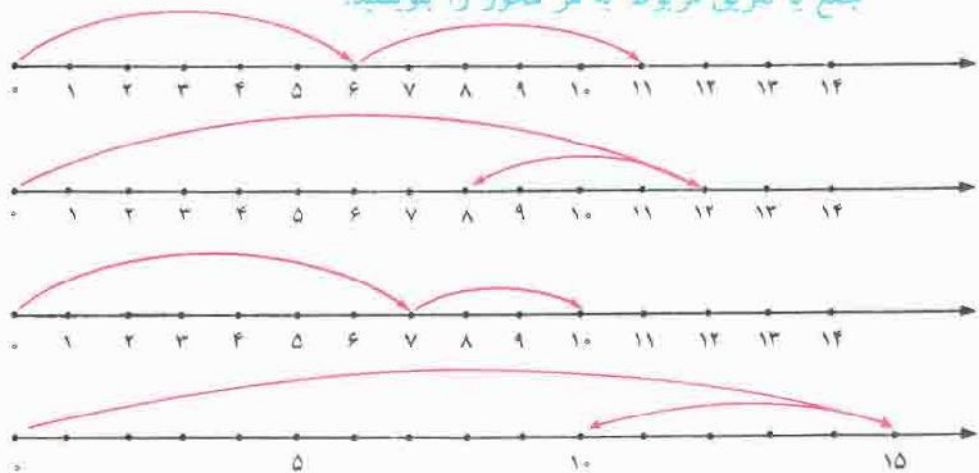
صدتایی	ده‌تایی	یکی
۱	۱۳	
۲	۳	۴
-۱	۵	۳
۰	۸	۱

صدتایی	ده‌تایی	یکی
۲	۱۴	
	۴	۱۳
۳	۵	۳
-۱	۸	۷
۱	۶	۶

صدتایی	ده‌تایی	یکی
	۹	۱۰
۶	۰	
۷	۰	۰
-۳	۵	۵
۳	۴	۵

صدتایی	ده‌تایی	یکی
۷	۱۳	
	۳	۱۳
۸	۴	۳
-۲	۷	۸
۵	۶	۵

جمع یا تفریق مربوط به هر محور را بنویسید.

جمع و تفریقهای زیر را عمل کنید.

$\begin{array}{r} ۸۵ \\ - ۶۳ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۹۵ \\ + ۷۶ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۲۳۴ \\ - ۲۷ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۵۸۱ \\ + ۴۱۱ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۵۷۳ \\ - ۳۹۵ \\ \hline \end{array}$
---	---	--	---	---

$\begin{array}{r} ۱۲۲ \\ - ۹۸ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۵۸ \\ + ۶۴۲ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴۰۰ \\ - ۲۵۱ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۶۰۰ \\ - ۳۰۲ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۸۸۸ \\ + ۱۱۱ \\ \hline \end{array}$
--	--	---	---	---

در جای خالی رقم مناسب بنویسید.

$\begin{array}{r} ۸۴ \\ - ۵ \\ \hline ۳۱ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴ \\ - ۲۳ \\ \hline ۲۶ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۹۳ \\ - \quad \\ \hline ۸۵ \end{array}$	$\begin{array}{r} \quad ۳ \quad \\ - \quad ۶ \\ \hline ۷۲۳ \end{array}$	$\begin{array}{r} \quad ۴۲ \\ - ۴ \quad ۸ \\ \hline ۴۲ \end{array}$
---	---	---	---	---

هر جفت از عددهای زیر را با هم جمع کنید.

۲۵۴ و ۸۰۰

۲۸۹ و ۴۹۳

۸۳ و ۱۲۰

۸ و ۹۹۲

مسئله حل کنید

۱ - در کتابخانه دبستانی ۳۴۵ جلد کتاب است. دانش آموزان این دبستان ۷۸

جلد کتاب به این کتابخانه هدیه کردند. حالا این کتابخانه چند جلد کتاب دارد؟

۲ - بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با همکاری خود مردم، در یک روستا ۱۴۱ خانه

و در روستای دیگر ۱۶۷ خانه ساخته است؛ رویهم در این دو روستا چند خانه ساخته شده است؟

۳ - فاصله یک ده تا تبریز ۱۷۸ کیلومتر و فاصله آن تا زنجان ۲۳۰ کیلومتر

است. این ده به تبریز نزدیکتر است یا زنجان؟ چقدر؟

۴ - اداره کشاورزی یک شهرستان به یکی از روستاهای محل یک بار ۶۰۰

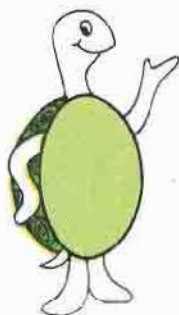
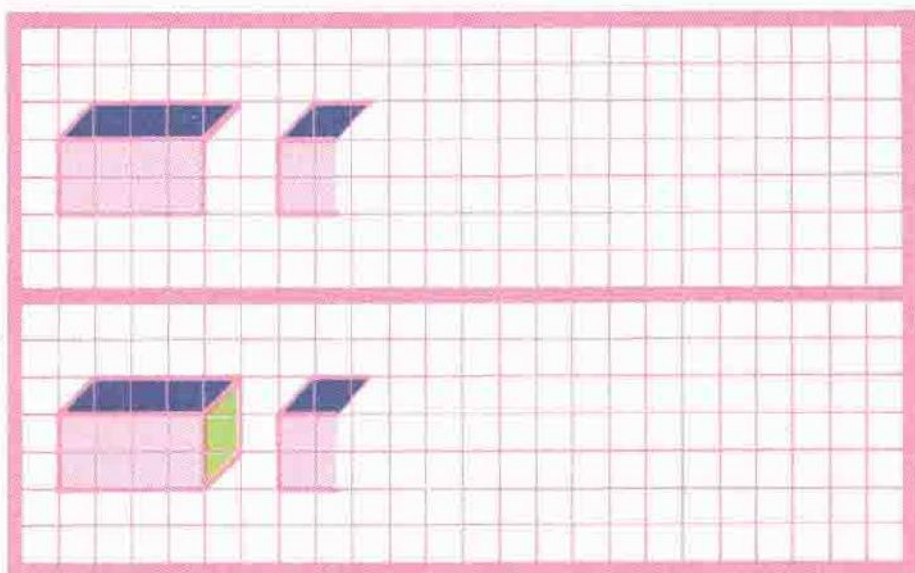
کیلو و بار دیگر ۳۷۹ کیلو کود شیمیایی تحویل داد. در این دو نوبت چند کیلو کود

تحویل داده است؟ در کدام دفعه بیشتر کود تحویل داده است؟ چقدر؟

۵ - دبستانی ۴۷۶ دانش آموز دارد که ۴۵ نفر آنها کلاس پنجم و ۴۹ نفر کلاس

چهارم هستند. در کلاسهای چهارم و پنجم این دبستان چند نفر دانش آموز است؟ در

کلاسهای دیگر این دبستان چند نفر دانش آموز است؟

به جمع و تفریق مقابل توجه کنید.

$$\begin{array}{r} ۵۷۳ \\ - ۳۲۴ \\ \hline ۲۴۹ \end{array}$$

عدد اول ۵۷۳
عدد دوم - ۳۲۴
باقی مانده ۲۴۹

$$\begin{array}{r} ۳۲۴ \\ + ۲۴۹ \\ \hline ۵۷۳ \end{array}$$

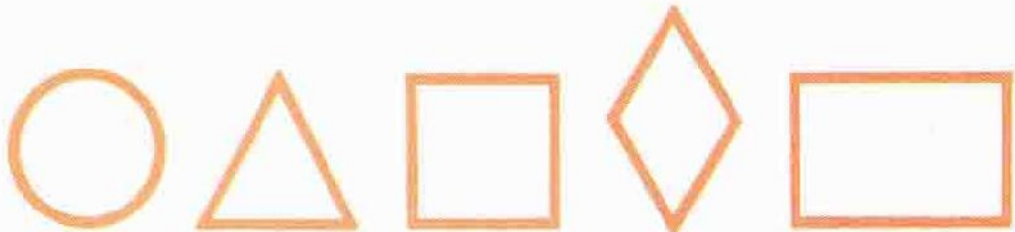
همان‌طور که می‌بینید برای اینکه بدانیم تفریقی که انجام داده‌ایم درست است یا نه عدد دوم (عدد کوچکتر) را با باقی مانده جمع کرده‌ایم و حاصل جمع مساوی عدد اول شده است. این عمل **امتحان تفریق** است.

اگر این حاصل جمع با عدد اول مساوی نشد باید هم تفریق و هم جمع را دوباره با دقت بیشتری انجام داد.

تفریقهای زیر را انجام دهید و بعد درستی هر یک را امتحان کنید.

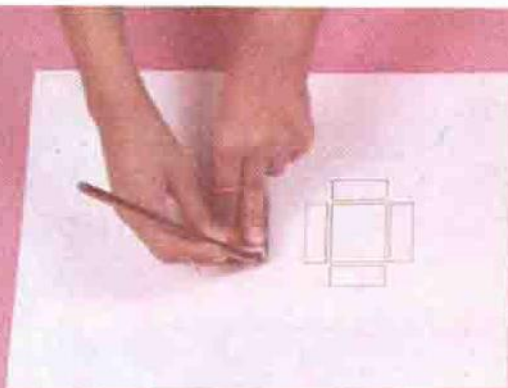
$\begin{array}{r} ۹۸۶ \\ - ۵۶۳ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۵۸۱ \\ - ۶۵ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴۳۹ \\ - ۲۸۵ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۷۴۱ \\ - ۳۸۵ \\ \hline \end{array}$
---	--	---	---

نام هر شکل را در زیر آن بنویسید.

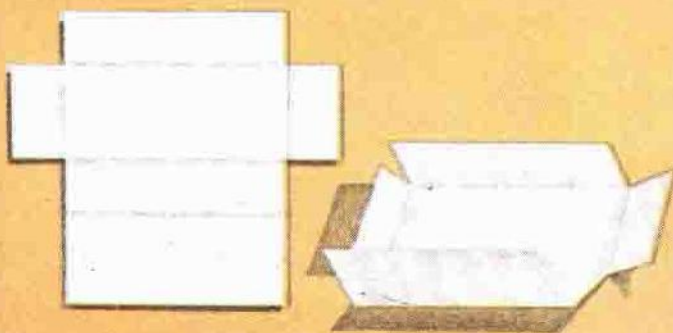

هر یک از قوطی کبریت، قوطی چسب، قوطی دارو و آجر به شکل یک مکعب مستطیل است.

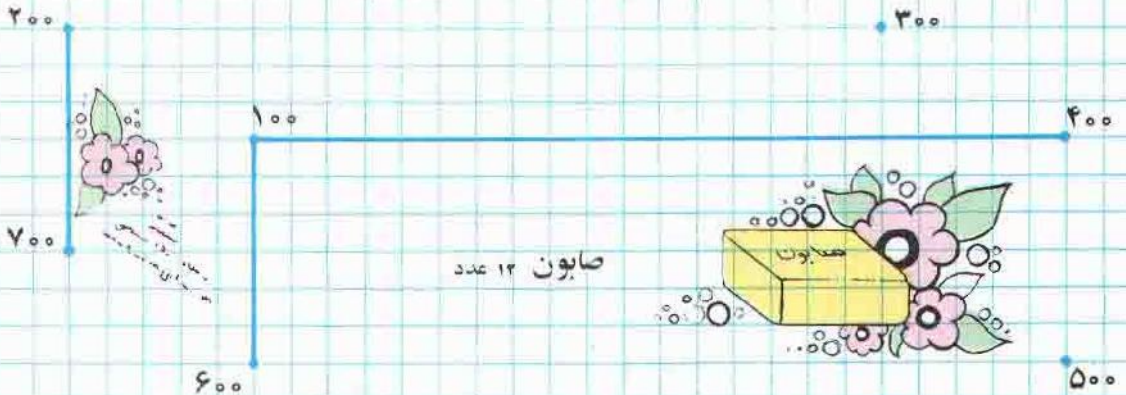
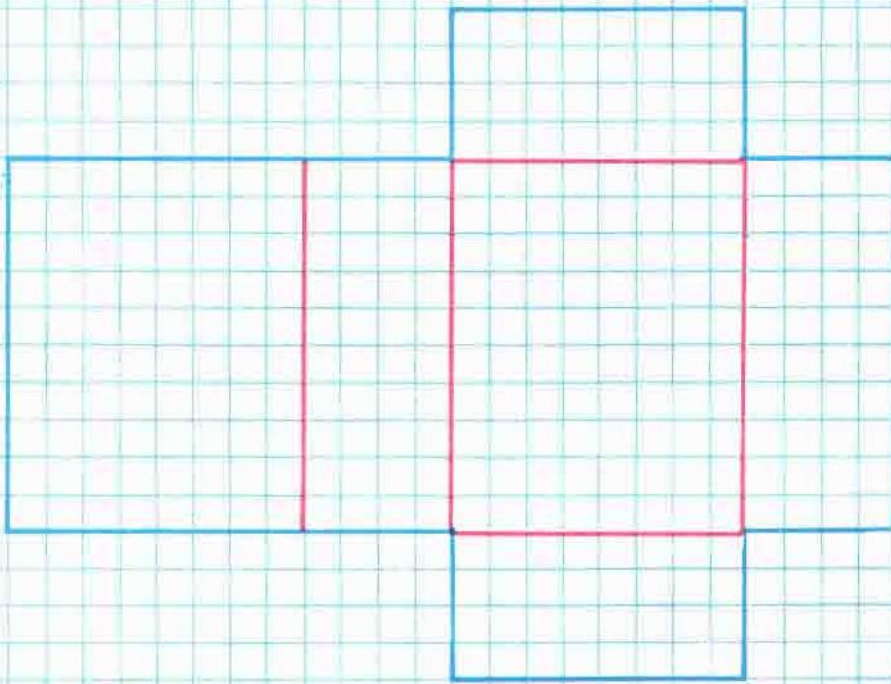

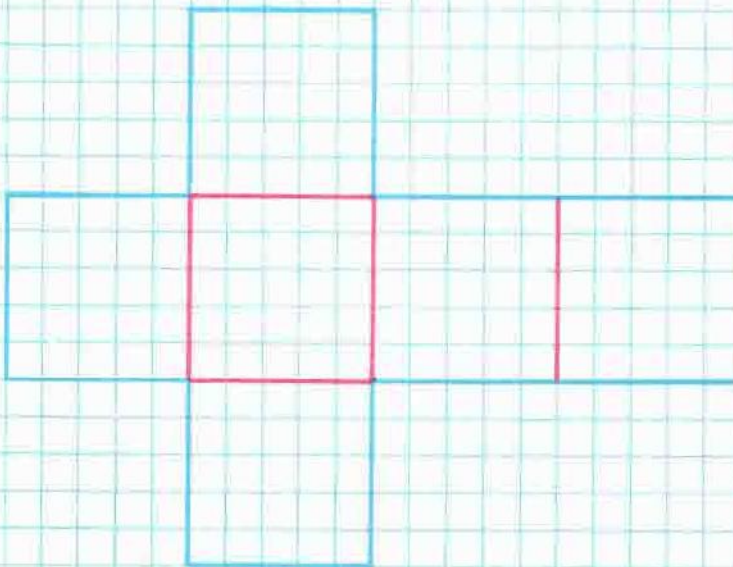
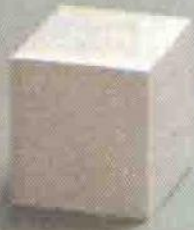
یک قوطی کبریت را روی کاغذ بگذارید و با مداد دور آن خط بکشید و دوباره از طرف دیگر قوطی کبریت این کار را بکنید. شکل چند مستطیل رسم خواهد شد؟

یک قوطی کوچک به شکل مکعب مستطیل بردارید و به کمک آموزگار خود مانند شکل روبه رو آن را ببرید و باز کنید.

با استفاده از شکل زیر و به کمک آموزگار خود می‌توانید یک مکعب مستطیل درست کنید.

شکل مقابل را روی
یک قطعه مقوای بکشید
و با قیچی از روی
خطهای آبی ببرید و با
ناکردن آن روی
خطهای قرمز یک
مکعب درست کنید.

هر یک از شکل‌های زیر از چند مکعب درست شده است؟

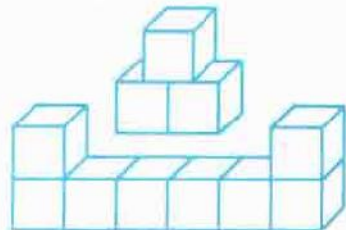
••••••••

••••••••

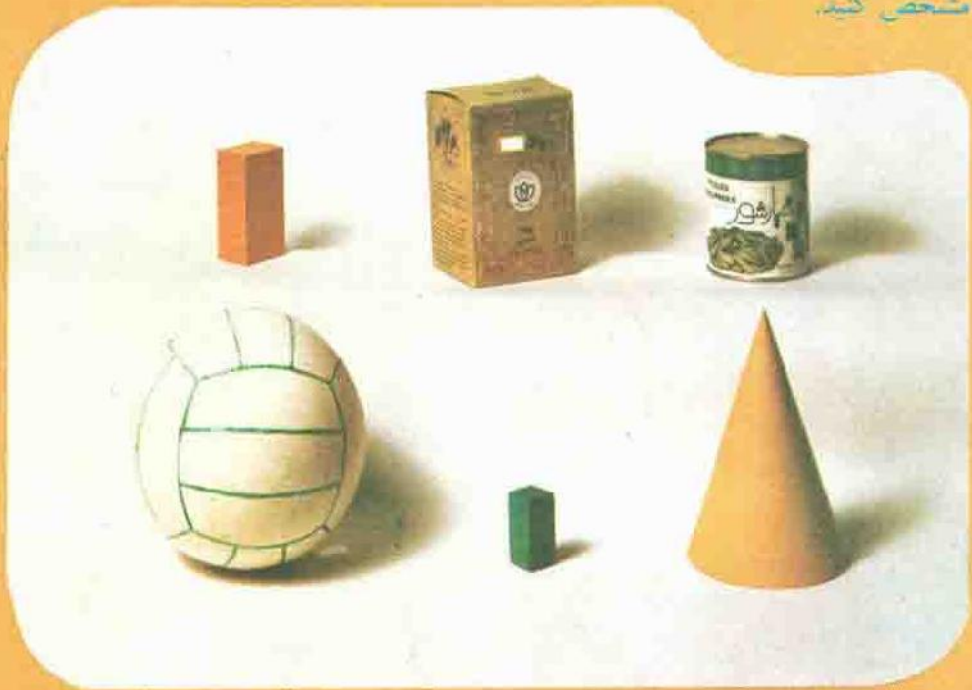

••••••••

••••••••

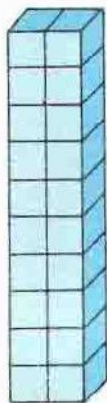
در بین شکل‌های زیر آنهایی که به شکل مکعب مستطیل هستند با علامت (x) مشخص کنید.

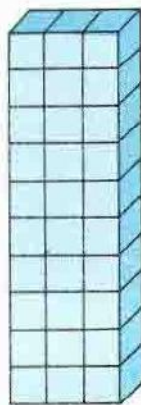
هر یک از شکل‌های زیر از چند مکعب درست شده است؟

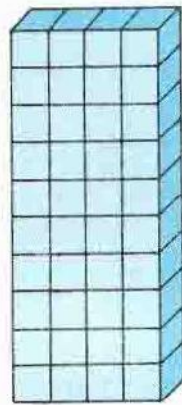
.....

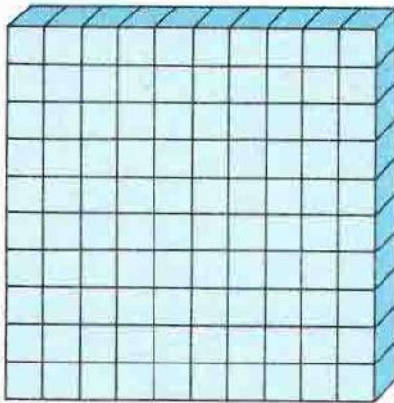
.....

.....

.....

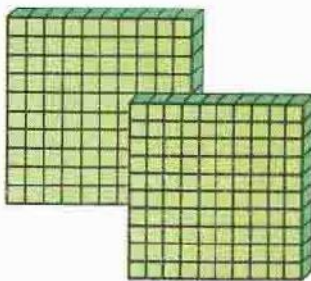
صدتایی

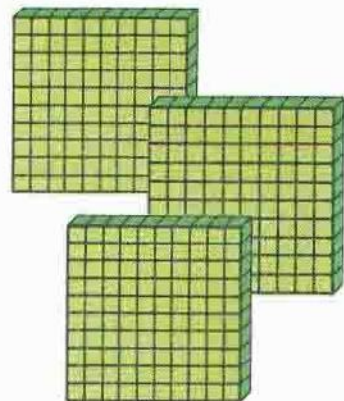
دهتایی

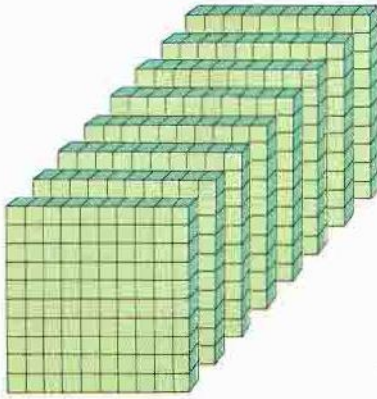
یکی

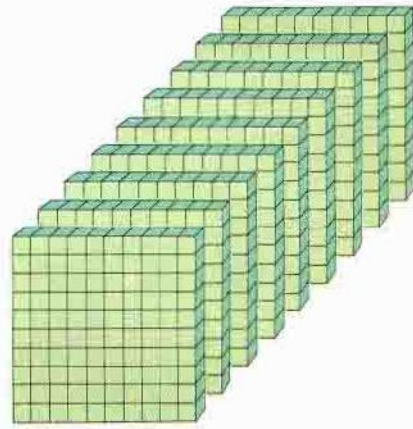
(دویست) ۲۰۰ = دو صدتایی

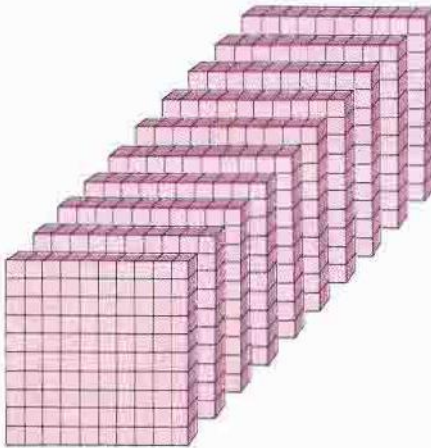
(سیصد) ۳۰۰ = سه صدتایی

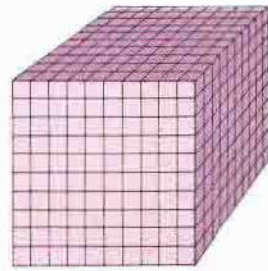
هشتصد (۸۰۰) = هشت صدتایی

نهصد (۹۰۰) = نه صدتایی

دهصد (۱۰۰۰) = ده صدتایی

هزار ۱۰۰۰

یکی	دهتایی	صدتایی	هزارتایی
۰	۰	۰	۱

ده صدتایی را می نویسیم ۱۰۰۰
و می خوانیم هزار.

صد تا صد تا بنویسید.

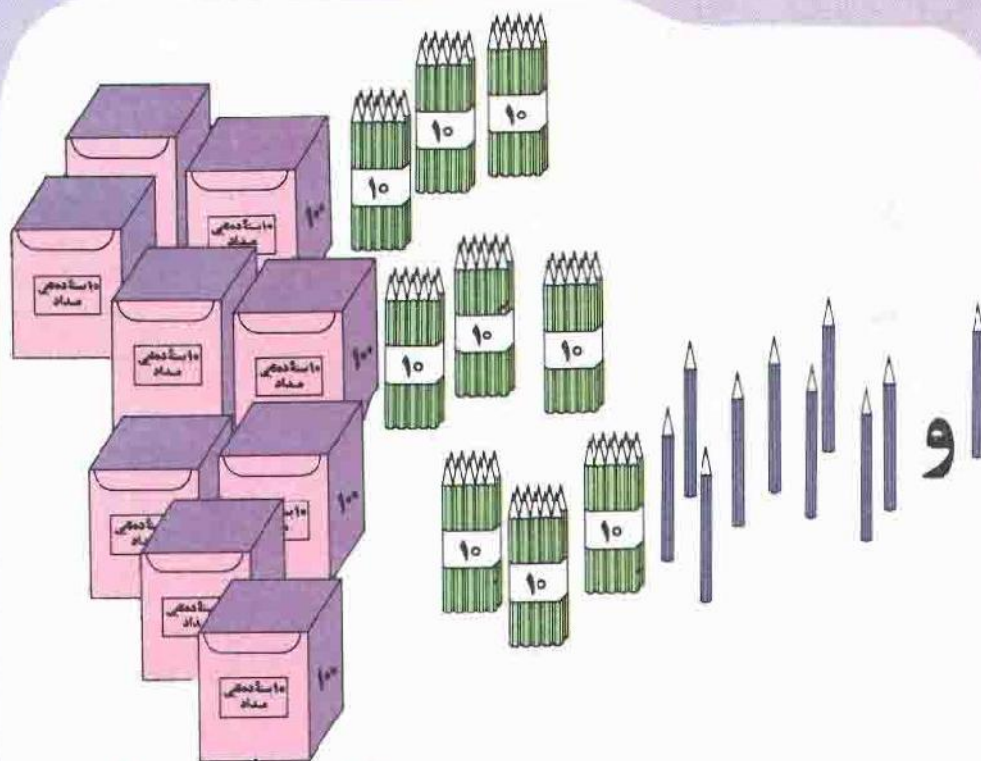
۱۰۰					۶۰۰			
-----	--	--	--	--	-----	--	--	--

ده تا ده تا بنویسید.

	۹۲۰				۹۷۰		
--	-----	--	--	--	-----	--	--

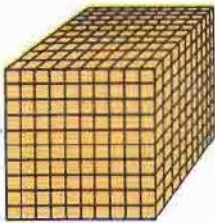
یکی یکی بنویسید.

۹۹۱							۹۹۹
-----	--	--	--	--	--	--	-----

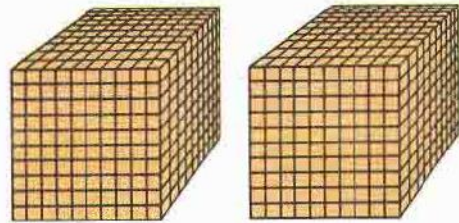

۹۹۹ و ۱ می شود ۱۰۰۰

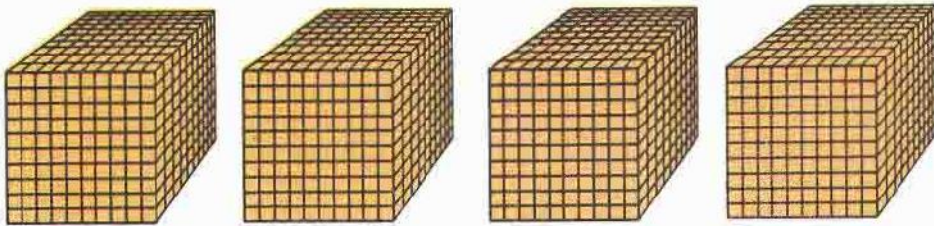
عدد ۱۰۰۰ چند تا از عدد ۹۹۹ بیشتر است؟ ۱۰۰۰ چند رقم دارد؟

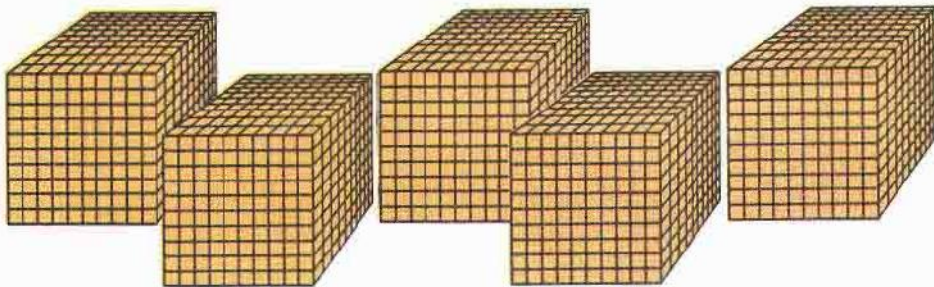
۱۰۰۰ (یک هزار)

۲۰۰۰ (دو هزار)

۴۰۰۰ (چهار هزار)

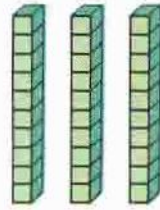
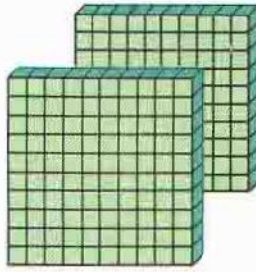

۵۰۰۰ (پنج هزار)

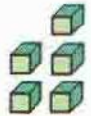
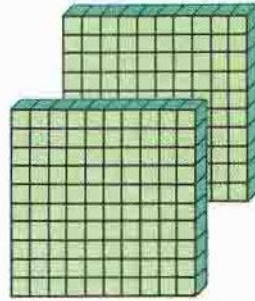
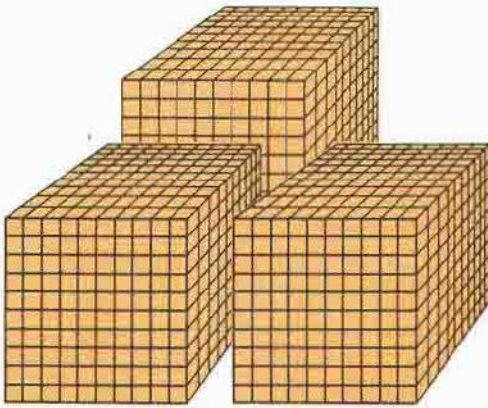
تمرین کنید

این عددها را با حروف بنویسید: ۳۰۰۰، ۱۰۰۰۰، ۶۰۰۰.
 این عددها را با رقم بنویسید: نه هزار، هشت هزار، هفت هزار.
 جدول مربوط به عددهای ۷۰۰۰، ۴۰۰۰ و ۸۰۰۰ را بکشید.

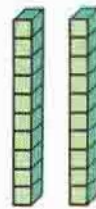
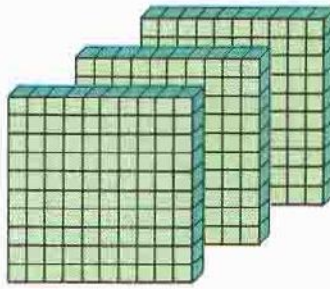
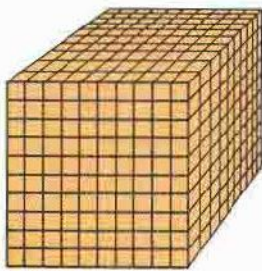
سه هزار و سیصد و پنجاه و سه
سه هزار و سیصد و پنجاه و سه
 سه هزار و سیصد و پنجاه و سه

۳ یکی، ۳ ده‌تایی، ۲ صدتایی و ۱ هزارتایی می‌شود ۱۳۳۳.

..... یکی، ده‌تایی، صدتایی و هزارتایی می‌شود

..... یکی، ده‌تایی، صدتایی و هزارتایی می‌شود

عدد ۵۳۸۴ را می‌خوانیم پنج‌هزار و سیصد و هشتاد و چهار

عدد سه‌هزار و چهارصد و بیست را با رقم بنویسید

عدد هفت‌هزار و پانصد و سیزده را با رقم بنویسید

تقی همراه پدر و مادرش به اصفهان می‌رفت و تابلوهایی را که در راه می‌دید می‌خواند. تقی از پدرش پرسید: **اصفهان ۸۵** یعنی چه؟

پدرش جواب داد: یعنی فاصله اینجا تا **شهر اصفهان ۸۵ کیلومتر** است. تقی پرسید: کیلومتر یعنی چه؟ پدرش جواب داد:

یک کیلومتر ۱۰۰۰ متر است

فاصله‌های دور را با کیلومتر اندازه‌گیری می‌کنند. مانند فاصله بین شهرها و روستاها.

به سوالات زیر پاسخ دهید.

۳ کیلومتر چند متر است؟ متر

۷ کیلومتر چند متر است؟ متر

۵۰۰۰ متر چند کیلومتر است؟ کیلومتر

یک کیلومتر چند تا صدمتر است؟ تا صدمتر

۹ کیلومتر چند متر است؟ متر

اصفهان ۸۵

جاهای خالی را پر کنید.

۱۰۰۰ یک هزار

۲۰۰۰ دو هزار

..... سه هزار

۴۰۰۰ چهار هزار

۵۰۰۰ پنج هزار

۶۰۰۰

.....

.....

۹۰۰۰ نه هزار

۱۰۰۰۰ ده هزار

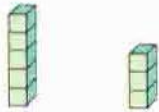
در جای خالی، عدد مناسب بنویسید.

۱۲۹۷ =	هزارتایی	۱	صدتایی و	۲	دهتایی و	۹	یکی و	
۹۷۳۶ =	هزارتایی		صدتایی و	۷	دهتایی و		یکی و	
۱۱۰۷ =	هزارتایی		صدتایی و		دهتایی و	۰	یکی و	
۵۰۰۳ =	هزارتایی		صدتایی و		دهتایی و		یکی و	
	هزارتایی =	۵	صدتایی و	۶	دهتایی و	۲	یکی و	۳
۳۴۹۰ =	هزارتایی		صدتایی و	۴	دهتایی و		یکی و	

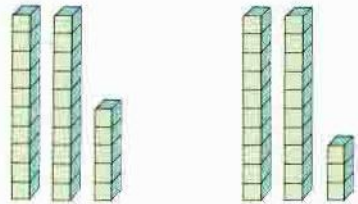
در جدول زیر عددهای نوشته نشده را بنویسید.

۹۹۷		۹۹۹		۱۰۰۱	۱۰۰۲		
۱۰۰۵				۱۰۰۹	۱۰۱۰		۱۰۱۲
۱۰۱۳			۱۰۱۶				۱۰۲۰

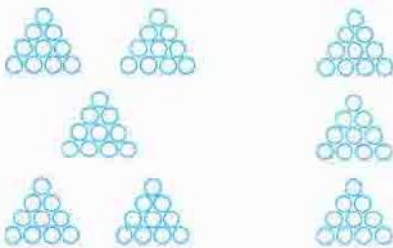
- از ۱۰۰۰ تا ۱۱۰۰ را ده تا ده تا در دفتر خود بنویسید.
- از ۱۰۰۰ تا ۱۰۵۰ را به ترتیب در دفتر خود بنویسید.
- از ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ را صدتا صدتا بشمارید و بنویسید.
- از ۱۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰ را هزار تا هزار تا بشمارید و بنویسید.
- از ۵۰۰۰ تا ۶۰۰۰ را صدتا صدتا بشمارید و بنویسید.
- از ۷۵۰۰ تا ۷۶۰۰ را ده تا ده تا بنویسید.

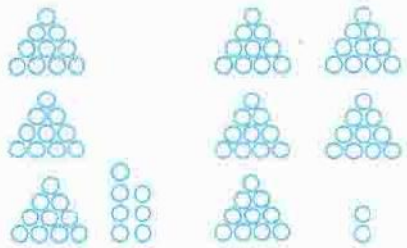
$$5 > 3$$

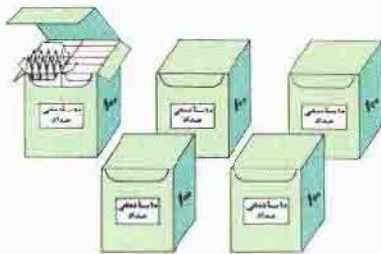
$$25 > 23$$

$$50 \blacksquare 30$$

$$37 \blacksquare 52$$

$$500 \blacksquare 300$$

$$20 < 21 \quad 21 < 22$$

عدد ۲۱ بین دو عدد ۲۰ و ۲۲ است.

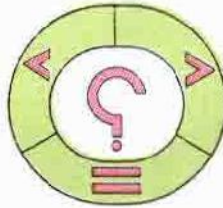

۸:۲۰

چه عددی بین دو عدد ۲۵ و ۳۰ قرار دارند؟ آنها را روی محور زیر بنویسید.

۹	■	۱۱
۷۸	■	۱۲۱
۹۴	■	۹۸
۲۰۰۰	■	۹۸۷
۲۵۳	■	۲۳۸
۱۹۸	■	۱۰۰۰
$۹۰ + ۴۷$	■	۱۳۷
$۸۵۷ - ۱۶۹$	■	$۶۱۰ + ۷۸$
$۶۷۰ - ۷۹$	■	$۴۰۰ + ۱۹۱$

۷۹	■	۱۰۱
۱۰۰	■	۱۰
۵۱	■	۳۹
۲۵۸	■	۲۵۴
۴۹۹	■	۶۰۱
۴۸۹	■	۶۱۱
$۴۵۳ + ۲۳۶$	■	۶۹۹
$۶۲۱ - ۱۸۰$	■	$۳۰۱ + ۵۸$
$۵۰۰ - ۲۰۱$	■	$۶۰۰ - ۴۰۱$

در جای خالی کلمه کوچکتر یا بزرگتر بنویسید.

هر عدد دو رقمی..... از هر عدد سه رقمی است.

هر عدد چهار رقمی..... از هر عدد سه رقمی است.

هر عدد دو رقمی..... از هر عدد چهار رقمی است.

هر عدد یک رقمی..... از هر عدد دو رقمی است.

۱۱

$$\begin{array}{r} 75 \\ + 123 \\ + 48 \\ \hline 246 \end{array} \quad \text{درخت}$$

باغی دارای ۷۵ درخت هلو و ۱۲۳ درخت سیب و ۴۸ درخت زردآلو است. این باغ چند درخت از این سه میوه دارد؟

۲۱

$$\begin{array}{r} 75 \\ + 80 \\ + 98 \\ + 100 \\ \hline 353 \end{array} \quad \text{جفت کفش}$$

یک کارگاه تولید کفش در هفته اول شروع کارش ۷۵ جفت کفش، در هفته دوم ۸۰ جفت کفش، در هفته سوم ۹۸ جفت کفش و در هفته چهارم ۱۰۰ جفت کفش تولید کرده است. این کارگاه در این چهار هفته چند جفت کفش تولید کرده است؟

۳

$3 + 0 \quad 2 + 1 \quad 1 + 1 + 1$

۴

$4 + 0 \quad 3 + 1 \quad 2 + 2 \quad 1 + 1 + 2 \quad 1 + 1 + 1 + 1$

۵

--	--

جمعهای زیر را کامل کنید.

↑	۸	
+	۵	۱۰ + ۵ =
+	۷	۳ + ۷ = ۱۰
+	۳	
—		

	۸ + ۵ = ۱۳	
↑	۱۳ + =	
+		
+		
+		
—		

همان طور که می بینید اگر چند عدد را یک بار از پایین به بالا و بار دیگر از بالا به پایین جمع کنیم دو حاصل جمع برابر می شوند.

پس برای اینکه بدانیم جمعی که انجام داده ایم درست است یا نه، اگر آن را از پایین به بالا جمع کرده باشیم یک بار هم از بالا به پایین جمع می کنیم، باید دو حاصل جمع برابر باشند. در غیر این صورت باید هر دو جمع را دوباره با دقت بیشتری انجام داد.

	۸	۳	۴	۲۴	۸	۳	۴
+	۷	۶	۹	۷	۶	۹	۹
+	۹	۵	۹	۹	۵	۹	۹
	۲۴						

جمعهای زیر را یک بار از بالا به پایین و بار دیگر از پایین به بالا انجام دهید.

$\begin{array}{r} 3 \\ + 3 \\ + 3 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \\ + 6 \\ + 6 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \\ + 5 \\ + 5 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 10 \\ + 20 \\ + 30 \\ + 40 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 15 \\ + 12 \\ + 10 \\ + 80 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 11 \\ + 11 \\ + 11 \\ + 11 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 24 \\ + 21 \\ + 13 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 3 \\ + 51 \\ + 24 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 25 \\ + 6 \\ + 31 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 18 \\ + 29 \\ + 25 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 98 \\ + 73 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 15 \\ + 15 \\ + 15 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 712 \\ + 723 \\ + 65 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 315 \\ + 91 \\ + 203 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 182 \\ + 300 \\ + 479 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ + 54 \\ + 172 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 625 \\ + 238 \\ + 12 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 505 \\ + 210 \\ + 146 \\ \hline \end{array}$

هر دسته از عددهای زیر را با هم جمع کنید و جمع خود را امتحان نمایید.

۷۴۸ و ۳۹ و ۵۷	۷۳۱ و ۴۹ و ۳۵۸	۳ و ۲۰ و ۳۰۰ و ۱۰۰
۵۷۳ و ۲۹۶ و ۵۴	۱۰۰ و ۳۰ و ۳۰۰ و ۷	۴۲۸ و ۷۰۵ و ۴۴۳

تفریقهای زیر را انجام دهید و بعد امتحان کنید.

$\begin{array}{r} 357 \\ - 98 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 489 \\ - 199 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 700 \\ - 435 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 201 \\ - 109 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 480 \\ - 290 \\ \hline \end{array}$
--	---	---	---	---

مسئله حل کنید

- ۱ - قطار تهران - مشهد در ایستگاه تهران ۴۱۲ نفر مسافر سوار کرد. در ایستگاه گرمسار ۲۱ نفر مسافر و در ایستگاه سبزوار ۷۸ نفر مسافر سوار کرد. این قطار در این سه ایستگاه چند مسافر سوار کرده است؟
- ۲ - برای کمک به زلزله‌زدگان، کلاس اول دبستانی ۱۲۳ تومان، کلاس دوم ۲۴۷ تومان و کلاس سوم ۳۱۷ تومان جمع‌آوری کردند. توسط این سه کلاس چند تومان جمع‌آوری شده است؟
- ۳ - کتابی ۱۶۰ صفحه داشت. احمد بار اول ۲۶ صفحه و بار دوم ۵۲ صفحه و بار سوم ۷۰ صفحه از آن را خواند. احمد چند صفحه از این کتاب را خوانده است؟ او چند صفحه از این کتاب را نخوانده است؟
- ۴ - نرگس ۶۳۰ ریال پول داشت؛ ۲۵۰ ریال برای کمک به جبهه داد و ۱۸۰ ریال جوراب و پرگار خرید. رویهم چند ریال پول داده است؟ چند ریال از پولش باقی مانده است؟

۵ - پرتقال فروشی سه جعبه پرتقال داشت. در جعبه اول ۱۳۵ پرتقال و در جعبه دوم ۱۹۷ پرتقال و در جعبه سوم ۱۶۰ پرتقال بود. در این سه جعبه چند پرتقال است؟

۶ - در نقشه بالا فاصله شهرها به کیلومتر نوشته شده است. مسافری می خواهد از شهر باختران و از راه تهران و ساری برای زیارت به مشهد برود. چند کیلومتر باید طی کند؟

بازی و ریاضی

۳	۴	۵	۶
۷	۸	۹	۱۰
۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱۵	۱۶	۱۷	۱۸

(الف)

۱۸		۵	
		۸	
۶			

(ب)

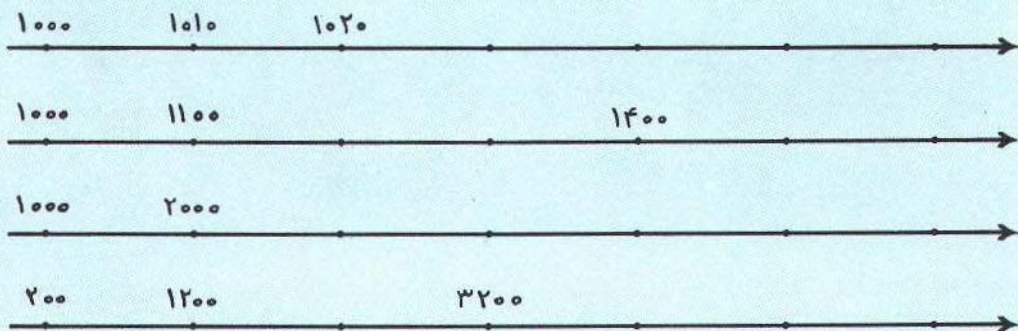
در جدول (الف) اعداد از ۳ تا ۱۸ به ترتیب نوشته شده اند. فقط جای اعدادی را که با فلش مشخص شده اند عوض کنید و جدول (ب) را کامل نمایید. حاصل جمع عددهای هر سطر و هر ستون و هر قطر از جدول (ب) را به طور جداگانه به دست آورید. اگر اشتباه نکنید، نتیجه جالبی به دست خواهید آورد!!

در زیر هریک از عددهای جدول زیر، عددی بنویسید که ۱۰۰۰ تا بیشتر از آن

باشد.

۵۰۰۰	۳۷۰۰	۳۰۰	۷۲	۸	۹۰۰۰	۹۹۰	۱۰

عددهای نوشته نشده را بنویسید.

عددهای نوشته شده در هر سطر را به ترتیب از کوچک به بزرگ بنویسید.

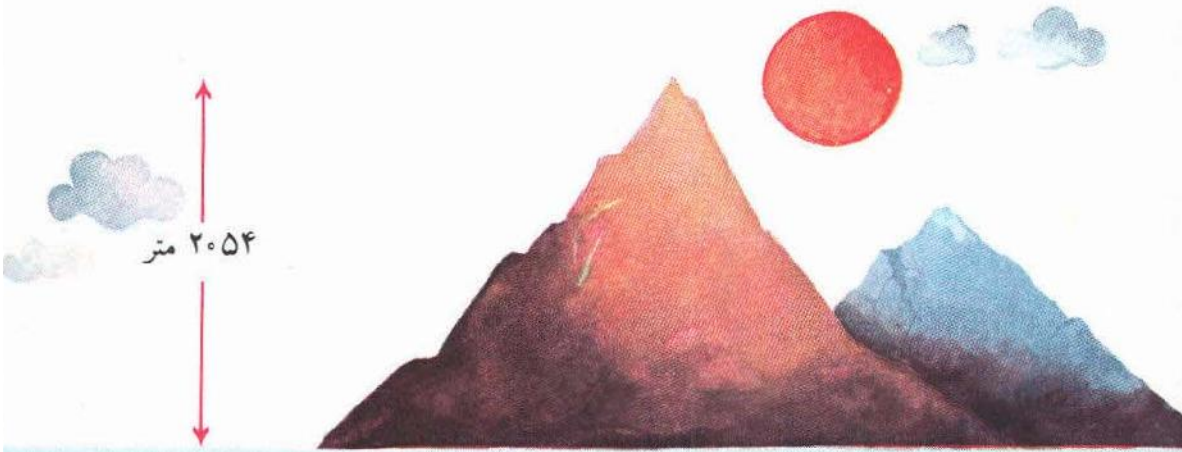
۴۰۱۰	۴۰۰۰	۴۰۳۰	۴۰۲۰	۴۰۸۰
۱۳۱۸	۱۳۱۵	۱۳۱۳	۱۳۱۶	۱۳۱۹
۲۸۵۱	۲۷۹۹	۳۱۱۱	۵۰۲۱	۵۱۸۱

کوچکترین عدد سه رقمی را با بزرگترین عدد سه رقمی جمع کنید.

بزرگترین عدد سه رقمی را که رقمهای آن ۲، ۵ و ۳ باشد بنویسید.

با چهار رقم ۲، ۷، ۱ و ۵ بزرگترین و کوچکترین عددهای چهاررقمی را

بنویسید. این دو عدد را از هم تفریق کنید.

در جدول زیر بلندی قلّه چند کوه نوشته شده است. آنها را بخوانید و به سوّالها

پاسخ دهید.

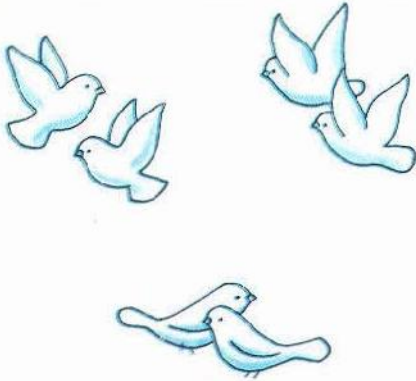
نام قلّه کوه	توچال	دنا	دماوند	سهند	سبلان	اُورست	الوند
بلندی قلّه به متر	۳۹۳۳	۵۲۰۰	۵۶۷۱	۳۷۰۷	۴۸۴۴	۸۸۸۴	۳۵۴۸

بلندترین قلّه چه نام دارد؟

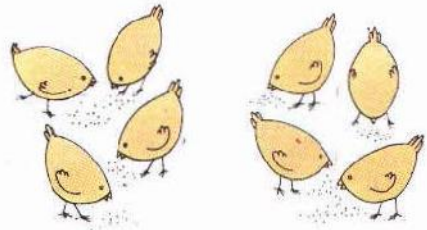
بلندی آن چند متر است؟

بلندی قلّه‌های جدول بالا را به ترتیب از کوچک به بزرگ بنویسید.

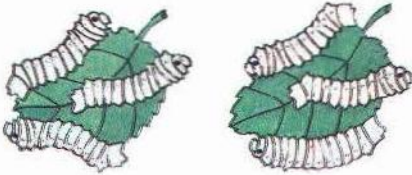
.....

سه دوتا

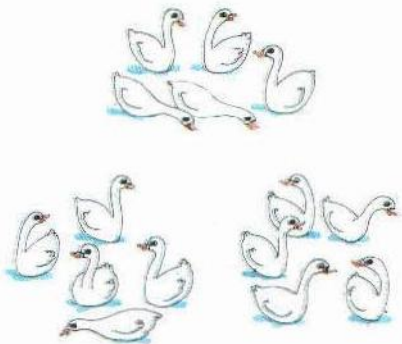
..... چهارتا

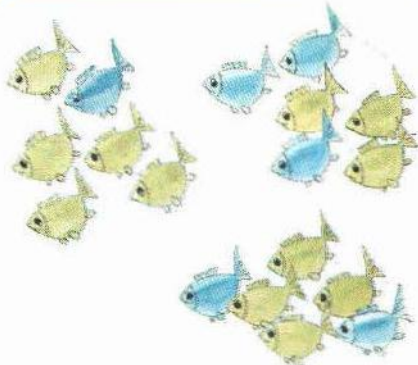
دو

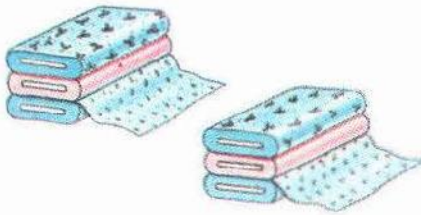
دوتا

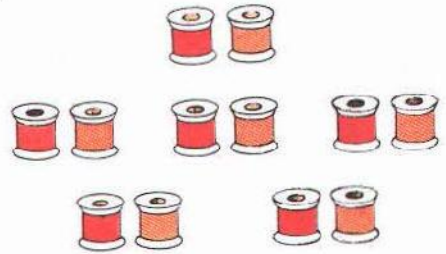
.....

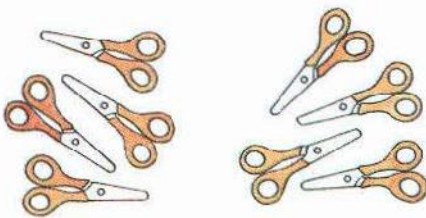
.....

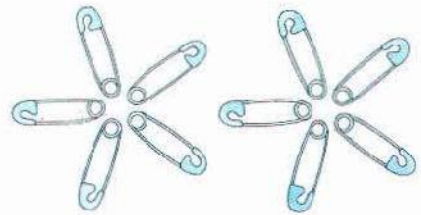
دو سه تا می شود شش تا

دو تا می شود

چهار تا می شود

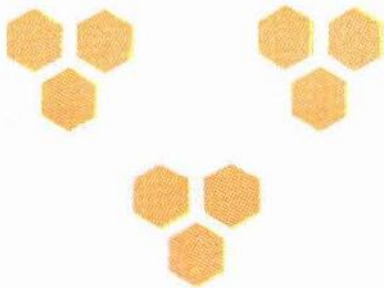
پنج تا می شود

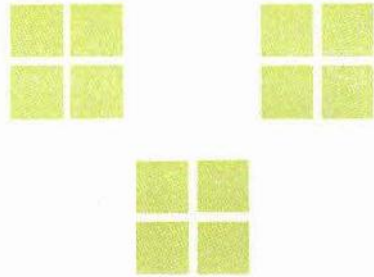
هفت تا می شود

شش تا می شود

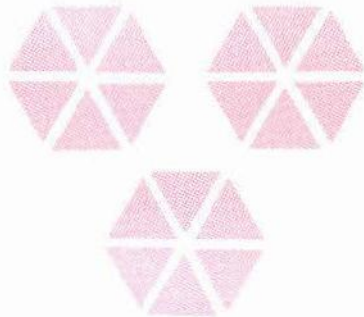
۳ سه تا می شود ۹ تا

.....

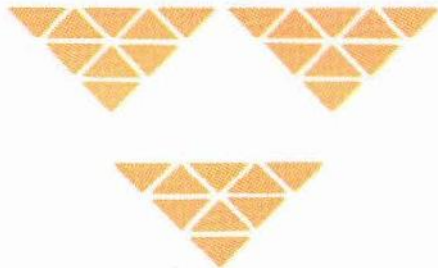
.....

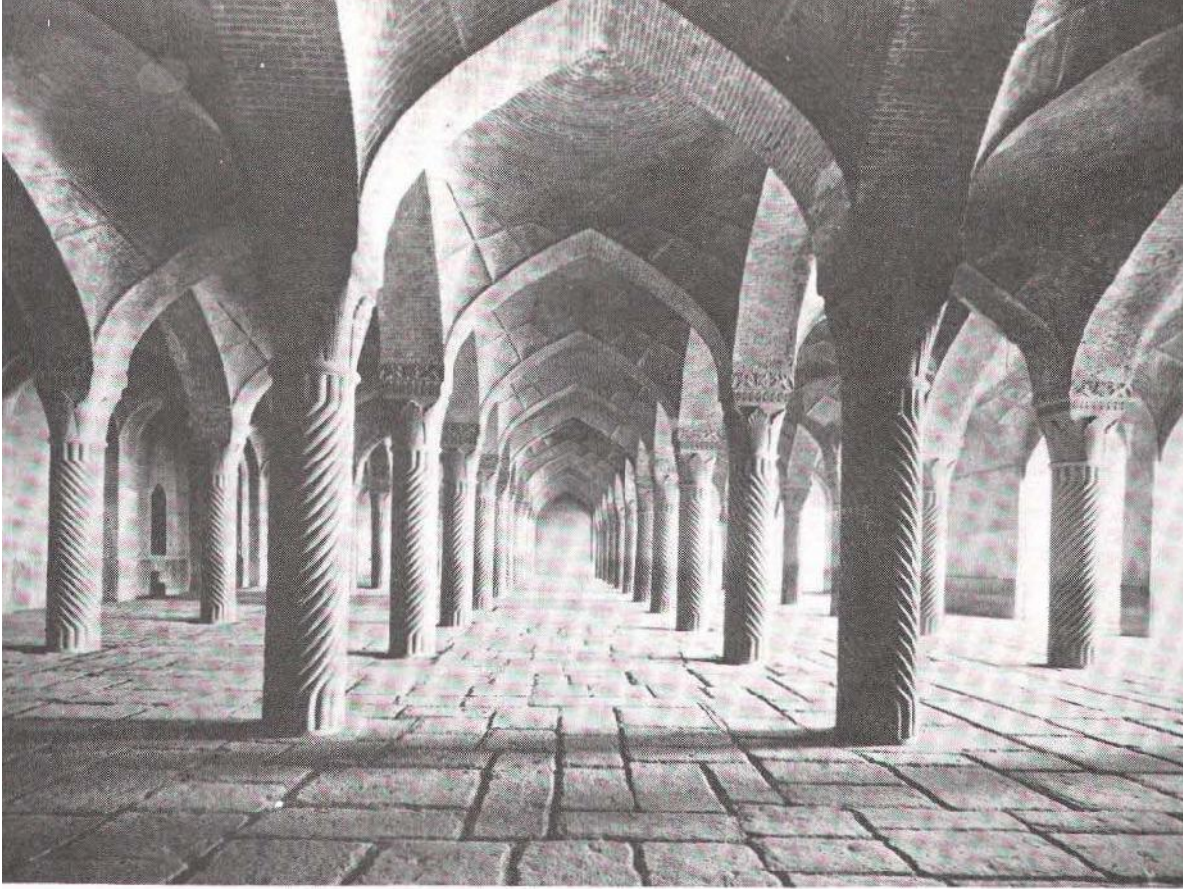
.....

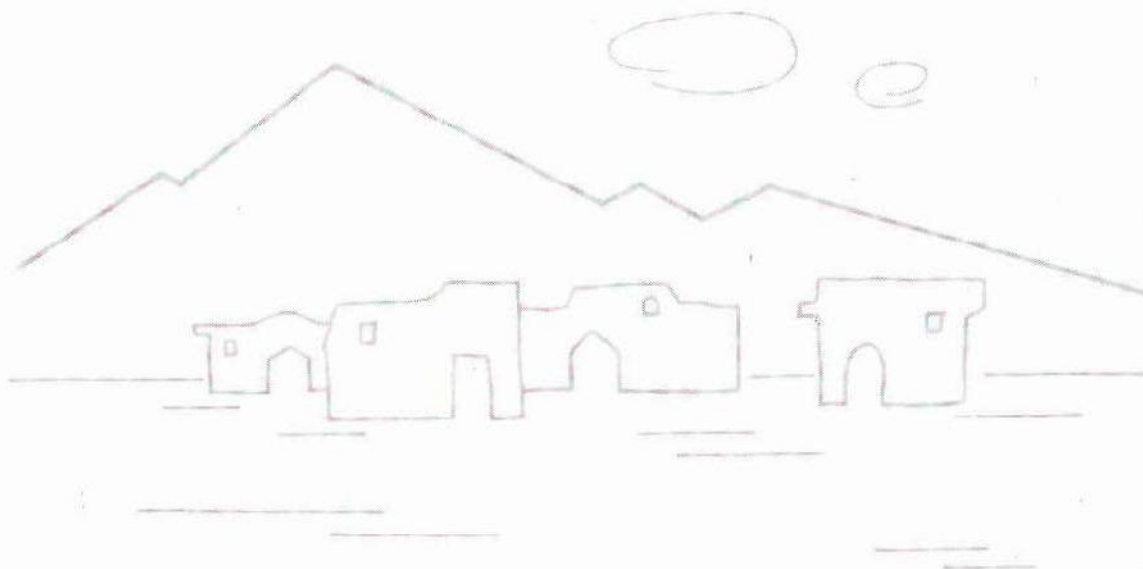
.....

.....

در شکل زیر خطهای بسته را مشکی، خطهای خمیده باز را آبی، خطهای شکسته را قهوه‌ای و خطهای راست را سبز کنید.

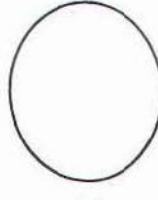
با توجه به هر خط جدول پایین صفحه را کامل کنید.

(۱)

(۲)

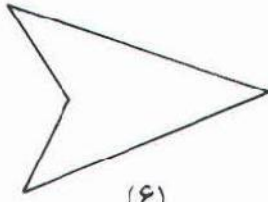
(۳)

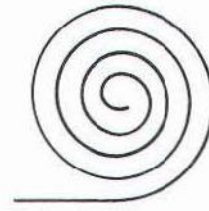
(۴)

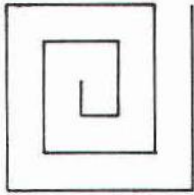
(۵)

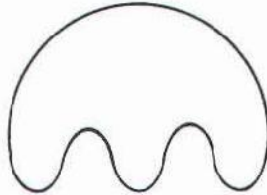
(۶)

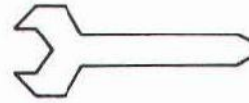
(۷)

(۸)

(۹)

(۱۰)

۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

											خط راست
										X	خط شکسته
			X								خط خمیده
			X							X	خط باز
											خط بسته

قسمتی از خط راست که با رنگ قرمز کشیده شده یک **پاره خط** است که آن را پاره خط (م ل) می خوانیم. دو نقطه میم و لام دو سر این پاره خط هستند. در زیر، چند پاره خط دیگر می بینید.

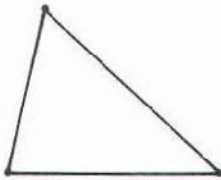

پاره خط (م ر) و پاره خط (م ن)

پاره خط (د ی)

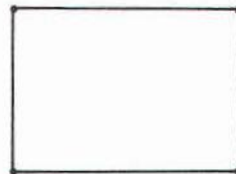
تعداد پاره‌خطهای هر شکل را در زیر آن بنویسید.

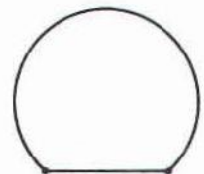
.....

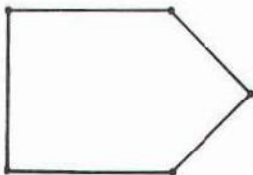
.....

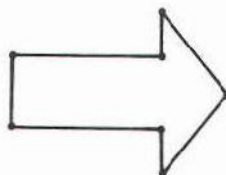
.....

.....

.....

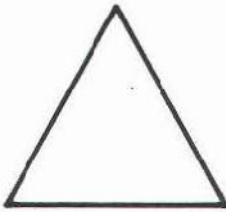

.....

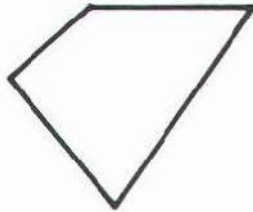

.....

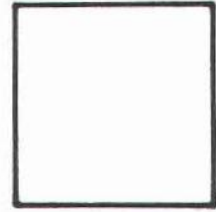
به هر یک از شکلهای زیر یک چند ضلعی می‌گوییم.

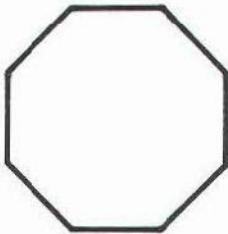
سه ضلعی (مثلث)

چهار ضلعی

چهارضلعی (مربع)

هشت ضلعی

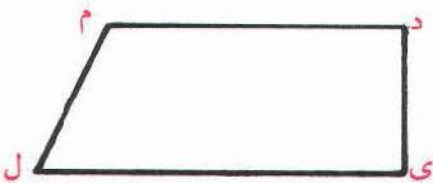

پنج ضلعی

شش ضلعی

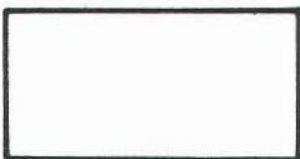
هر یک از چند ضلعیهای زیر را نامگذاری کنید و بعد نام آن چند ضلعی را بنویسید. (مانند نمونه)

چهارضلعی (م. ل. ی. د).

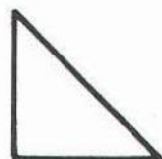
.....

.....

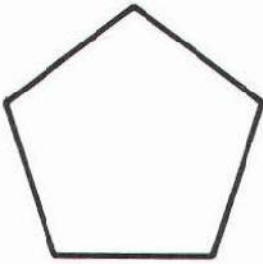

.....

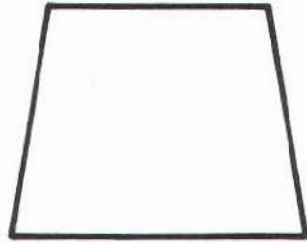

.....

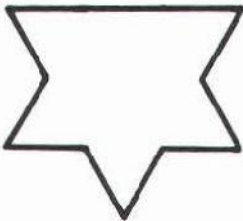
اسم هر شکل را در زیر آن بنویسید.

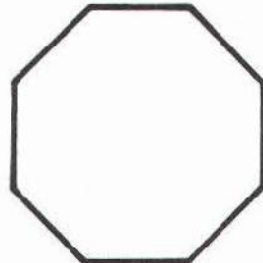
.....ضلعی

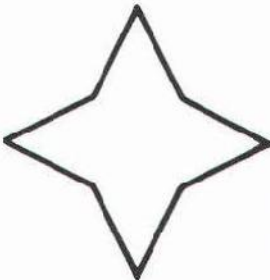
چهار ضلعی

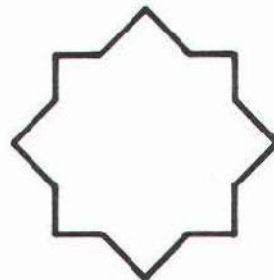
.....ضلعی

.....ضلعی

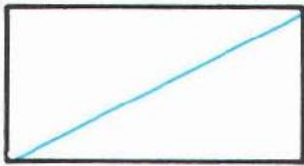

.....ضلعی

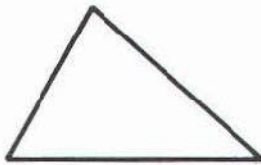

.....ضلعی

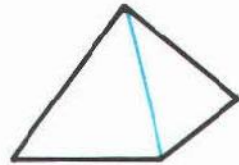
بعضی از قطرهای چند ضلعیهای زیر با رنگ آبی کشیده شده‌اند. بقیهٔ قطرهای هر چند ضلعی را بکشید و جدول پایین صفحه را کامل کنید.

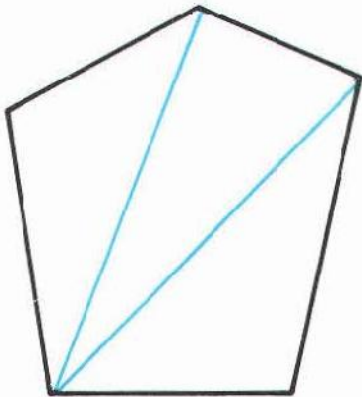
(۱)

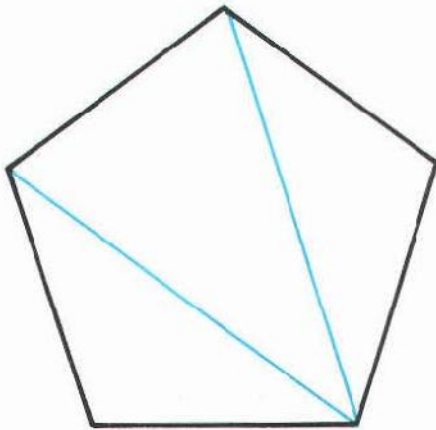
(۲)

(۳)

(۵)

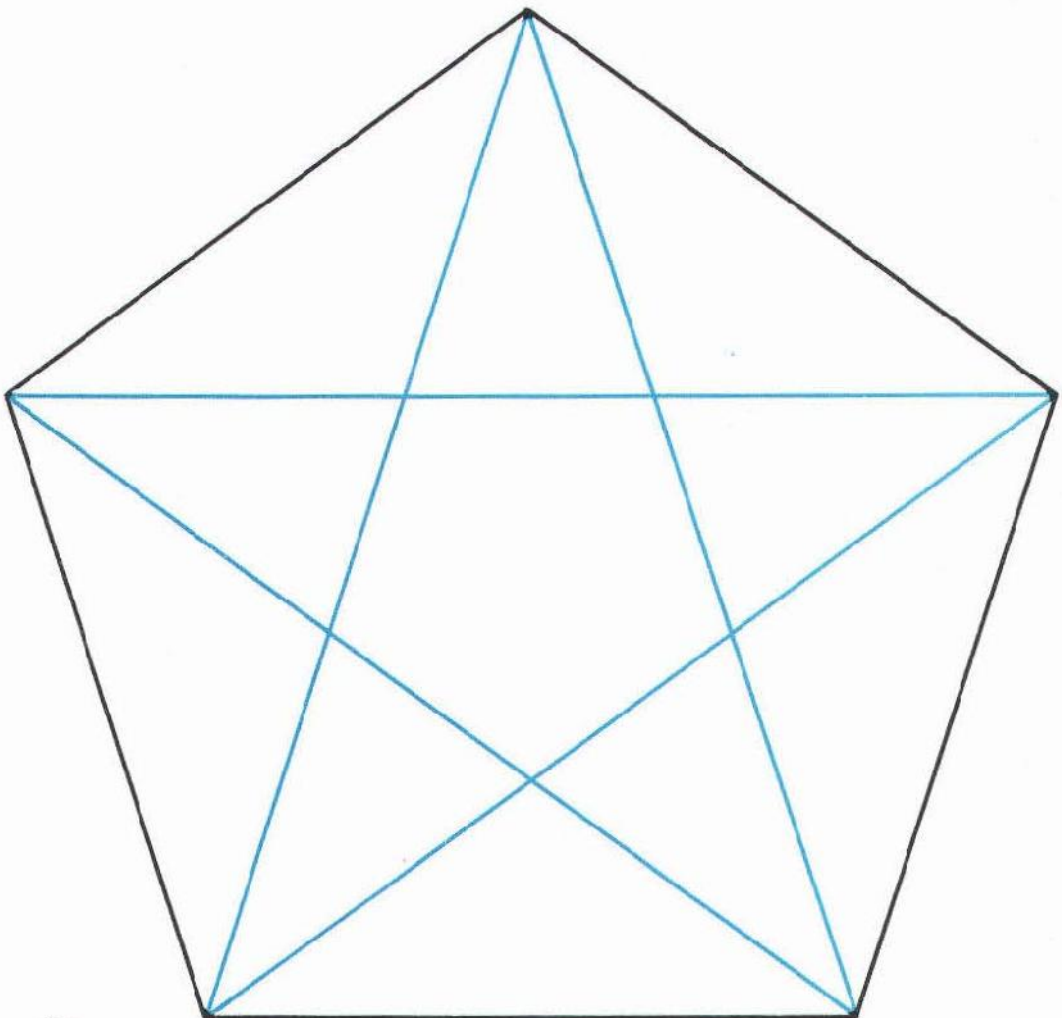

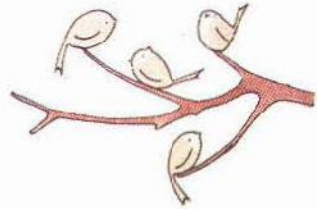
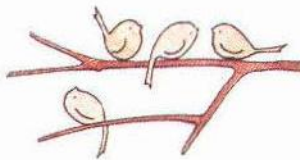
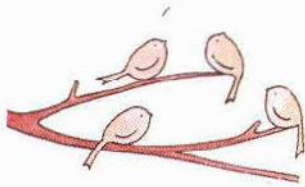
(۴)

۵	۴	۳	۲	۱	
			سه ضلعی		نام چند ضلعی
			۳		تعداد ضلعیها
			۵		تعداد قطرها

بازی و ریاضی

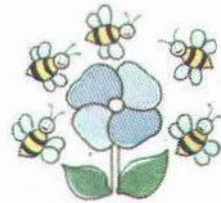
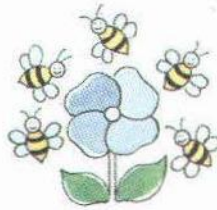
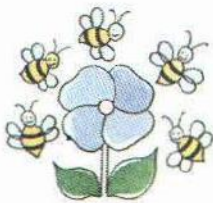
در شکل زیر قطرهای یک پنج‌ضلعی با رنگ آبی کشیده شده‌اند. مثلثهای کوچکی را که سه ضلع آنها آبی است به دلخواه خود رنگ کنید. بعد قطرهای پنج‌ضلعی بین این مثلثها را با رنگ قرمز بکشید و دوباره مثلثهای کوچک با ضلعهای قرمز را رنگ کنید. این کار را یک بار دیگر با رنگ آبی تکرار کنید.

$$3 \times 4 = 12$$

۳ چهار تا می‌شود ۱۲ تا

$$4 \times 5 = 20$$

۴ پنج تا می‌شود ۲۰ تا

در این شکل ۲ دسته گل می‌بینید. در هر دسته ۳ شاخه گل است، که روی هم

۶ شاخه گل می‌شود. پس دو سه تا می‌شود شش تا و می‌نویسیم:

$$2 \times 3 = 6$$

این را یک تساوی ضرب می‌گوییم و آن را این طور هم می‌خوانیم:

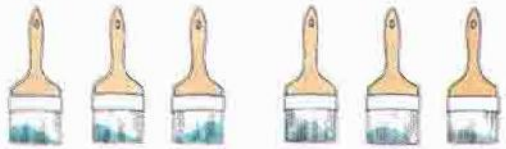
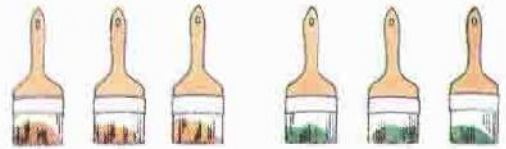
۲ ضرب در ۳ مساوی است با ۶

۶ را حاصل ضرب ۲ در ۳ و × را نماد ضرب می‌گوییم.

تساری مربوط به هر شکل را کامل کنید.

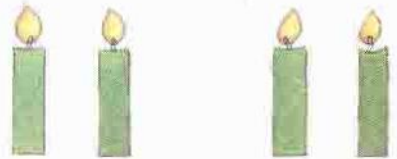
$$۳ \times ۴ = \dots$$

$$۴ \times ۳ = \dots$$

$$\dots \times ۳ = ۹$$

$$۴ \times \dots = ۸$$

$$\dots \times \dots = ۲۴$$

$$\dots \times \dots = \dots$$

برای هر محور یک تساوی ضرب بنویسید.

$4 \times 2 = 8$

$2 \times 3 = 6$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$5 \times 3 = \square$

$2 \times 3 = \square$

$6 \times 2 = \square$

$4 \times 3 = \square$

$7 \times 2 = \square$

$5 \times 2 = \square$

$3 \times 3 = \square$

$3 \times 2 = \square$

$\square \times 3 = 12$

$2 \times 2 = \square$

$5 \times \square = 15$

$4 \times 2 = \square$

$2 \times 4 = 8$

$3 \times 4 =$

$4 \times 4 =$

$2 \times 5 =$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$3 \times 5 = \square \quad 4 \times 4 = \square \quad 2 \times 5 = \square \quad 5 \times 4 = \square$

$3 \times 4 = \square \quad 5 \times 5 = \square \quad 2 \times 4 = \square \quad 4 \times 5 = \square$

$\square \times 5 = 10 \quad 3 \times \square = 12 \quad 4 \times \square = 20 \quad \square \times 5 = 10$

مسئله حل کنید

۱ - زهرا روزی ۴ صفحه از کتاب خود را می‌خواند. در ۴ روز چند صفحه می‌خواند؟

۲ - احمد گردهای خود را در ۴ ردیف ۵ تایی قرار داد. احمد چند گردو داشت؟

۳ - هر دست قاشق ۶ قاشق است. دو دست قاشق چند قاشق است؟

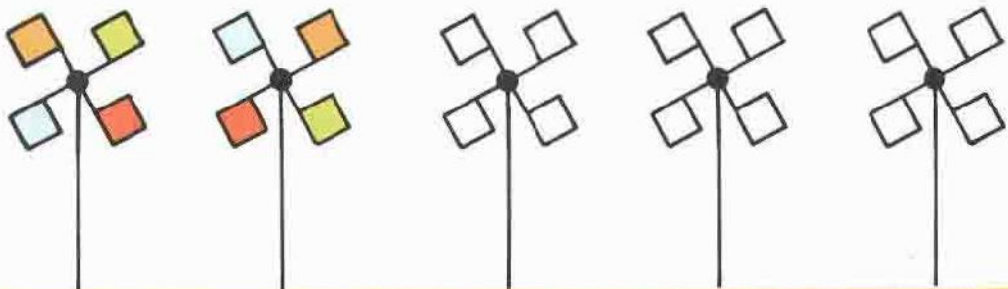
۴ - اگر مداد پاک‌کن دانه‌ای ۶ ریال باشد، قیمت ۳ مداد پاک‌کن چند ریال است؟

۵ - دو سکه پنج ریالی چند ریال می‌شود؟

۶ - در یک جعبه مداد رنگی مدادها در دو ردیف ۶ تایی قرار دارند، در این جعبه چند مداد رنگی هست؟

۷ - هر مسلمان در یک روز ۵ نوبت نماز می‌خواند. در یک هفته چند نوبت نماز می‌خواند؟

۸ - مریم برای هر پیراهن ۶ دگمه می‌دوزد، برای ۴ پیراهن چند دگمه خواهد دوخت؟

زمانی را که هر ساعت نشان می‌دهد بنویسید.

۳:۱۵

.....

.....

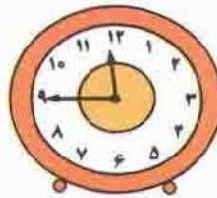
.....

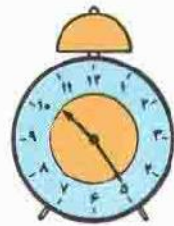
.....

.....

.....

.....

.....

تقی و پدرش به خرید رفتند. یک خربزه، یک قوطی روغن نباتی و نفت خریدند.
تقی ظرف پر از نفت را خواست بردارد نتوانست ولی خربزه را به راحتی
برداشت. او گفت: ظرف نفت از خربزه سنگین تر است. خربزه را در یک دست
گرفت و با دست دیگرش قوطی روغن را برداشت و گفت: قوطی روغن از خربزه
سبکتر است.

پدر تقی گفت: وزن ظرف نفت از وزن خربزه بیشتر است و وزن خربزه از وزن
روغن.

توپ از هندوانه سبکتر است
وزن توپ از وزن هندوانه کمتر است

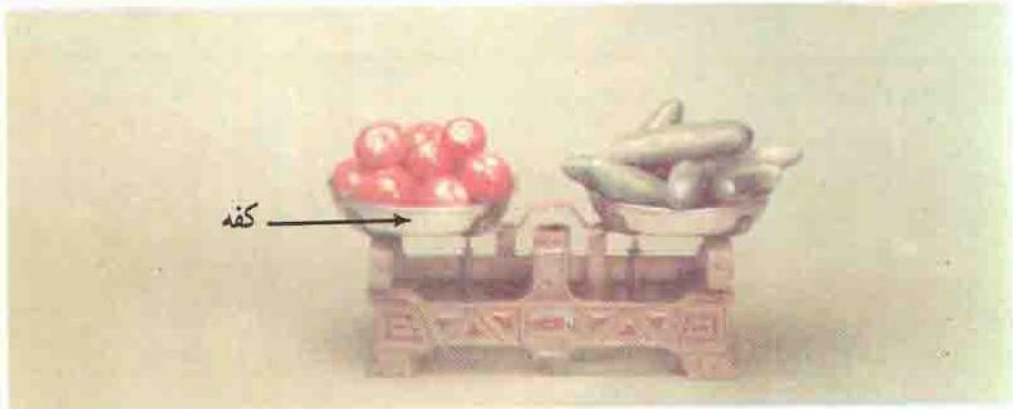

تمرین کنید

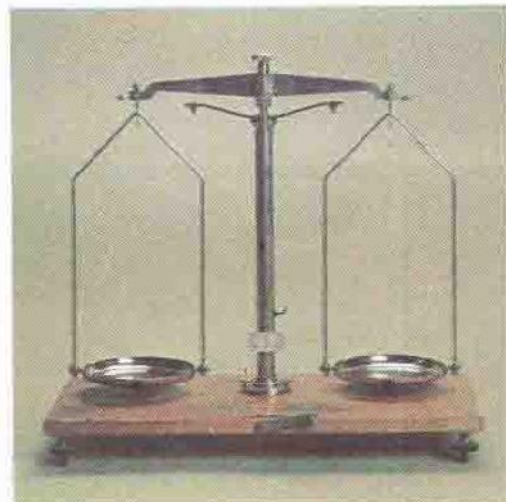
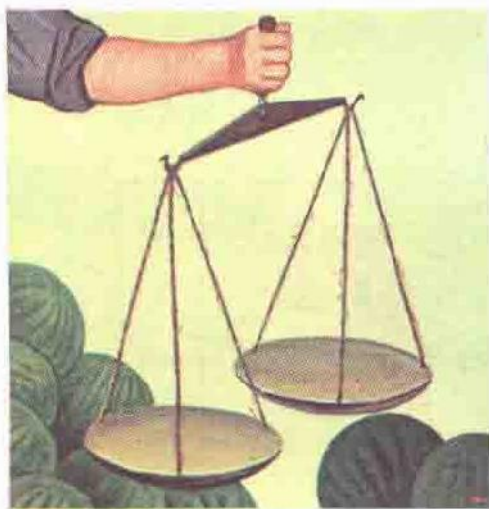
۱ - در کف یک دست خود یک چیز و در کف دست دیگران چیز دیگری بگیرید و بگویید از دو چیز کدام یک سنگین تر است. سپس جدول زیر را کامل کنید.

یک دانه آجر از کتاب فارسی است.	۱
یک دفترچه ۴۰ برگ از کتاب ریاضی است.	۲
کتاب علوم از کتاب اجتماعی است.	۳
	۴
	۵
کتاب فارسی از کتاب دینی است.	۶
کتاب فارسی از کتاب ریاضی است.	۷

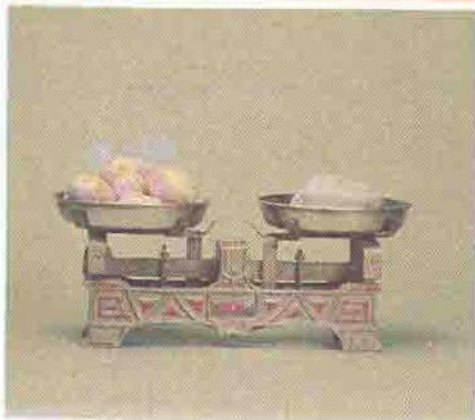
آیا با این عمل می‌توانید سبکی یا سنگینی هر دو چیز را با هم مقایسه کنید؟

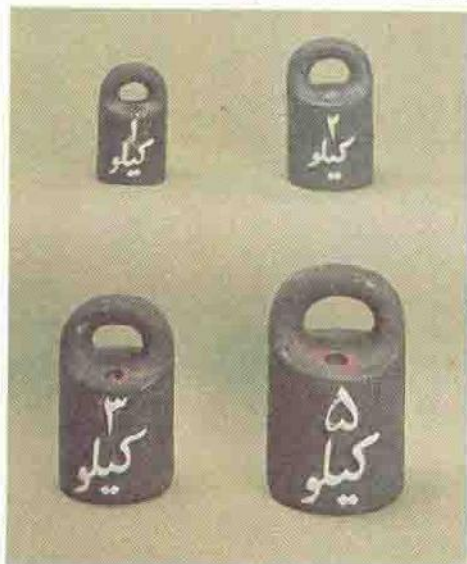
با ترازو می‌توانیم وزن اجسام را با هم مقایسه کنیم. برای مقایسه وزن دو جسم یک جسم را در یکی از کفه‌های ترازو و جسم دیگر را در کفه دیگر قرار می‌دهیم. اگر کفه‌های ترازو میزان بایستند (مانند شکل بالا) دو جسم دارای وزنهای مساویند. اگر کفه‌ها میزان نایستند جسمی که در کفه پایین‌تر قرار دارد سنگین‌تر است.

با راهنمایی معلم خود، به وسیله دو کفه حلبی دایره شکل یا دو قوطی واکس و یک قطعه چوب و مقداری نخ یک ترازو بسازید.

در یک کفه ترازو مطابق شکل بالا یک پاره سنگ و در کفه دیگر مقداری پیاز گذاشته‌ایم تا ترازو میزان بایستد. پس وزن پیازها برابر وزن پاره سنگ است. دفعه دیگر به جای پیازها مقداری سیبزمینی در کفه ریخته‌ایم تا ترازو میزان بایستد. پس وزن سیبزمینی‌ها نیز برابر وزن پاره سنگ است. در اینجا به پاره سنگ **وزنه** می‌گوییم. آیا وزن پیازها برابر وزن سیبزمینی‌هاست؟

کیلوگرم: در خرید و فروش برای آن که وزن چیزها با دقت بیشتری تعیین شود از وزنه‌هایی که برای همه شناخته شده باشد استفاده می‌کنند. معروفترین این وزنه‌ها **کیلوگرم** است که در شکل مقابل می‌بینید. وزنه‌های بزرگتر از کیلوگرم نیز ساخته شده و در خرید و فروش از آنها استفاده می‌شود، مانند وزنه‌های ۲ کیلوگرمی، ۳ کیلوگرمی و ۵ کیلوگرمی.

گرم: برای وزن کردن چیزهای کوچک و سبک از وزنه‌های کوچکتری استفاده می‌شود. یکی از این وزنه‌ها **گرم** است. گرم وزنه سبکی است. مثلاً، وزن ده دانه عدس تقریباً یک گرم است. یک کیلوگرم برابر هزار گرم است.

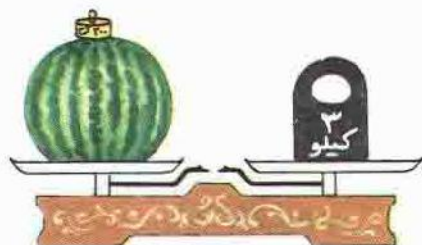
$$۱۰۰۰ \text{ گرم} = ۱ \text{ کیلوگرم}$$

چون دو تا پانصد گرم هزار گرم است به وزنه ۵۰۰ گرمی وزنه نیم کیلویی هم می‌گویند. چند وزنه سبکتر از وزنه یک کیلوگرمی در شکل زیر نشان داده شده‌اند.

تمرین کنید

- ۱ - ۳ کیلوگرم چند گرم است؟
- ۲ - ۲ کیلوگرم و ۳۰۰ گرم هم چند گرم است؟
- ۳ - وزن یک قوطی روغن ۱۸۱۲ گرم است. وزن این قوطی چند کیلوگرم و چند گرم است؟
- ۴ - وزن ده بسته جای ۱۰۰ گرمی چند کیلوگرم است؟
- ۵ - برای وزن کردن چیزی آن را در یک کفه و در کفه دیگر یک وزنه ۵۰۰ گرمی، یک وزنه ۲۵۰ گرمی و یک وزنه ۱۰۰ گرمی گذاشته‌ایم تا ترازو میزان بایستد. وزن آن چیز چقدر است؟

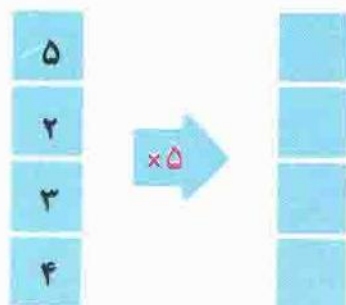
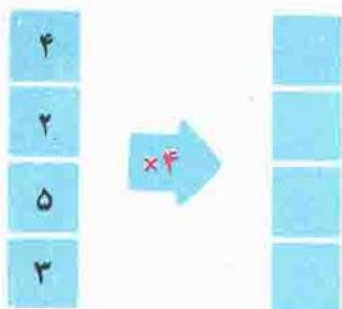

- ۶ - میوه‌فروشی برای وزن کردن یک هندوانه آن را در یک کفه و وزنه ۳ کیلوگرمی را در کفه دیگر قرار داد و برای میزان شدن ترازو مجبور شد یک وزنه ۲۰۰ گرمی روی هندوانه قرار دهد. بگویید وزن هندوانه چند کیلوگرم و چند گرم است.

در خانه‌های خالی عدد مناسب بنویسید.

×	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۲	۲						

×	۲	۴	۵	۳
۳				

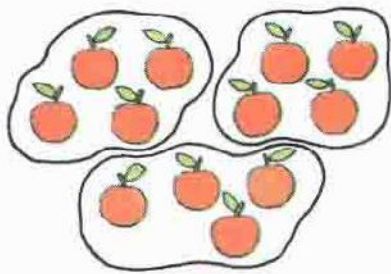
در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

<input type="text"/> × ۳ = ۱۵	<input type="text"/> × ۴ = ۸	<input type="text"/> × ۲ = ۱۲
۴ × <input type="text"/> = ۱۶	۵ × <input type="text"/> = ۲۰	۷ × <input type="text"/> = ۱۴
۲ × ۷ = <input type="text"/>	۳ × ۶ = <input type="text"/>	۴ × ۵ = <input type="text"/>

به سوالات زیر پاسخ دهید.

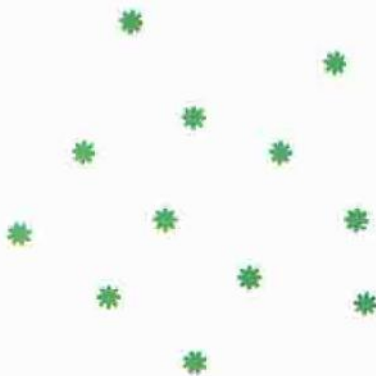
- چند ۳ تا می‌شود ۱۲ تا؟.....
- چند ۵ تا می‌شود ۲۰ تا؟.....
- چند ۴ تا می‌شود ۱۶ تا؟.....
- چند ۲ تا می‌شود ۱۰ تا؟.....

۱۲ سیب را به دسته‌های ۴ تایی تقسیم کردیم، ۳ دسته شد. پس ۱۲ به سه دسته ۴ تایی تقسیم می‌شود.

دسته بندی کنید.

۱۲ به ... دسته ۳ تایی تقسیم می‌شود.

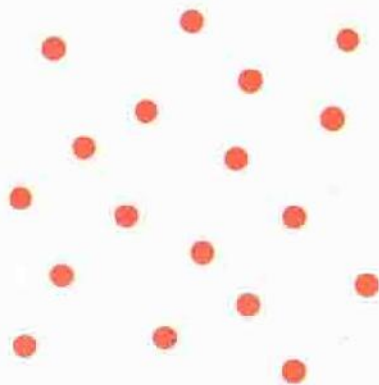
۱۰ به ... دسته ۵ تایی تقسیم می‌شود.

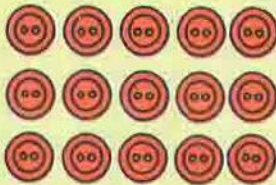

۲۰ به ... دسته ۵ تایی تقسیم می‌شود.

۱۸ به ... دسته ۶ تایی تقسیم می‌شود.

$$\square \times 5 = 15$$

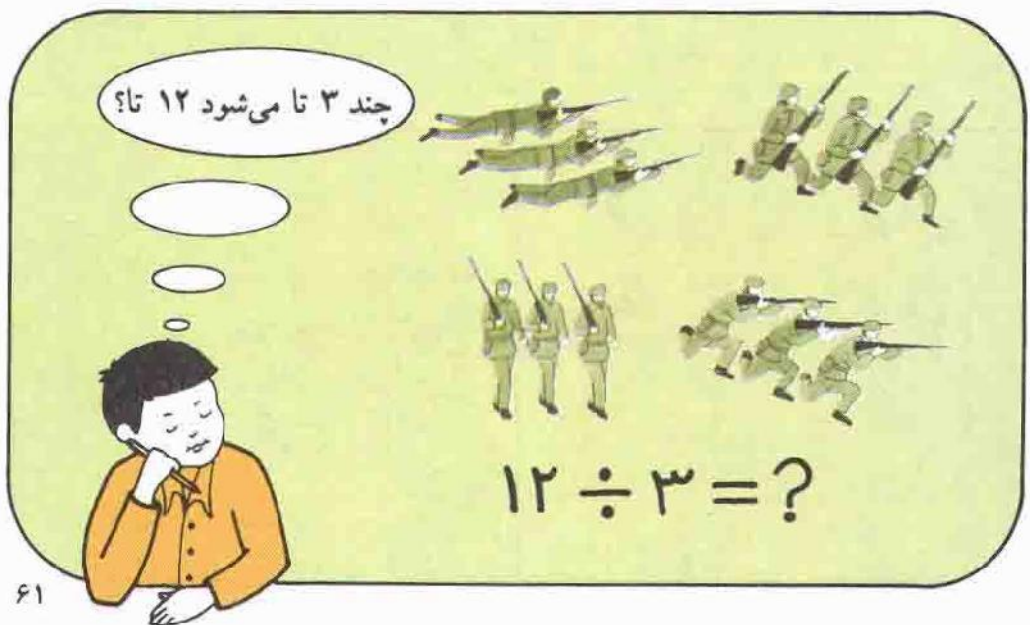
چند دسته ۵ تایی می شود ۱۵ تا؟
 می بینیم که وقتی ۱۵ دگمه به دسته های ۵ تایی تقسیم شود ۳ دسته به دست می آید.
 می نویسیم:

$$15 \div 5 = 3$$

این را یک تساوی تقسیم می گوئیم و می خوانیم:

۱۵ تقسیم بر ۵ مساوی است با ۳

÷ نماد تقسیم است.

$$\dots \times \dots = \dots$$

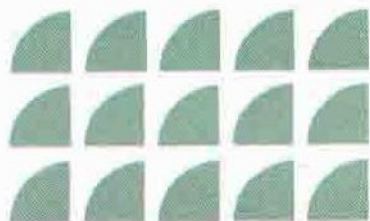
اگر ۸ پونز را به ۲ دسته مساوی تقسیم کنیم، هر دسته چند پونز می‌شود؟.....

$$8 \div 2 = \dots$$

اگر ۸ پونز را به دسته‌های ۴ تایی تقسیم کنیم، چند دسته می‌شود؟.....

$$8 \div 4 = \dots$$

برای هر یک از شکل‌های زیر، یک تساوی ضرب و دو تساوی تقسیم بنویسید.

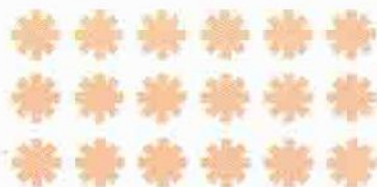
.....

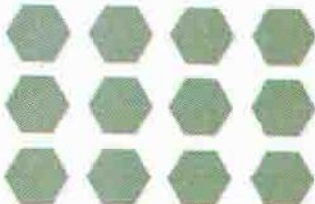

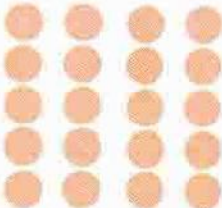
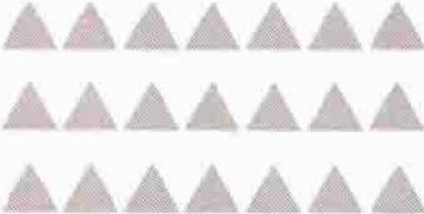
.....

.....

.....

 <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	 <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
 <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	 <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

برای هر ضرب دو تقسیم بنویسید.

$5 \times 3 = 15$ <p>.....</p> <p>.....</p>	$4 \times 5 = 20$ <p>.....</p> <p>.....</p>	$2 \times 7 = 14$ <p>.....</p> <p>.....</p>
---	---	---

$$۱۸ \div ۶ = ۳$$

$$۲ \times ۶$$

$$۳ \times ۶$$

$$۴ \times ۶$$

$$۱۴ \div ۲ = \square$$

$$۵ \times ۲$$

$$۶ \times ۲$$

$$۷ \times ۲$$

$$۲۰ \div ۵ = \square$$

$$۳ \times ۵$$

$$۴ \times ۵$$

$$۵ \times ۵$$

$$۱۸ \div ۳ = \square$$

$$۴ \times ۳$$

$$۵ \times ۳$$

$$۶ \times ۳$$

$$۱۲ \div ۳ = \square$$

$$۴ \times ۳$$

$$۵ \times ۳$$

$$۶ \times ۳$$

$$۲۵ \div ۵ = \square$$

$$۴ \times ۵$$

$$۵ \times ۵$$

$$۶ \times ۵$$

$$۱۶ \div ۴ = \square$$

$$۳ \times ۴$$

$$۴ \times ۴$$

$$۵ \times ۴$$

$$۲۰ \div ۴ = \square$$

$$۴ \times ۴$$

$$۵ \times ۴$$

$$۶ \times ۴$$

$$۱۰ \div ۲ = \square$$

$$۴ \times ۲$$

$$۵ \times ۲$$

$$۶ \times ۲$$

در جای خالی، عدد مناسب بنویسید.

$$۱۴ \div ۷ = \square$$

$$۱۵ \div ۵ = \square$$

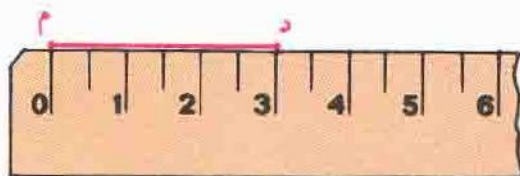
$$۱۰ \div ۲ = \square$$

$$۲۴ \div ۴ = \square$$

$$۱۲ \div ۲ = \square$$

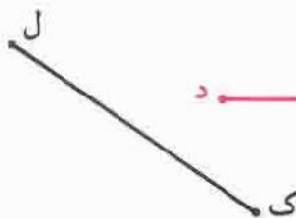
$$۲۱ \div ۳ = \square$$

به وسیله خط کش و مطابق شکل زیر می‌توانیم پاره خط (م د) را اندازه بگیریم.
اندازه هر پاره خط را طول آن پاره خط نیز می‌گوییم.

پاره‌خطهای زیر را با خط‌کش اندازه بگیرید و اندازه هر یک را در کنار آن

بنویسید.

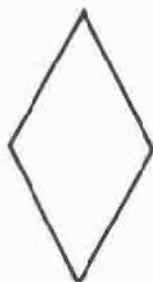
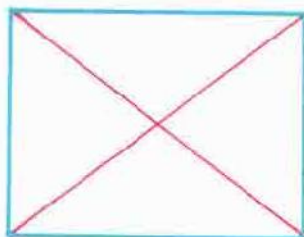
بلندترین آنها کدام است؟ کوتاهترین پاره خط را نام ببرید.
طول کدام دو پاره خط برابر است؟ و

دو پاره خط (س د) و (ح ی) را هم‌اندازه گوئیم.

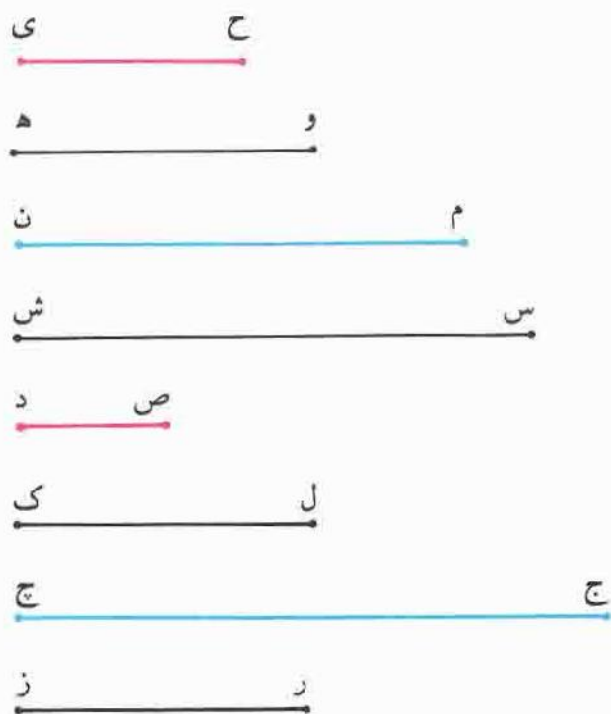
آیا در مربع همه ضلعها هم‌اندازه هستند؟ در لوزی چطور؟ در مستطیل

چطور؟

آیا قطرهای مستطیل هم‌اندازه هستند؟ (از شکلهای زیر کمک بگیرید).

هر یک از پاره‌خطهای زیر را اندازه بگیرید و جدول مربوط به آنها را کامل کنید.

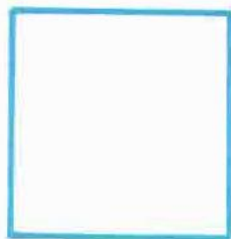

							ح ی	پاره‌خط
							۳	اندازه به سانتیمتر

بلندترین پاره‌خط کدام است؟
 کوتاهترین آنها کدام است؟
 در شکل زیر چند پاره‌خط می‌بینید؟ این پاره‌خطها را نام ببرید، و با خط کش اندازه هر یک را بدست آورید.

هر یک از شکلهای زیر، چند ضلع هم‌اندازه دارد؟

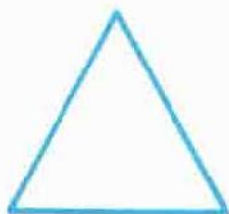
.....

.....

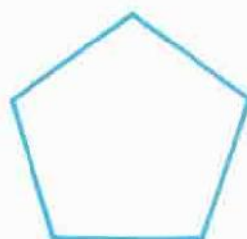
.....

.....

.....

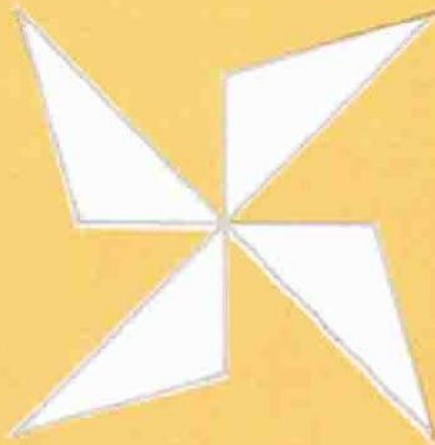

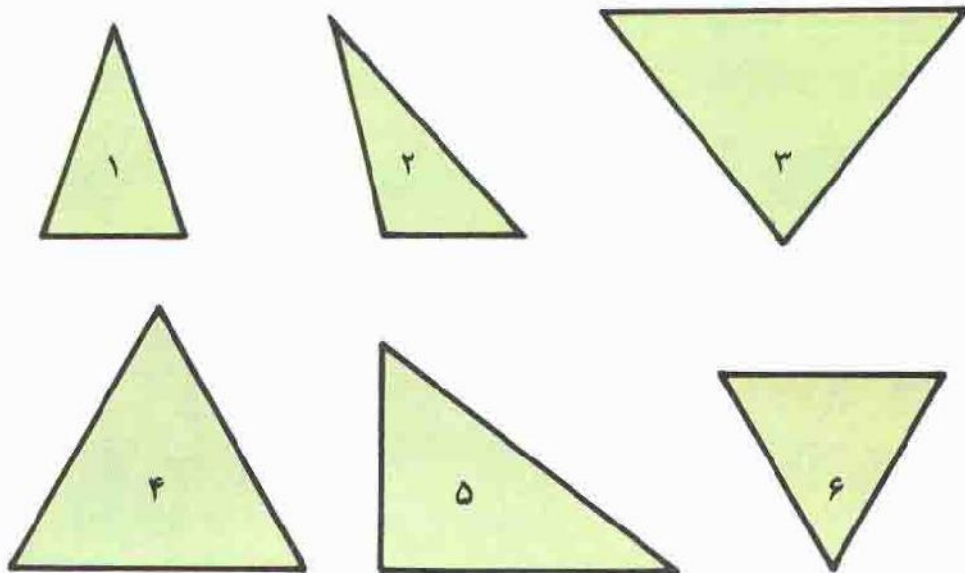
.....

.....

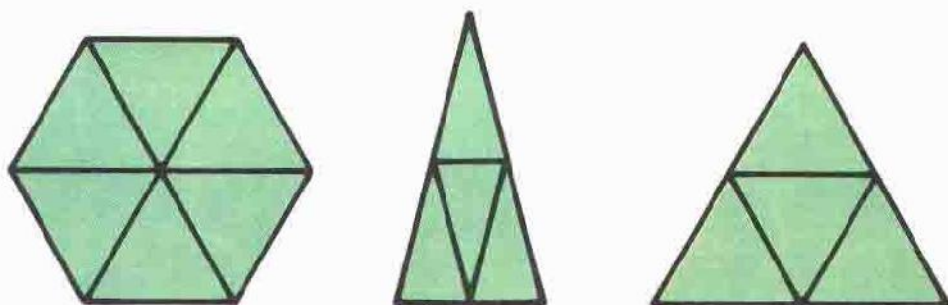
در شکلهای زیر، بازه‌خطهای هم‌اندازه را با یک رنگ پررنگ کنید.

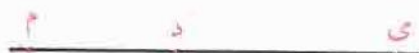

مثلتهایی که دو ضلع هم اندازه (برابر) دارند کدامند؟
 هر مثلث را که دو ضلع هم اندازه داشته باشد مثلث متساوی الساقین می‌گوییم.
 کدام یک از مثلث‌های بالا سه ضلع هم اندازه دارند؟
 هر مثلث را که سه ضلع هم اندازه داشته باشد مثلث متساوی الاضلاع می‌گوییم.

در هر یک از شکل‌های زیر، چند مثلث متساوی الساقین و چند مثلث متساوی الاضلاع می‌بینید؟

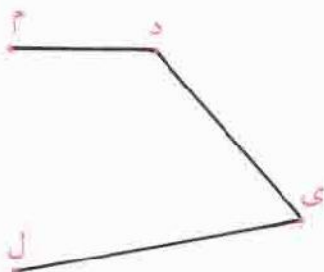

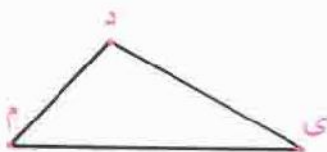
با خط‌کش خود پاره خطهای (م د) و (د ی) را اندازه بگیرید و طول آنها را در بالای هر یک بنویسید. سپس پاره خط (م ی) را اندازه بگیرید و نتیجه را توضیح دهید.

اینک طول خط شکسته (م د ی) را اندازه بگیرید.

هر یک از پاره خطهای شکل مقابل را اندازه بگیرید و بعد طول خط شکسته (م د ی ل) را حساب کنید.

دور مثلث (م د ی) را اندازه بگیرید.

اندازه دور این خط شکسته بسته همان دور مثلث (م د ی) است که به آن محیط

مثلث می‌گوییم.

اندازه دور هر شکل محیط آن شکل است.

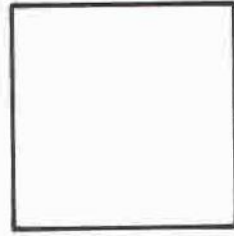
هر یک از پاره‌خطها و خطهای شکسته زیر را، با خط‌کش اندازه بگیرد.

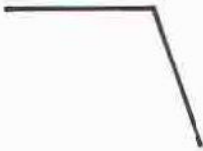
..... سانتیمتر

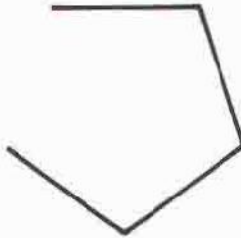
..... سانتیمتر

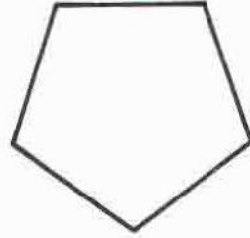
..... سانتیمتر

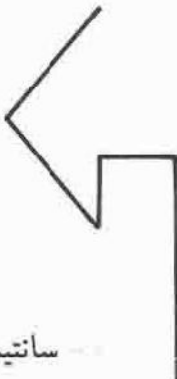
..... سانتیمتر

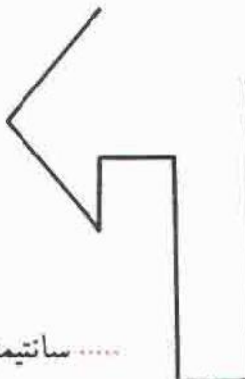
..... سانتیمتر

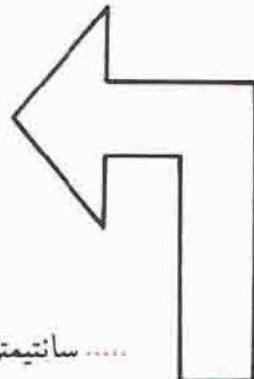
..... سانتیمتر

..... سانتیمتر

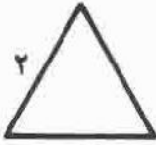

..... سانتیمتر

..... سانتیمتر

طول هر ضلع از شکلهای زیر به سانتیمتر در کنار آن نوشته شده است. اگر ضلعهای هم‌رنگ هم‌اندازه باشند، محیط هر شکل چند سانتیمتر است؟

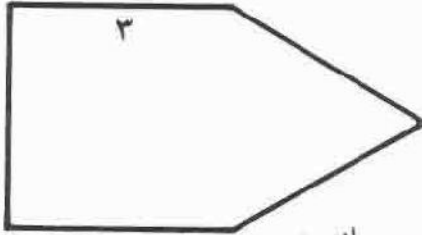
.... سانتیمتر

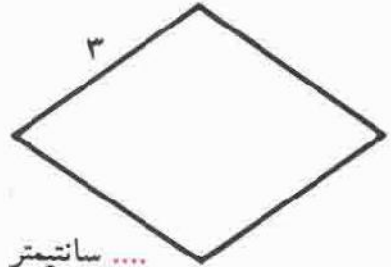
.... سانتیمتر

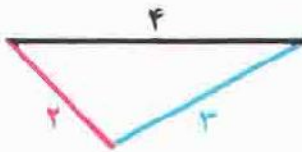
.... سانتیمتر

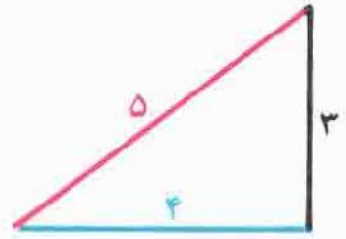
.... سانتیمتر

.... سانتیمتر

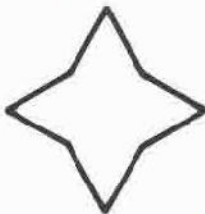

.... سانتیمتر

.... سانتیمتر

ابتدا ضلعهای هر شکل را اندازه بگیرید، سپس محیط آن را حساب کنید.

.... سانتیمتر

.... سانتیمتر

.... سانتیمتر

حسن، حسین و طاهره هر کدام ۲ گل نقاشی کردند. آنها چند گل نقاشی کردند؟

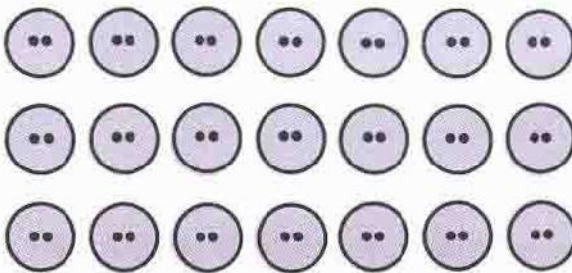
$$۲ + ۲ + ۲ = ۶ \quad \text{گل}$$

$$۳ \times ۲ = ۶ \quad \text{گل}$$

$$۶ + ۶ + ۶ + ۶ = ۲۴ \quad \text{لویا}$$

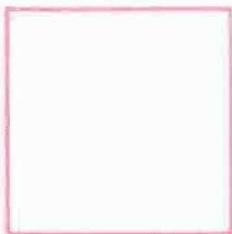
$$۴ \times ۶ = ۲۴ \quad \text{لویا}$$

$$۷ + ۷ + ۷ = ۲۱ \quad \text{دگمه}$$

$$۳ \times ۷ = ۲۱ \quad \text{دگمه}$$

۳ سانتیمتر

$$\text{محیط مربع} = ۳ + ۳ + ۳ + ۳ = ۱۲ \quad \text{سانتیمتر}$$

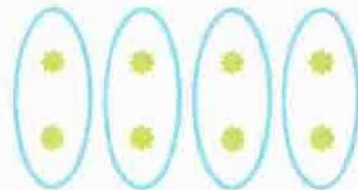
$$\text{محیط مربع} = ۴ \times ۳ = ۱۲ \quad \text{سانتیمتر}$$

برای هر یک از شکلهای زیر، یک تساوی جمع و یک تساوی ضرب بنویسید.

.....

.....

.....

.....

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$$۲ + ۲ + ۲ + ۲ = \square \times ۲$$

$$۵ + ۵ = \square \times ۵$$

$$۷ + ۷ + ۷ = \square \times ۷$$

$$۸ = \square \times ۸$$

$$۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ = \square \times ۰$$

$$۱ + ۱ + ۱ = \square \times ۱$$

$$۳ + ۳ + ۳ + ۳ = \square \times ۳$$

$$۸ + ۸ + ۸ + ۸ + ۸ = \square \times ۸$$

برای هر یک از تساویهای زیر، یک تساوی ضرب بنویسید.

$$۷ + ۷ + ۷ = ۲۱$$

.....

$$۱ + ۱ + ۱ + ۱ + ۱ = ۵$$

.....

$$۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ + ۰ = ۰$$

.....

$$۸ + ۸ + ۸ + ۸ = ۳۲$$

.....

تساوی جمع مربوط به هر ضرب را بنویسید.

$$۸ \times ۳ = ۲۴$$

.....

$$۴ \times ۹ = ۳۶$$

.....

$$۵ \times ۷ = ۳۵$$

.....

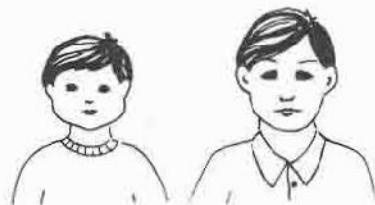
$$۶ \times ۵ = ۳۰$$

.....

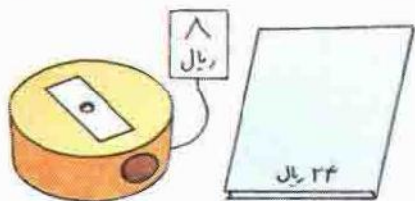
قیمت خودکار ۲ برابر قیمت تمبر است.

زیرا: $2 \times 5 = 10$

سنّ اکبر ۱۲ سال و سنّ برادر او ۴ سال است، سنّ اکبر ۳ برابر سنّ برادرش

است. زیرا: $3 \times 4 = 12$

قیمت دفترچه چند برابر قیمت مداد تراش است؟

$\dots \times 8 = 24$

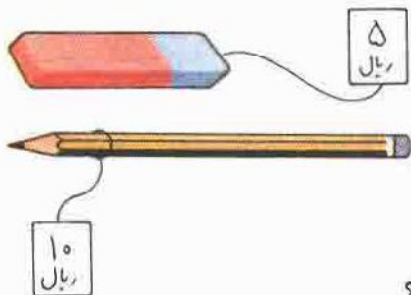

محیط این مربع برابر است با:

$4 \times 2 = 8$ سانتیمتر

محیط مربع چند برابر طول ضلع آن است؟

.....

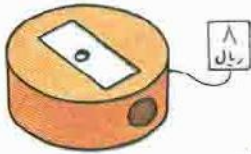
قیمت مداد چند برابر قیمت مداد پاک کن است؟

قیمت کتاب چند برابر قیمت مداد است؟

قیمت کتاب چند برابر قیمت آب نبات است؟

برای هر یک از شکل‌های زیر یک سؤال مانند نمونه بسازید و به آن پاسخ دهید.

برای خرید یک مداد تراش ۸ ریالی
چند سکه دو ریالی باید بدهیم؟

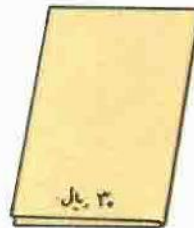
۴

۷

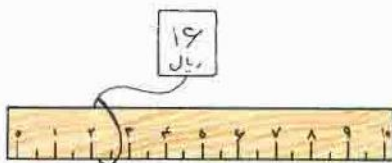
۵

۶

برای خرید این خط‌کش چند سکه ۲ ریالی باید داد؟
با چند سکه پنج ریالی و چند سکه دو ریالی می‌توان این خط‌کش را خرید؟

مسئله حل کنید

- ۱ - اگر در هر محله یک شهر ۳ مسجد وجود داشته باشد، در ۷ محله آن شهر چند مسجد وجود دارد؟
- ۲ - برای خرید ۵ تمبر ۳ ریالی چند ریال باید بدهیم؟
- ۳ - در نماز جماعت مسجد یک روستای کوچک ۳۵ نفر شرکت می کنند و در هر صف نماز ۷ نفر می ایستند؛ نمازگزاران چند صف درست می کنند؟
- ۴ - در هر هفته ۶ روز به مدرسه می رویم، در ۳ هفته چند روز به مدرسه می رویم؟
- ۵ - هر دست لیوان ۶ عدد لیوان است. ۲۴ لیوان چند دست لیوان است؟
- ۶ - جهاد سازندگی برای هر منطقه روستایی ۴ حمام با همکاری مردم ساخته است؛ در ۷ منطقه روستایی چند حمام ساخته است؟
- ۷ - اندازه ضلع مربعی ۶ سانتیمتر است. اندازه محیط این مربع چند سانتیمتر است؟
- ۸ - قیمت چند تمبر ۵ ریالی ۲۵ ریال می شود؟
- ۹ - در هر سنگر ۴ نفر از رزمندگان اسلام حاضر هستند؛ در ۴ سنگر چند نفر هستند؟
- ۱۰ - اندازه هر ضلع یک مثلث متساوی الاضلاع ۸ سانتیمتر است. محیط این مثلث چند سانتیمتر است؟ محیط مثلث متساوی الاضلاع چند برابر طول ضلع آن است؟
- ۱۱ - شورای اسلامی یک محله ۶ رأس گوسفند برای کمک به جبهه ها خریدند؛ بهای هر رأس گوسفند را ۳ نفر پرداختند، اعضای شورا چند نفرند؟
- ۱۲ - هر صندلی اتوبوس جای دو نفر است. چند صندلی برای ۱۲ نفر است؟
- ۱۳ - مدرسه ای ۴ کلاس دارد و از هر کلاس ۵ نفر برای کمک به روستاییان در جهاد سازندگی اسم نویسی کرده اند؛ رویهم چند نفر اسم نویسی کرده اند؟
- ۱۴ - در هر ۷ روز یک جمعه است، در ۲۸ روز چند جمعه است؟

- ۱۵ - پدر مرتضی ۳۰ ساله است و مرتضی ۶ ساله. سن پدر مرتضی چند برابر سن مرتضی است؟
- ۱۶ - اندازه محیط یک مثلث متساوی الاضلاع ۲۱ سانتیمتر است. اندازه هر ضلع این مثلث چند سانتیمتر است؟
- ۱۷ - مریم یک کتاب داستان خرید. شب اول ۸ صفحه آن را خواند و شب دوم ۲ برابر شب اول خواند. شب دوم چند صفحه کتاب خوانده است؟
- ۱۸ - ضلع بزرگ مستطیلی ۳۵ سانتیمتر و ضلع کوچک آن ۷ سانتیمتر است. ضلع بزرگ این مستطیل چند برابر ضلع کوچک آن است؟
- ۱۹ - طول هر چوب کبریت تقریباً ۴ سانتیمتر است. اگر با چوب کبریت شکلهایی مانند شکلهای زیر ساخته باشیم، محیط هر یک از این شکلهای چند سانتیمتر است؟

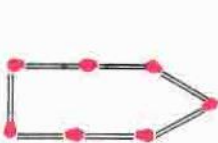
... سانتیمتر

... سانتیمتر

... سانتیمتر

... سانتیمتر

... سانتیمتر

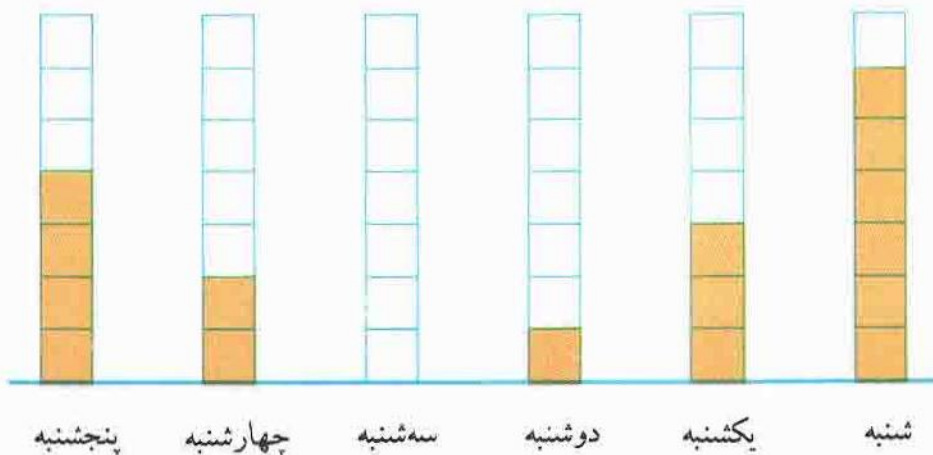

... سانتیمتر

ارشد کلاس سوّم تعداد غایبین یک هفته را در روزهای مختلف تعیین کرد و در جدول زیر یادداشت نمود.

روزهای هفته	شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه
تعداد نفرات غایب	۶	۳	۱	۰	۲	۴

سپس نمودار مربوط به این جدول را نیز کشید تا به آموزگار کلاس نشان دهد.

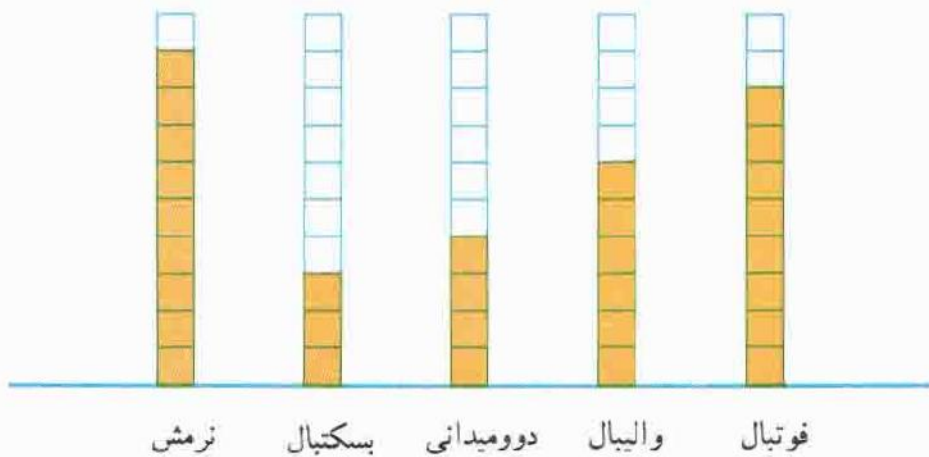
آموزگار با کشیدن این نمودار روی تخته کلاس از دانش‌آموزان خواست تا به سوالات زیر پاسخ دهند.

- ۱ - در کدام روز تعداد غایبین از بقیه روزها بیشتر است؟
- ۲ - در کدام روزها تعداد غایبین از غایبین یکشنبه بیشتر بوده است؟
- ۳ - در کدام روز تعداد غایبین از همه روزهای دیگر کمتر است؟
- ۴ - در چه روزی همه دانش‌آموزان حاضر بودند؟

آموزگار کلاس سوم از شاگردان کلاس خود خواست تا نام بازیهای ورزشی را که بیشتر مورد علاقهشان بود روی یک تکه کاغذ بنویسند. بعد از جمع‌آوری کاغذها نتایج به‌دست آمده را در یک جدول نوشت.

نام ورزش	فوتبال	والیبال	دوومیدانی	بسکتبال	نرمش
تعداد شاگردان	۸ نفر	۶ نفر	۴ نفر	۳ نفر	۹ نفر

آموزگار برای اینکه بتواند نتیجه را به‌دانش‌آموزان خود بهتر نشان دهد نمودار ستونی این جدول را نیز کشید.

سپس آموزگار از شاگردان خواست تا با توجه به این نمودار به سؤالات زیر پاسخ دهند.

- ۱ - چه ورزشهایی بیشتر از ورزش والیبال علاقه‌مند دارد؟
- ۲ - چه ورزشی کمتر از همه طرفدار دارد؟
- ۳ - چه ورزشهایی کمتر از دوومیدانی علاقه‌مند دارند؟
- ۴ - چه ورزشی بیشترین علاقه‌مند را دارد؟
- ۵ - چند نفر به بازی بسکتبال علاقه‌مند هستند؟

$$3 \times 4 = 12$$

$$4 \times 3 = 12$$

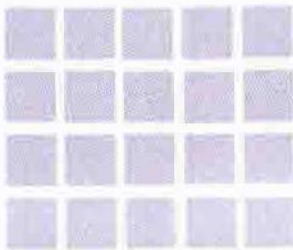
$$3 \times 4 = 4 \times 3$$

$$6 \times 2 = 12$$

$$2 \times 6 = 12$$

$$6 \times 2 = 2 \times 6$$

$$4 \times 5 = 5 \times 4$$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$$\square \times 4 = 4 \times 7$$

$$6 \times \square = 3 \times 6$$

$$9 \times 3 = \square \times 9$$

$$8 \times 1 = \square \times 8$$

$$1 \times \square = 4 \times 1$$

$$3 \times 5 = 5 \times \square$$

$$2 \times 7 = \square \times 2$$

$$\square \times 9 = 9 \times 2$$

$$\square \times 8 = 8 \times 4$$

$$7 \times 5 = 5 \times \square$$

با توجه به ضربهای سمت چپ، ضربهای سمت راست را کامل کنید.

$$2 \times 9 = 18$$

$$3 \times 9 = 27$$

$$2 \times 5 = 10$$

$$3 \times 5 = 15$$

$$2 \times 8 = 16$$

$$4 \times 5 = 20$$

$$3 \times 8 = 24$$

$$4 \times 8 = 32$$

$$3 \times 7 = 21$$

$$4 \times 7 = 28$$

$$1 \times 8 = 8$$

$$3 \times 6 = 18$$

$$5 \times 5 = 25$$

$$9 \times 2 = \square$$

$$\square \times 3 = 27$$

$$5 \times \square = 10$$

$$5 \times 3 = \square$$

$$8 \times \square = 16$$

$$\square \times 4 = 20$$

$$8 \times \square = 24$$

$$\square \times 4 = 32$$

$$\square \times 3 = 21$$

$$7 \times 4 = \square$$

$$8 \times \square = 8$$

$$\square \times 3 = 18$$

$$5 \times \square = 25$$

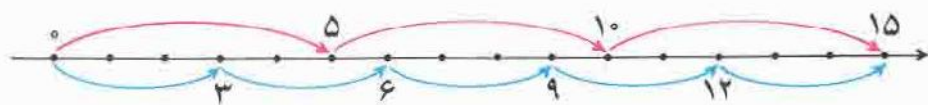
برای هر یک از محورهای زیر یک تساوی ضرب بنویسید.

$$4 \times 2 = 2 \times 4$$

$$\dots \times \dots = \dots \times \dots$$

$$\dots \times \dots = \dots \times \dots$$

هر یک از تساویهای $7 \times 2 = 2 \times 7$ و $3 \times 6 = 6 \times 3$ را روی یک محور نشان

دهید.

3×4 4×3

4×4 8×2

6×2 5×3

3×9 7×4

2×7 4×5

7×4 4×6

5×5 3×8

6×2 3×4

برای هر یک از شکلهای زیر یک ضرب بنویسید.

$$\dots \times \dots = \dots$$

$$\dots \times \dots = \dots$$

نتیجه‌ای که به دست می‌آورید، در تساوی زیر بنویسید.

$$\dots \times \dots = \dots \times \dots$$

جدولهای زیر را کامل کنید.

X	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۲	۲	۴							

X	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۳		۶						۲۴	

حاصل ضربها و تقسیمهای زیر را بنویسید و بهمقارن بسازید.

	$۲ \times ۲ =$	$۴ \div ۲ =$	
	$۴ \times ۴ =$	$۱۶ \div ۴ =$	
$۴ \times ۵ =$	$۵ \times ۴ =$	$۲۰ \div ۵ =$	$۲۰ \div ۴ =$
$۲ \times ۶ =$	$۶ \times ۲ =$	$۱۲ \div ۲ =$	$۱۲ \div ۶ =$
$۳ \times ۷ =$	$۷ \times ۳ =$	$۲۱ \div ۳ =$	$۲۱ \div ۷ =$
$۲ \times ۹ =$	$۹ \times ۲ =$	$۱۸ \div ۲ =$	$۱۸ \div ۹ =$
$۳ \times ۸ =$	$۸ \times ۳ =$	$۲۴ \div ۳ =$	$۲۴ \div ۸ =$
	$۵ \times ۵ =$	$۲۵ \div ۵ =$	
	$۳ \times ۳ =$	$۹ \div ۳ =$	

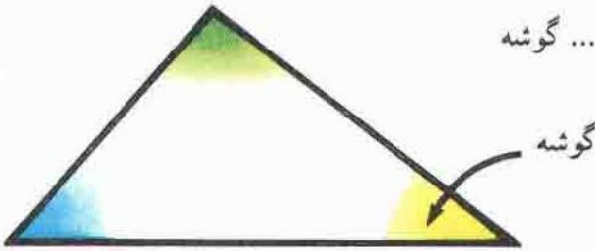
با هر دسته از عددهای زیر، دو تساوی ضرب و دو تساوی تقسیم بنویسید.

۲ و ۹ و ۱۸

۴ و ۶ و ۲۴

۳ و ۵ و ۱۵

این مثلث چند گوشه دارد؟ ... گوشه

به اطراف خود نگاه کنید و چند گوشه نشان دهید.
هر یک از شکلهای زیر چند گوشه دارند؟

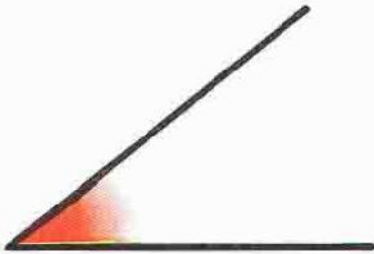
۴. گوشه

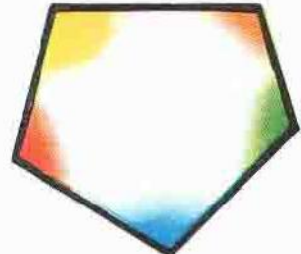
.... گوشه

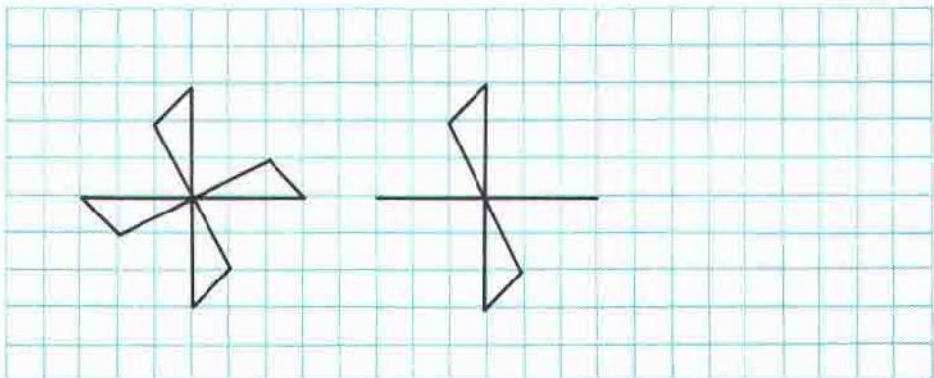
.... گوشه

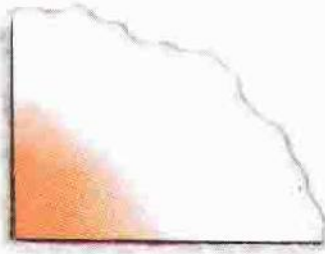

.....

.....

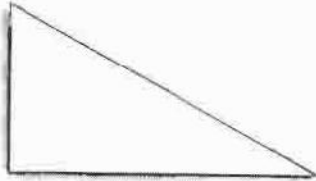

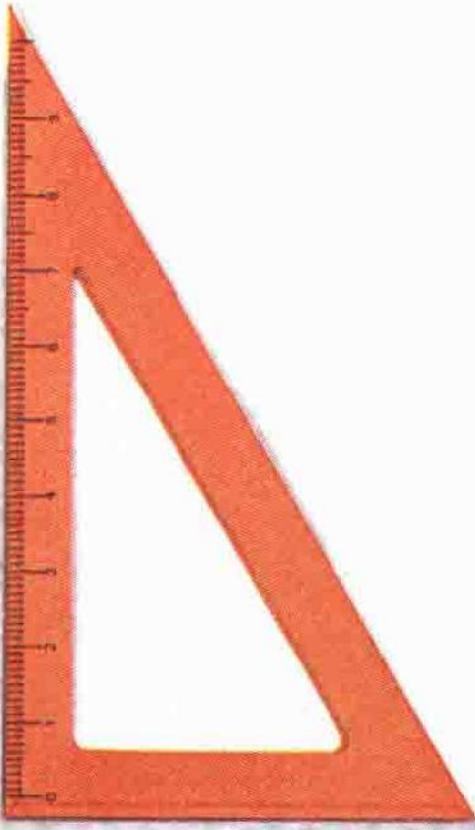
یک ورق کاغذ بردارید و یک گوشه آن را رنگ کنید و بعد آن را مانند شکل مقابل از کاغذ جدا سازید، این گوشه را یک گوشه راست، گویند.

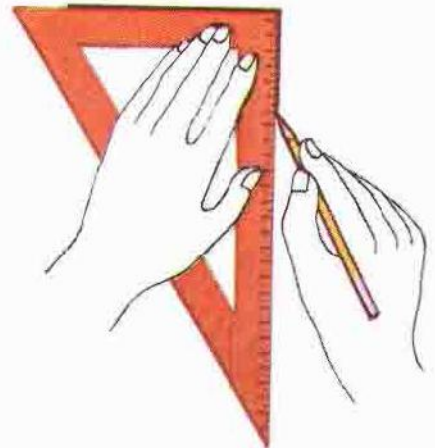
مستطیل چهارگوشه راست دارد.

مثلث روبه رو یک گوشه راست دارد، آن را رنگ بزنید.

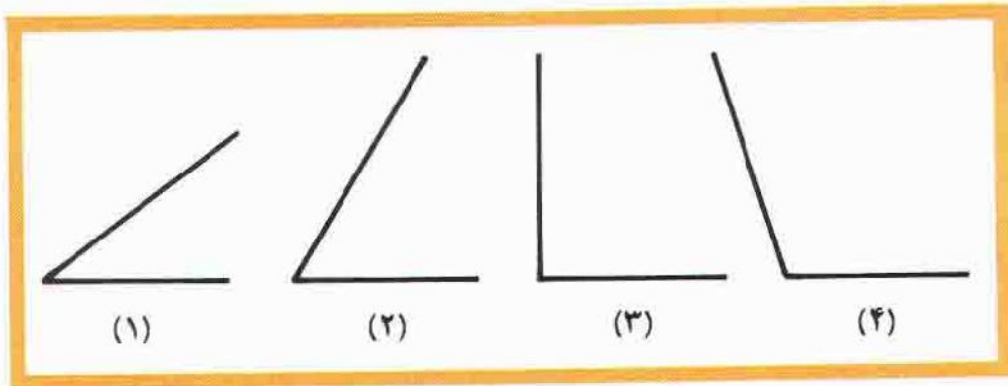

در شکل روبه رو وسیله ای می بینید که گونیا نام دارد.
کدام گوشه گونیا راست است؟
با گونیا می توان گوشه راست کشید.

به نظر شما کدام یک از گوشه‌های زیر راست است؟ نظر خود را با گونیا امتحان

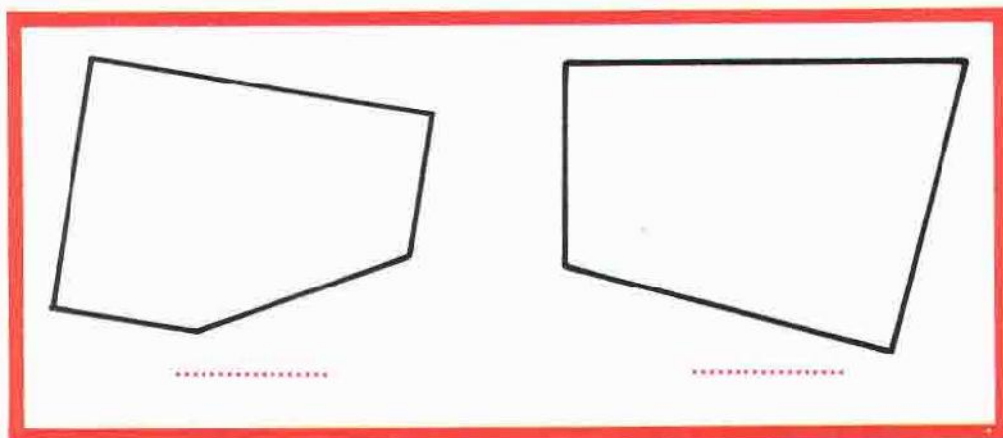
کنید.

از چهار ضلعیهایی که می‌شناسید، آنهایی را نام ببرید که چهار گوشهٔ راست

دارند.

هر یک از شکل‌های زیر چند گوشهٔ راست دارد؟

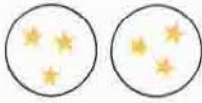

شکل‌های زیر را با گونیا بکشید.

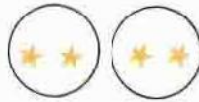
یک مثلث که یک گوشهٔ راست داشته باشد.

یک مربع که هر ضلع آن ۴ سانتیمتر باشد.

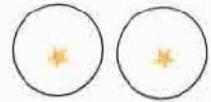
یک مستطیل که ضلع بزرگ آن ۶ سانتیمتر و ضلع کوچک آن ۴ سانتیمتر باشد.

$$2 \times 3 = 6$$

$$2 \times 2 = 4$$

$$2 \times 1 = 2$$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$$2 \times 1 = \square$$

$$7 \times 1 = \square$$

$$\square \times 1 = 9$$

$$5 \times \square = 5$$

$$4 \times \square = 4$$

$$8 \times \square = 8$$

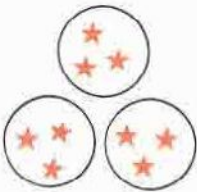
$$14 \times 1 = \square$$

$$12 \times 1 = \square$$

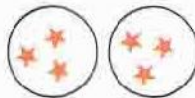
$$18 \times 1 = \square$$

$$\square \times 1 = \square$$

حاصل ضرب هر عدد در یک برابر است با همان عدد

$$3 \times 3 = 9$$

$$2 \times 3 = 6$$

$$1 \times 3 = 3$$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$$1 \times 7 = \square$$

$$1 \times 1 = \square$$

$$\square \times 5 = 5$$

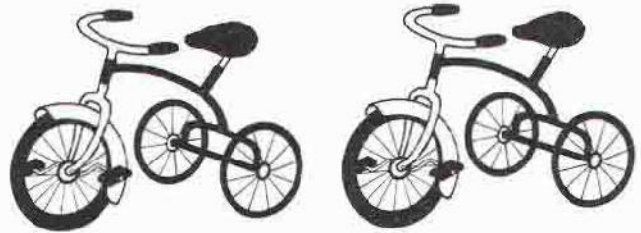
$$1 \times \square = 8$$

$$\square \times 12 = 12$$

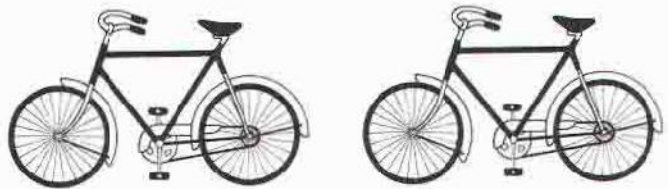
$$1 \times 17 = \square$$

$$1 \times \square = \square$$

حاصل ضرب یک در هر عدد برابر است با آن عدد

$$2 \times 3 = 6 \text{ چرخ}$$

$$2 \times 2 = 4 \text{ چرخ}$$

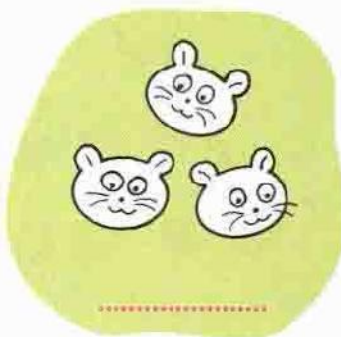

$$2 \times 1 = 2 \text{ چرخ}$$

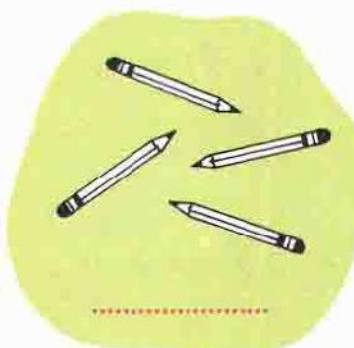
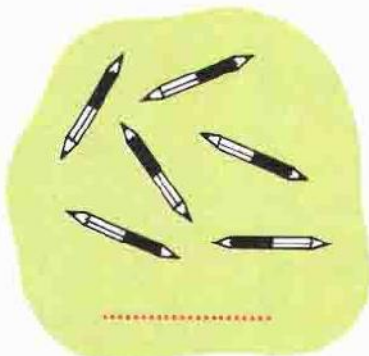
$$2 \times 0 = 0 \text{ چرخ}$$

برای تعداد شاخهای هر دسته از حیوانات زیر، یک تساوی ضرب بنویسید.

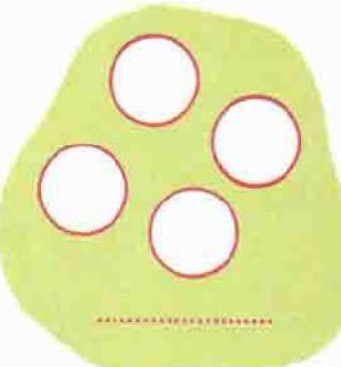
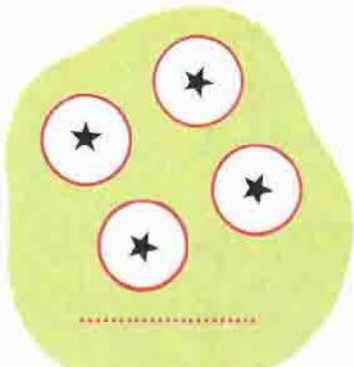
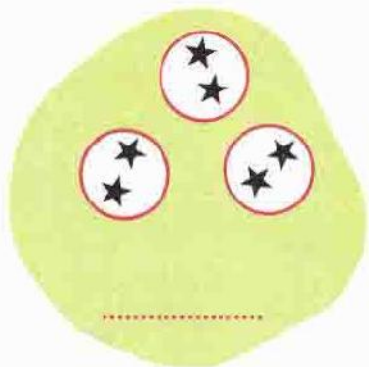

برای تعداد نوکهای تراشیده هر دسته از مدادهای زیر، یک تساوی ضرب بنویسید.

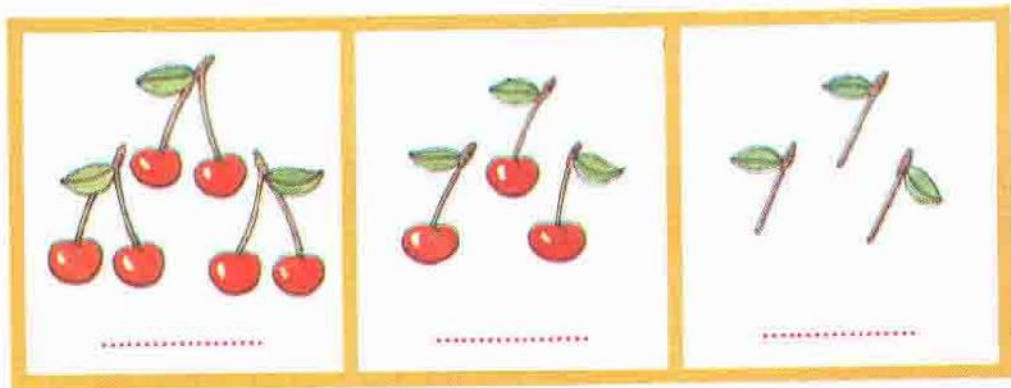
بنویسید.

برای تعداد ستاره‌های هر دسته، یک تساوی ضرب بنویسید.

برای تعداد گیلانهای هر شکل، یک تساوی ضرب بنویسید.

در جای خالی، عدد مناسب بنویسید.

$$2 \times \square = \square$$

$$4 \times \square = 0$$

$$1 \times 0 = \square$$

$$6 \times \square = 0$$

$$8 \times 0 = \square$$

$$5 \times \square = 0$$

$$13 \times 0 = \square$$

$$17 \times \square = 0$$

$$25 \times 0 = \square$$

$$\square \times 0 = 0$$

حاصل ضرب هر عدد در صفر برابر است با صفر.

جدولهای زیر را کامل کنید.

X	0	1	2	3	4	5	6
4	0	4	8				

X	0	2	3	1	5	4	6
5			15				

در جدول زیر عدد ۱۲ را که حاصل ضرب ۳×۴ است، در خانه‌ای که مقابل ۳ و

X	۱	۲	۳	۴	۵
۱					
۲					
۳			۱۲		
۴				۲۰	
۵					

زیر ۴ است نوشته‌ایم. همچنین عدد ۲۰ که حاصل ضرب ۴×۵ است، در خانه‌ای که مقابل ۴ و زیر ۵ می‌باشد نوشته شده است. بقیه خانه‌های این جدول را به همین ترتیب پر کنید. جدولی که به دست می‌آورید جدول ضرب ۵ در ۵ می‌گوییم.

با جدولی که ساخته‌اید می‌توانید حاصل بعضی تقسیم‌ها را نیز به دست آورید.

مثلاً، اگر عدد ۲۰ را به عدد قرمزی که در مقابل آن است تقسیم کنید عدد قرمز بالای ۲۰ به دست می‌آید.

$$۲۰ \div ۴ = ۵$$

همچنین اگر عدد ۲۰ را به عدد قرمزی که بالای آن است تقسیم کنید عدد قرمز

مقابل آن به دست می‌آید.

$$۲۰ \div ۵ = ۴$$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید (از جدول هم می‌توانید استفاده کنید).

$۱۵ \div ۳ = \square$

$۲ \times ۳ = \square$

$۵ \times ۵ = \square$

$۴ \times ۴ = \square$

$۴ \times ۵ = \square$

$۱۲ \div ۴ = \square$

$۱ \times ۴ = \square$

$۵ \times ۳ = \square$

$۹ \div ۳ = \square$

$۵ \times ۱ = \square$

$۱۵ \div ۳ = \square$

$۳ \times ۲ = \square$

$۲۵ \div ۵ = \square$

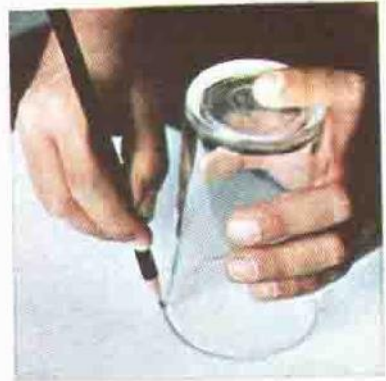
$۲۰ \div ۵ = \square$

$۱۶ \div ۴ = \square$

$۸ \div ۲ = \square$

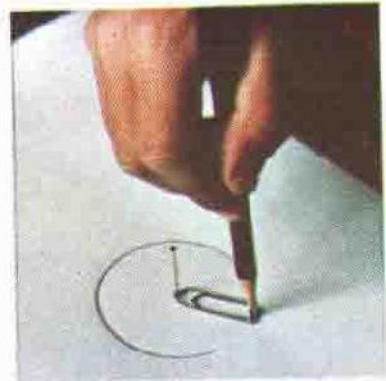
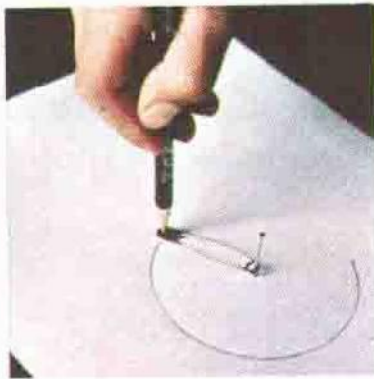
$۹ \div ۳ = \square$

$۴ \times ۳ = \square$

یک سگه را روی کاغذ بگذارید و با مداد دور آن خط بکشید.
 یک لیوان یا یک استکان را روی کاغذ قرار دهید و دور آن را خط بکشید.
 نام شکلهایی که به این ترتیب می کشید چیست؟...

به کمک وسایل دیگر نیز می توان دایره کشید. به شکلهای زیر توجه کنید
 و بگویید چگونه.

بهترین وسیله برای کشیدن دایره **پرگار**
 است که شکل آن را در مقابل می بینید.

در کشیدن دایره با پرگار، جای نوک
 سوزن پرگار **مرکز دایره** است.

می‌خواهیم روی خط (ک ل) پاره خطی به اندازه پاره خط (م د) جدا کنیم.

این کار را به وسیله یک

خط‌کش، یا یک تکه کاغذ و یا با یک

نخ می‌توان انجام داد، اما بهترین

وسیله برای این کار پرگار است.

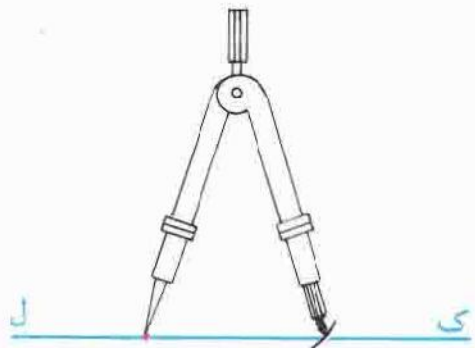
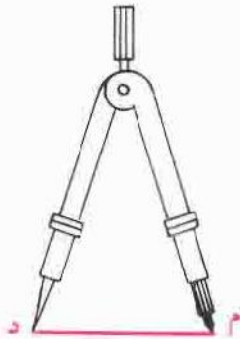
برای جدا کردن پاره خطی به اندازه (م د) روی خط (ک ل) به کمک پرگار،

چنین عمل می‌کنیم. مانند شکل زیر سوزن پرگار را در نقطه (د) می‌گذاریم و دهانه آن را

تغییر می‌دهیم تا مداد پرگار روی نقطه (م) قرار گیرد. بعد بدون باز یا بسته کردن دهانه

پرگار دو سر آن را روی خط (ک ل) قرار می‌دهیم و جای سوزن و مداد پرگار را علامت

می‌گذاریم.

همچنین به کمک پرگار می‌توان روی یک خط پاره خط‌های مساوی به دنبال هم

جدا کرد.

حالا دهانه پرگار خود را کمی باز کنید و با آن روی خط (ری) از نقطه (ی)

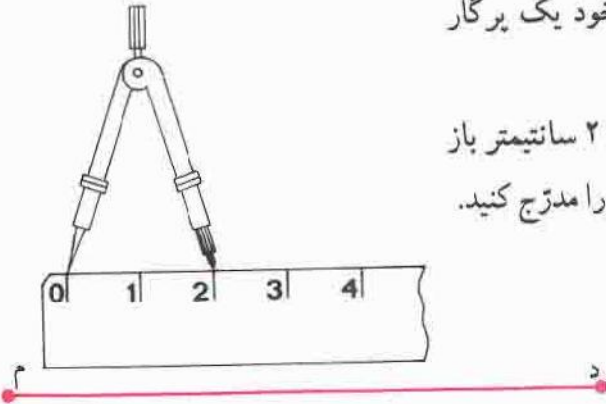
شروع کنید و ۴ پاره خط مساوی به دنبال هم جدا کنید.

این عمل را **مُدْرَج کردن** خط گویند.

۱ - به کمک آموزگار خود یک پرگار درست کنید.

۲ - دهانه پرگار خود را ۲ سانتیمتر باز کنید. سپس با آن پاره خط (د) را مدرج کنید.

۳ - دهانه پرگار خود را یک سانتیمتر باز کنید و از نقطه (م) شروع و خط زیر را مدرج کنید. به این ترتیب یک محور اعداد می‌سازید.

۴ - با استفاده از پرگار بگویید از دو پاره خطی که در شکل زیر می‌بینید کدام کوتاهتر است.

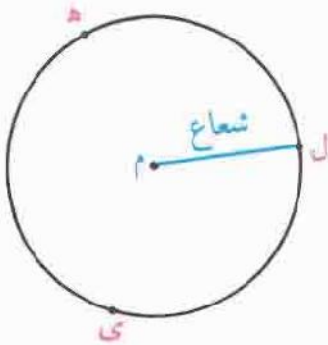

۵ - یک نقطه روی کاغذ خود بگذارید و دهانه پرگار را یک بار به اندازه ۲ سانتیمتر و بار دیگر به اندازه ۳ سانتیمتر باز کنید و دو دایره بکشید که مرکز هر دو دایره آن نقطه باشد.

۶ - دو نقطه (۲) و (د) را روی کاغذ بگذارید. سپس دایره‌ای بکشید که مرکزش نقطه (۲) باشد و از نقطه (د) بگذرد.

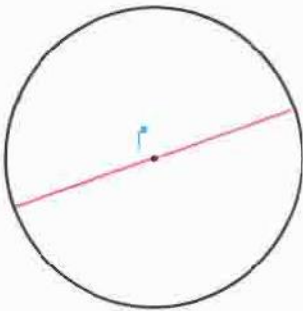
دهانهٔ پرگار خود را به اندازهٔ ۲ سانتیمتر باز کنید و در دفتر خود دایره‌ای مانند شکل روبه‌رو بکشید.

چند نقطه مانند نقطه‌های (ل) و (ه) و (ی) روی دایره بگذارید و هر یک را به مرکز دایره وصل کنید. این پاره‌خطها را اندازه بگیرید. آیا همهٔ این پاره‌خطها هم اندازه هستند؟

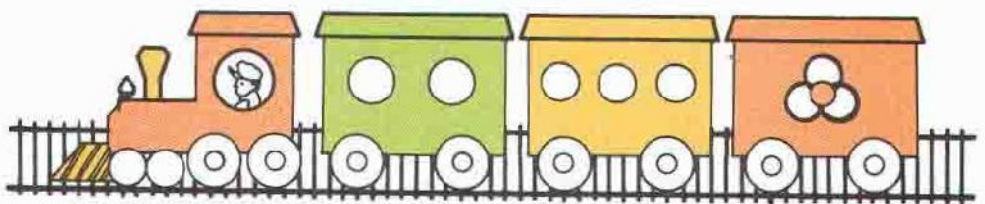
هر یک از پاره‌خطهایی که کشیده‌اید شعاع دایره است. اندازهٔ شعاع را طول شعاع نیز می‌گویند. دایره‌ای را که کشیده‌اید دایره‌ای به شعاع ۲ سانتیمتر گویند.

هر دایره چند شعاع دارد؟ آیا همهٔ شعاعهای یک دایره هم اندازه‌اند؟

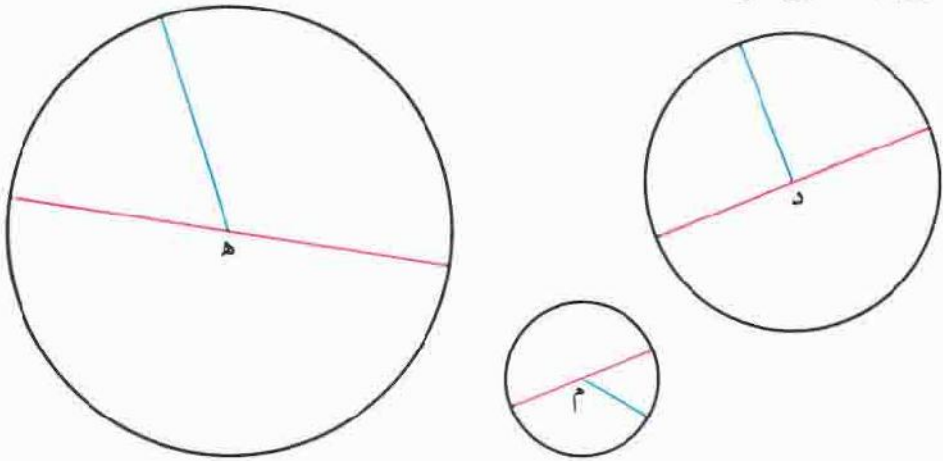

در دایرهٔ روبه‌رو پاره‌خط قرمز رنگ قطر دایره است. قطر هر دایره از مرکز آن دایره می‌گذرد. دو قطر دیگر از این دایره را بکشید.

هر دایره چند قطر دارد؟

۱- در شکل‌های زیر قطر و شعاع هر یک از دایره‌ها را اندازه بگیرید و جدول زیر را تکمیل کنید.

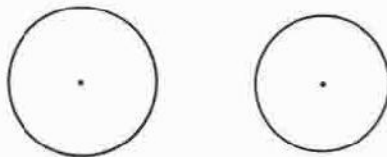
دایره ه	دایره د	دایره م	
... سانتیمتر	... سانتیمتر	... سانتیمتر	شعاع
... سانتیمتر	... سانتیمتر	... سانتیمتر	قطر

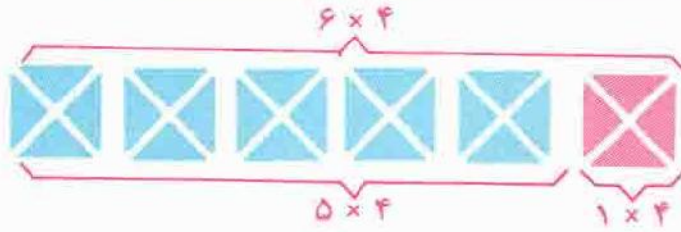
اندازه قطر هر دایره چند برابر شعاع آن دایره است؟

۲- دو نقطه (م) و (د) را به فاصله ۳ سانتیمتر روی کاغذ خود بگذارید. سپس یک دایره به مرکز (م) و به شعاع ۲ سانتیمتر و یک دایره به مرکز (د) و به شعاع ۱ سانتیمتر رسم کنید.

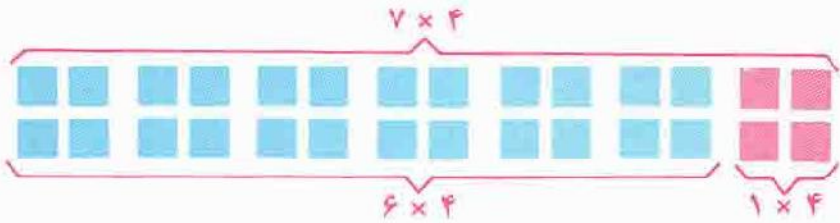
۳- پاره خطی به طول ۴ سانتیمتر بکشید و سپس دایره‌ای رسم کنید که یکی از قطرهایش آن پاره خط باشد.

۴- به کمک پرگار بگویید طول شعاع کدام یک از دو دایره زیر بیشتر است؟

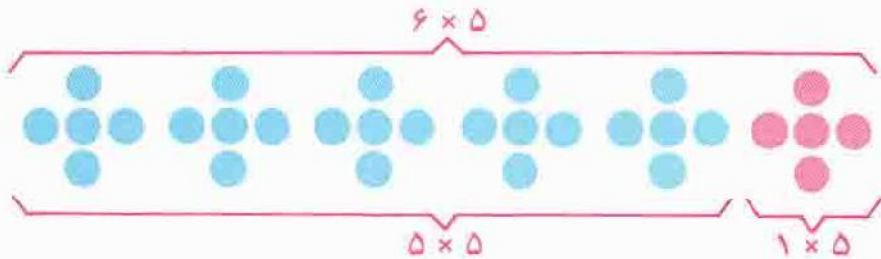

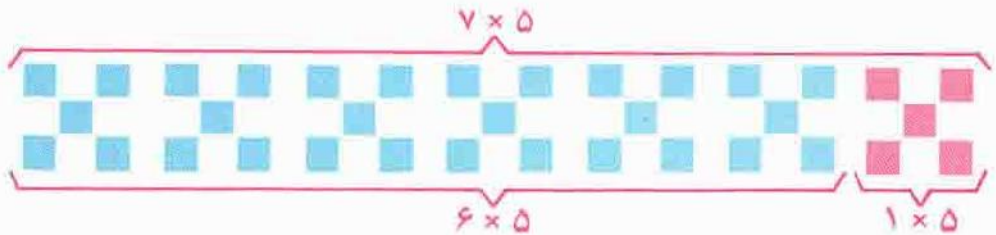
$$\begin{aligned} 6 \times 4 &= (5 \times 4) + (1 \times 4) \\ &= 20 + 4 = 24 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 7 \times 4 &= (6 \times 4) + (1 \times 4) \\ &= 24 + 4 = 28 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 6 \times 5 &= (5 \times 5) + (1 \times 5) \\ &= 25 + 5 = 30 \end{aligned}$$

.....

$$8 \times 4 = (7 \times 4) + (1 \times 4)$$

$$= 28 + 4 = 32$$

$$8 \times 5 = (7 \times 5) + (\quad)$$

$$= \quad =$$

$$6 \times 6 = (\quad) + (\quad)$$

$$= \quad =$$

$$7 \times 6 = (\quad) + (\quad)$$

$$= \quad =$$

$$6 \times 5 = (5 \times 5) + 5$$

$$= 25 + 5 = 30$$

$$7 \times 5 = (\quad) + 5$$

$$= \quad =$$

$$9 \times 4 = (\quad) + 4$$

$$= \quad =$$

$$7 \times 3 = (\quad) +$$

$$= \quad =$$

حاصل اعمال سمت چپ را به طور ذهنی به دست آورید و از روی آنها ضربهای سمت راست را کامل کنید.

$$(5 \times 4) + 4 = \dots$$

$$(6 \times 4) + 4 = \dots$$

$$(7 \times 4) + 4 = \dots$$

$$(8 \times 4) + 4 = \dots$$

$$6 \times 4 = \dots$$

$$7 \times 4 = \dots$$

$$8 \times 4 = \dots$$

$$9 \times 4 = \dots$$

$$4 \times 6 = \dots$$

$$4 \times 7 = \dots$$

$$4 \times 8 = \dots$$

$$4 \times 9 = \dots$$

$$(5 \times 5) + 5 = \dots$$

$$(6 \times 5) + 5 = \dots$$

$$(7 \times 5) + 5 = \dots$$

$$(8 \times 5) + 5 = \dots$$

$$6 \times 5 = \dots$$

$$7 \times 5 = \dots$$

$$8 \times 5 = \dots$$

$$9 \times 5 = \dots$$

$$5 \times 6 = \dots$$

$$5 \times 7 = \dots$$

$$5 \times 8 = \dots$$

$$5 \times 9 = \dots$$

$$(5 \times 6) + 6 = \dots$$

$$(6 \times 6) + 6 = \dots$$

$$(7 \times 6) + 6 = \dots$$

$$(8 \times 6) + 6 = \dots$$

$$6 \times 6 = \dots$$

$$7 \times 6 = \dots$$

$$8 \times 6 = \dots$$

$$9 \times 6 = \dots$$

$$6 \times 7 = \dots$$

$$6 \times 8 = \dots$$

$$6 \times 9 = \dots$$

جدولهای زیر را کامل کنید.

x	۶	۷
۵		
۷		
۴		
۲		
۶		
۳		

x	۸
۳	
۴	
۵	
۶	
۷	
۸	

x	۹
۲	
۳	
۴	
۵	
۶	
۷	

مسئله حل کنید

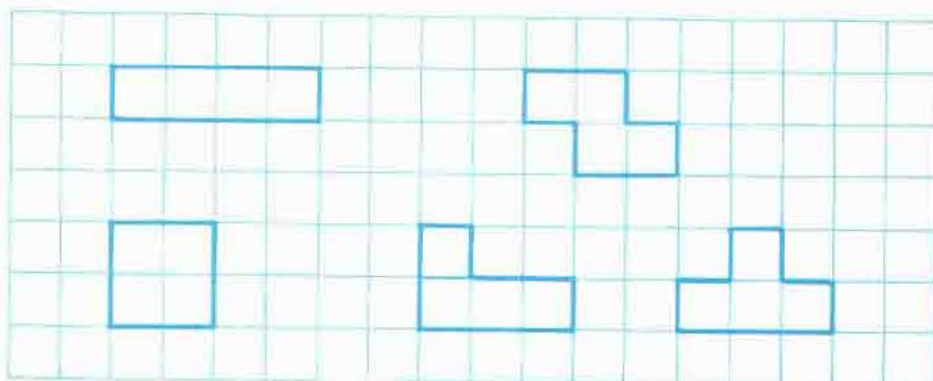
۱ - پدرحمید روزی ۸ ساعت کار می کند. در ۶ روز چند ساعت کار می کند؟

۲ - قفسه کتابخانه ای ۷ ردیف دارد و در هر ردیف ۹ کتاب است. در این قفسه

چند کتاب است؟

۳ - ۹ هفته چند روز است؟

داخل شکلهای زیر را رنگ کنید.

در هر شکل چند مربع رنگ کرده اید؟...

می‌دانیم هر جمع یا تفریق را دو جور می‌توانیم بنویسیم. مثلاً:

$$25 + 8 = 33 \quad \text{و یا} \quad \begin{array}{r} 25 \\ + 8 \\ \hline 33 \end{array}$$

$$84 - 13 = 71 \quad \text{و یا} \quad \begin{array}{r} 84 \\ - 13 \\ \hline 71 \end{array}$$

هر ضرب را هم می‌توان دو جور نوشت. مثلاً:

$$5 \times 3 = 15 \quad \begin{array}{r} 5 \\ \times 3 \\ \hline 15 \end{array}$$

و

$$8 \times 4 = 32 \quad \begin{array}{r} 8 \\ \times 4 \\ \hline 32 \end{array}$$

با توجه به ضربهایی که روبه روی هم نوشته شده‌اند در جای خالی عدد مناسب

بنویسید.

$$7 \times 3 = \square \quad \begin{array}{r} 7 \\ \times \square \\ \hline 21 \end{array}$$

$$8 \times \square = 40 \quad \begin{array}{r} 8 \\ \times \square \\ \hline 40 \end{array}$$

$$\square \times 6 = 42 \quad \begin{array}{r} \square \\ \times 6 \\ \hline 42 \end{array}$$

$$5 \times 4 = \square \quad \begin{array}{r} 5 \\ \times \square \\ \hline 20 \end{array}$$

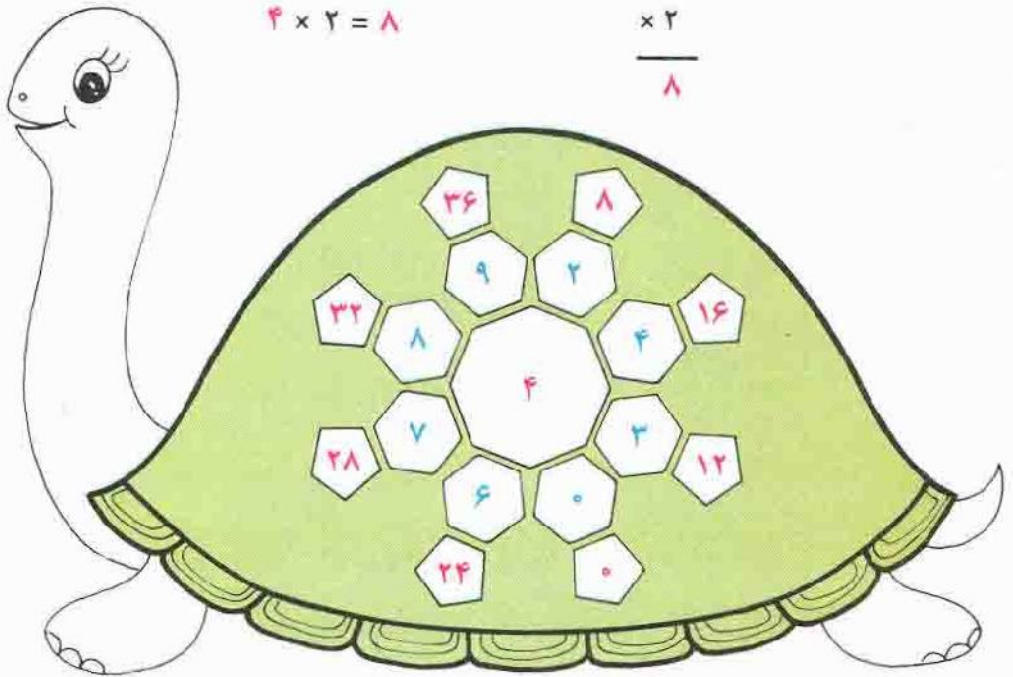
$$6 \times \square = 30 \quad \begin{array}{r} 6 \\ \times \square \\ \hline 30 \end{array}$$

$$\square \times 7 = 28 \quad \begin{array}{r} \square \\ \times 7 \\ \hline 28 \end{array}$$

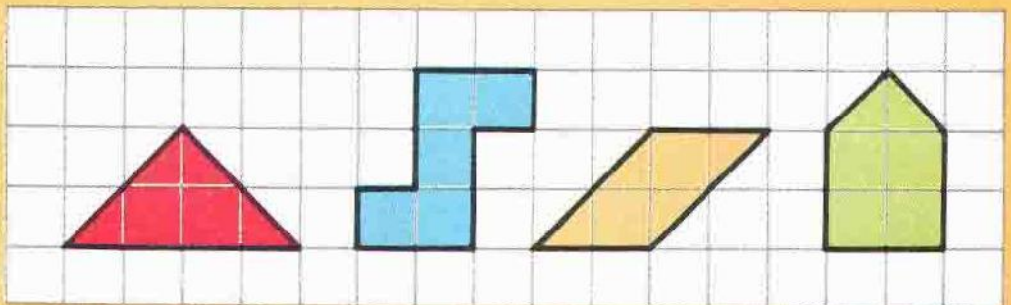
در شکل زیر حاصل ضرب عدد ۴ در عدد داخل هر شش ضلعی در پنج ضلعی رو به روی آن نوشته شده است. این ضربها را در دفتر خود به دو صورت بنویسید. مثلاً:

$$4 \times 2 = 8$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ \times 2 \\ \hline 8 \end{array}$$

هر یک از شکلهای زیر از چند مربع تشکیل شده است؟

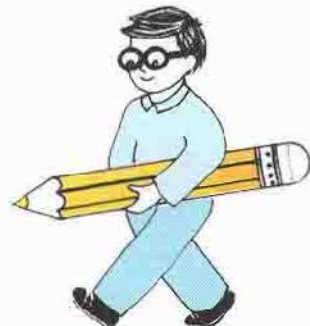

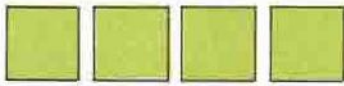
به جدول زیر که **جدول ضرب** نامیده می‌شود توجه کنید. مانند جدول ضرب ۵ در ۵ که قبلاً ساختیم، در این جدول نیز حاصل ضرب هر دو عدد که با رنگ قرمز نوشته شده است در خانه‌ای که در مقابل یکی و در زیر دیگری قرار دارد نوشته شده است.

×	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۲	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۸
۳	۳	۶	۹	۱۲	۱۵	۱۸	۲۱	۲۴	۲۷
۴	۴	۸	۱۲	۱۶	۲۰	۲۴	۲۸	۳۲	۳۶
۵	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۵	۳۰	۳۵	۴۰	۴۵
۶	۶	۱۲	۱۸	۲۴	۳۰	۳۶	۴۲	۴۸	۵۴
۷	۷	۱۴	۲۱	۲۸	۳۵	۴۲	۴۹	۵۶	۶۳
۸	۸	۱۶	۲۴	۳۲	۴۰	۴۸	۵۶	۶۴	۷۲
۹	۹	۱۸	۲۷	۳۶	۴۵	۵۴	۶۳	۷۲	۸۱

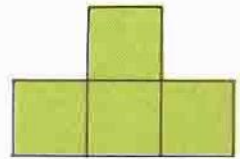
حاصل ضرب هر دو عدد یک‌رقمی را می‌توان به کمک این جدول به دست آورد.
به عنوان تمرین جدول زیر را کامل کنید.

×	۸	۷	۹	۵	۶
۸					
۷					
۹					

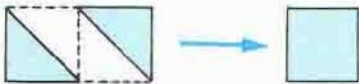

با کنار هم گذاشتن مربعهای روبه رومی توان
هریک از شکلهای زیر را درست کرد.

مساحت این شکلهای برابرند.

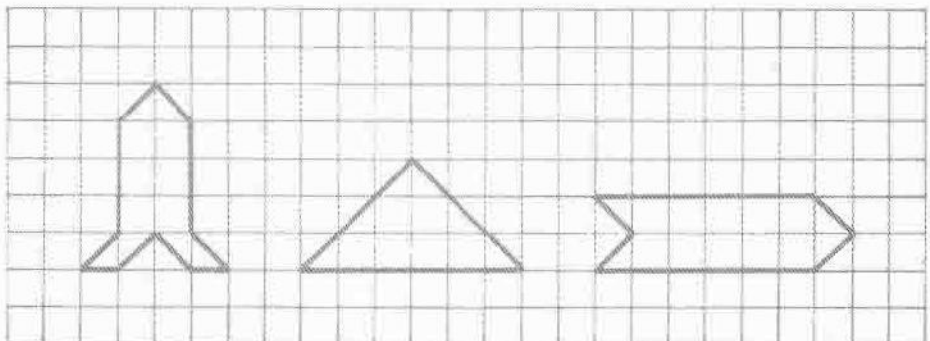
مساحت دو نصفِ مربع با مساحت یک

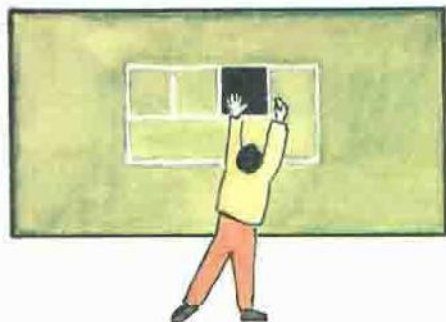

مربع برابر است.

داخل (سطح) هر یک از شکلهای زیر را رنگ کنید.

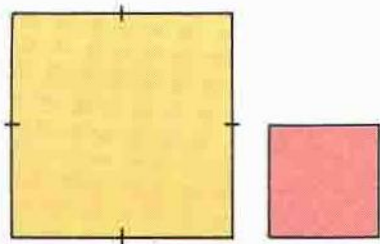
کدام دو شکل مساحت برابر دارند؟

۱ - در دفتر خود یک مستطیل که ضلع بزرگ آن ۱۲ سانتیمتر و ضلع کوچک آن ۶ سانتیمتر است بکشید، از یک قطعه مقوای مربعی به ضلع ۳ سانتیمتر ببرید و بگویید این مربع چندبار در مستطیل جا می‌گیرد.

۲ - در مربع بزرگ نقطه‌های واقع بر ضلعهای روبه‌رو را به هم وصل کنید و بگویید چند تا از مربع قرمز در این مربع جا می‌گیرد.

.....
مساحت مربع بزرگ چند برابر مساحت مربع قرمز است؟

.....

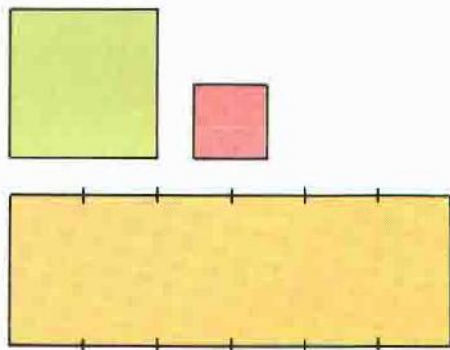
۳ - در شکل روبه‌رو یک مستطیل و دو مربع می‌بینید.

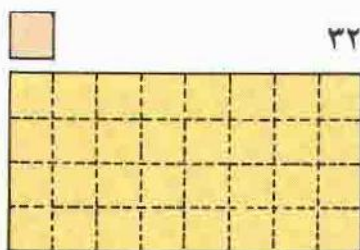
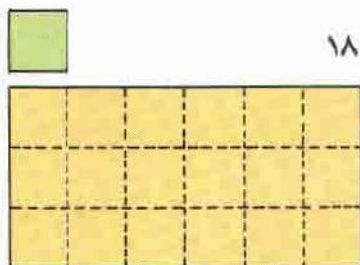
مساحت مستطیل چند برابر مساحت مربع سبز است؟

.....

مساحت مستطیل چند برابر مساحت مربع قرمز است؟

.....

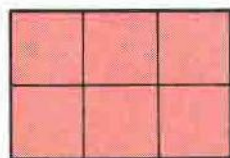

در شکل مقابل مساحت یک مستطیل با دو مربع مختلف اندازه گیری شده است ، همان طور که می بینید مساحت یک شکل با واحدهای مختلف اعداد متفاوتی می شود به این سبب یک مربع خاص را به عنوان واحد مساحت در نظر می گیریم و مساحت شکلها را با آن اندازه گیری می کنیم.

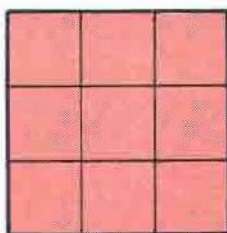
واحد مساحت

مربعی را که طول هر ضلع آن یک سانتیمتر است واحد سطح انتخاب می کنیم و مساحت آن را یک **سانتیمتر مربع** گوئیم.

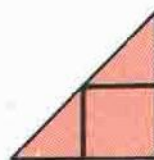
مساحت هر یک از شکلهای زیر بر حسب **سانتیمتر مربع** در زیر آن نوشته شده است.

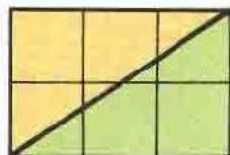
۶ سانتیمتر مربع

۹ سانتیمتر مربع

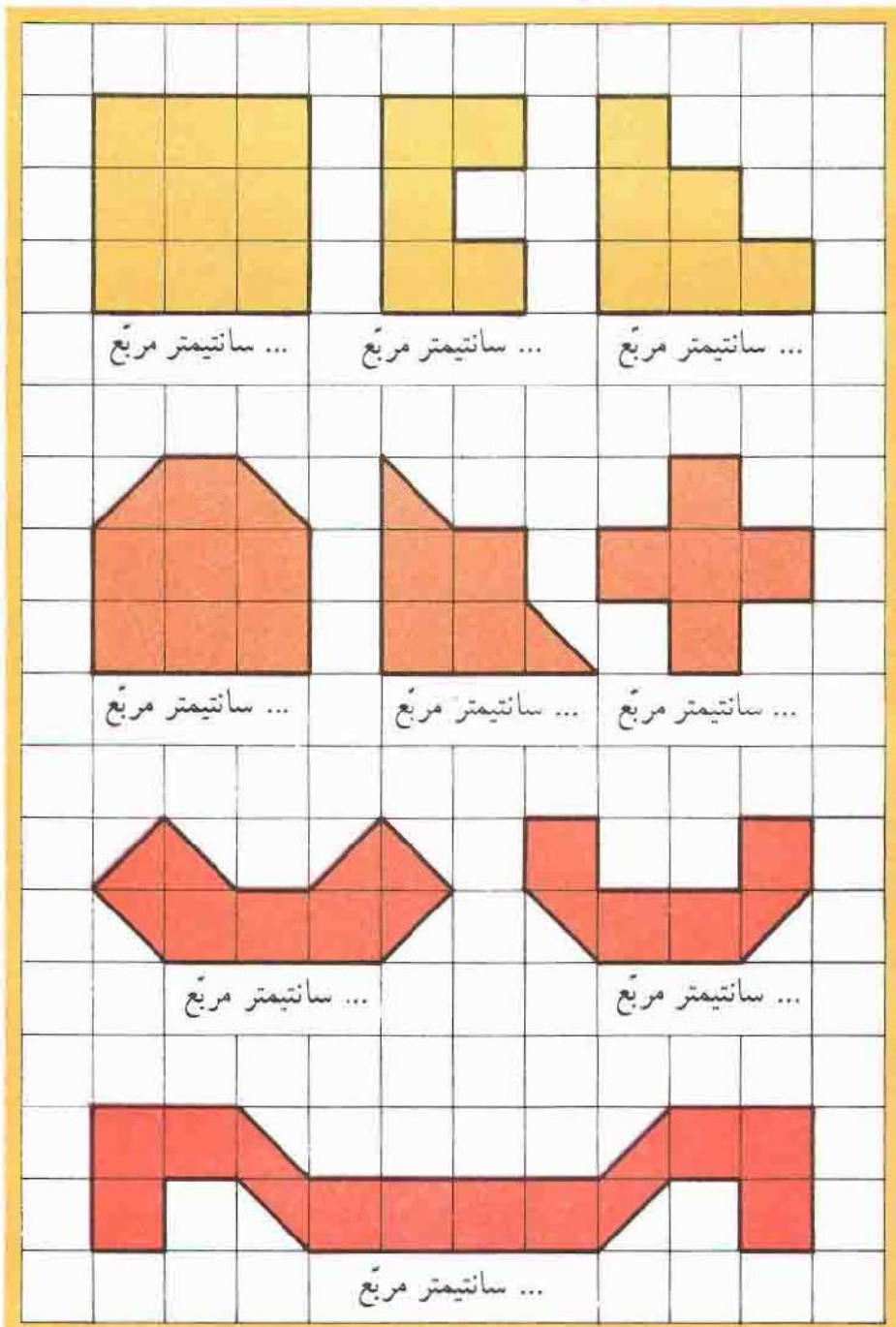

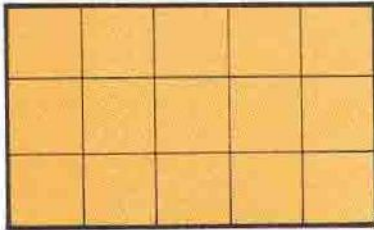
۲ سانتیمتر مربع

در شکل مقابل مساحت مستطیل ۶ سانتیمتر مربع است. مساحت نیمه سبز رنگ چند سانتیمتر مربع است؟

اگر هر یک از مربعهای کوچک یک سانتیتر مربع باشد مساحت هر یک از
شکلهای زیر چند سانتیتر مربع است؟

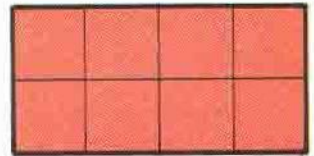
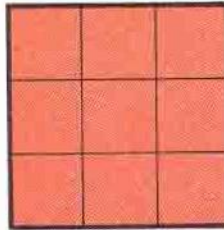
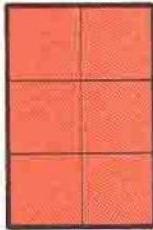
اندازهٔ ضلع بزرگ این مستطیل ۵ سانتیمتر و اندازهٔ ضلع کوچک آن ۳ سانتیمتر است. ضلع بزرگ مستطیل را **درازا** و ضلع کوچک آن را **پهنا** می‌گویند.

درازای را **طول** و پهنا را **عرض** هم می‌گویند.

این مستطیل از سه ردیف پنج‌تایی مربع تشکیل شده است. پس مساحت آن برابر

است با $3 \times 5 = 15$ سانتیمتر مربع

برای مساحت هر یک از شکل‌های زیر یک تساوی ضرب بنویسید.

.....

.....

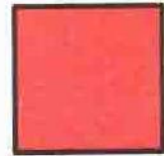
.....

مساحت هر مستطیل برابر است با حاصل ضرب اندازه‌های طول و عرض آن.

می‌دانیم مربع، مستطیلی است که طول و عرض آن برابرند. در مورد مساحت

مربع چه می‌توان گفت؟

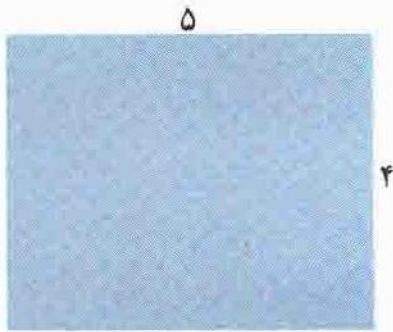
ضلع‌های شکل‌های زیر را اندازه بگیرید و مساحت هر یک را در زیر آن بنویسید.

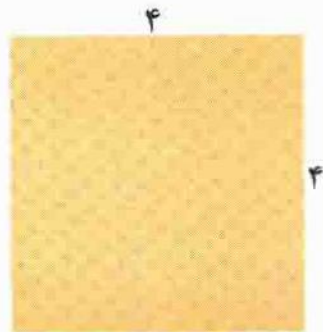
.....

.....

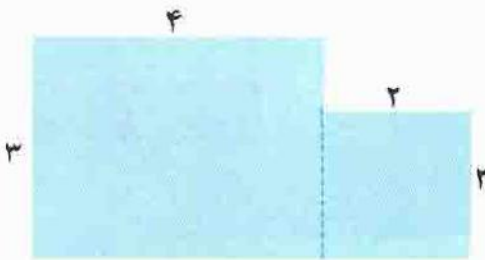
با توجه به اندازه‌های داده شده مساحت هر یک از شکل‌های زیر را حساب کنید.

.....

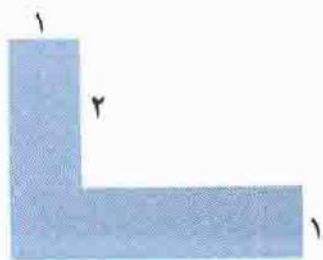
.....

مساحت مربع $3 \times 4 = 12$

مساحت مربع $2 \times 2 = 4$

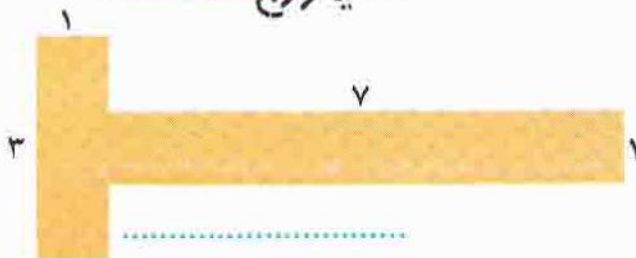
مساحت مربع $12 + 4 = 16$

.....

.....

.....

.....

.....

.....

همه می‌دانیم که:

۸ ده‌تایی می‌شود ۸۰ و ۶۰ مساوی ۶ ده‌تایی است.

۴ ده‌تایی می‌شود ۴۰ و ۷۰ مساوی ۷ ده‌تایی است.

همچنین می‌دانیم که:

۱۰ ده‌تایی = ۱۰۰ و ۱۱ ده‌تایی = ۱۱۰

پس با استفاده از ضرب می‌توانیم بنویسیم:

$8 \times 10 = 80$

$70 = 7 \times 10$

$6 \times 10 = 60$

$10 \times 10 = 100$

$110 = 11 \times 10$

$23 \times 10 = 230$

$15 \times 10 = 150$

$390 = 39 \times 10$

$10 \times 50 = 500$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$\square \times 14 = 140$

$22 \times 10 = \square$

$82 \times 10 = \square$

$14 \times \square = 140$

$10 \times \square = 750$

$95 \times 10 = \square$

$230 = 23 \times \square$

$480 = \square \times 48$

$270 = 10 \times \square$

حاصل ضرب یک عدد در ۱۰ چگونه به دست می‌آید؟

$56 \times 10 = ?$

مسئله حل کنید

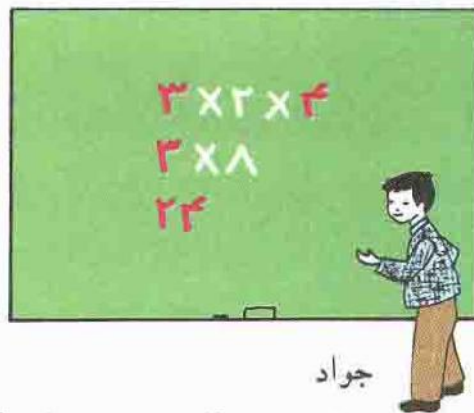
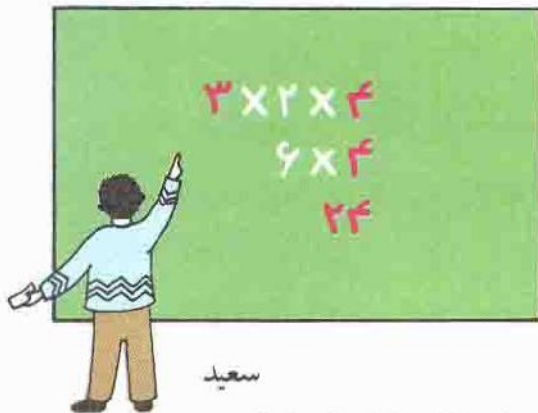
۱ - کوکب هر شب ۲ ساعت کتاب می‌خواند. اگر در هر ساعت ۳ صفحه

بخواند، در یک شب چند صفحه می‌خواند؟ در ۳ شب چند صفحه می‌خواند؟

۲ - مهدی غلام ۴ بز دارد که هر کدام روزی ۲ کیلو شیر می‌دهند. این بزها در

۳ روز چند کیلو شیر می‌دهند؟

آموزگار از دانش‌آموزان خواست حاصل ضرب $3 \times 2 \times 4$ را به دست آورند.

توضیح دهید که سعید و جواد چگونه این کار را انجام داده‌اند.
سپس آموزگار گفت: چون جوابها یکی هستند می‌توانیم بنویسیم:

$$(3 \times 2) \times 4 = 3 \times (2 \times 4)$$

حاصل ضرب $4 \times 2 \times 5$ نیز چنین به دست می‌آید:

$$4 \times 2 \times 5 \quad \text{و یا} \quad 4 \times 2 \times 5$$

$$8 \times 5 \quad 4 \times 10$$

$$40 \quad 40$$

بنابراین،

$$(4 \times 2) \times 5 = 4 \times (2 \times 5)$$

چون گذاشتن پرانتزها در حاصل ضرب اثری ندارد از این به بعد برای ضرب سه عدد پرانتز نمی‌گذاریم.

حاصل ضربهای زیر را به دست آورید.

$$2 \times 2 \times 4 = \dots$$

$$4 \times 2 \times 3 = \dots$$

$$1 \times 5 \times 4 = \dots$$

$$7 \times 1 \times 3 = \dots$$

$$0 \times 4 \times 6 = \dots$$

$$5 \times 2 \times 1 = \dots$$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$3 \times 3 \times 2$ $\square \times 2$ \square	$5 \times 2 \times 3$ $5 \times \square$ \square	$5 \times 2 \times 5$ $\square \times 5$ \square
$2 \times 2 \times 5$ $2 \times \square$ \square	$3 \times 3 \times 3$ $\square \times 9$ \square	$5 \times 3 \times 3$ $5 \times \square$ \square

سعی کنید جواب ضربهای زیر را بهطور ذهنی به دست آورید.

$2 \times 3 \times 10 =$

$3 \times 4 \times 10 =$

$4 \times 4 \times 10 =$

$6 \times 7 \times 10 =$

$8 \times 9 \times 10 =$

$4 \times 7 \times 10 =$

مسئله حل کنید

- ۱ - زهره در برنامه درسی اش هفته ای ۳ بار ریاضی دارد که هر بار ۲ ساعت ریاضی می خواند. حساب کنید زهره در ۴ هفته چند ساعت ریاضی می خواند.
- ۲ - دو جعبه داریم که در هر کدام چهار بسته شش تایی مداد رنگی قرار دارد. در این جعبه ها چند مداد رنگی وجود دارد؟
- ۳ - یک گروه از جهاد سازندگی در هر ماه ۱۰ کیلومتر جاده روستایی می سازد، این گروه در یک سال چند کیلومتر جاده روستایی می سازد؟
- ۴ - احمد روزی ۱۰ آیه قرآن می خواند. در ۶ هفته چند آیه می خواند؟

پدر مجید هفته‌ای ۵۰ ساعت در کارگاه خود کار می‌کند. در ۳ هفته چند ساعت کار می‌کند؟
برای حل این مسئله باید حاصل ضرب ۳×۵۰ را به دست آوریم.
می‌دانیم که:

$$۵۰ = ۵ \times ۱۰$$

پس می‌نویسیم:

$$\begin{aligned} ۳ \times ۵۰ &= ۳ \times ۵ \times ۱۰ \\ &= ۱۵ \times ۱۰ \\ &= ۱۵۰ \end{aligned}$$

بنابراین،

$$۳ \times ۵۰ = ۱۵۰$$

پس پدر مجید در ۳ هفته ۱۵۰ ساعت در کارگاهش کار می‌کند.
به همین ترتیب ۶۰×۷ را حساب می‌کنیم. باز هم می‌نویسیم:

$$\begin{aligned} ۶۰ &= ۶ \times ۱۰ \\ ۶۰ \times ۷ &= ۶ \times ۱۰ \times ۷ \\ &= ۶ \times ۷۰ \\ &= ۴۲۰ \end{aligned}$$

پس به‌طور خلاصه

$$۶۰ \times ۷ = ۴۲۰$$

این ضربها را انجام دهید.

$$\begin{array}{cccc} ۷۰ \times ۲ = \dots & ۳ \times ۵۰ = \dots & ۴۰ \times ۶ = \dots & ۷ \times ۲۰ = \dots \\ ۹ \times ۳۰ = \dots & ۶۰ \times ۹ = \dots & ۸ \times ۲۰ = \dots & ۹۰ \times ۳ = \dots \end{array}$$

$$4 \times 5 = 20$$

تعداد سیبها

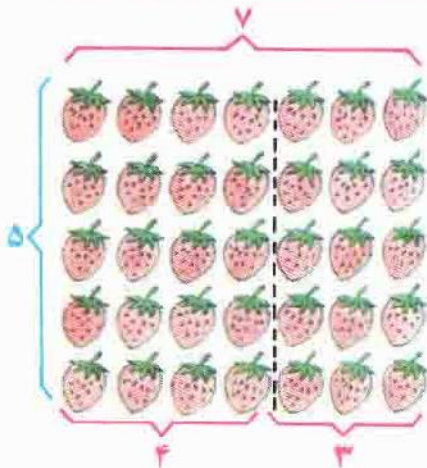
$$4 \times 3 = 12$$

تعداد پرتقالها

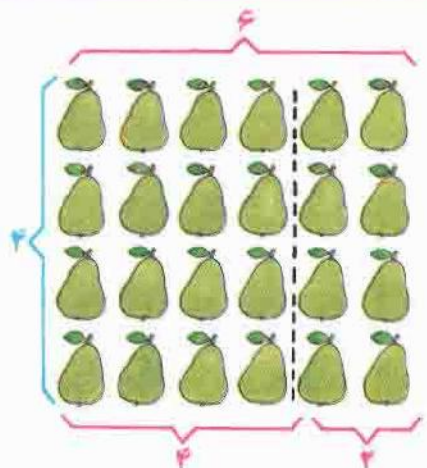
$$4 \times 8 = 32$$

تعداد میوه‌ها

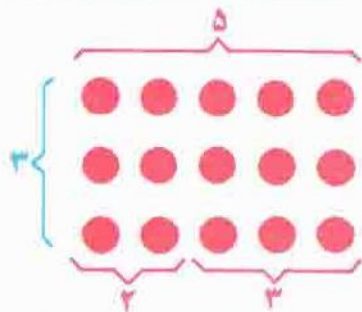
$$4 \times 8 = (4 \times 5) + (4 \times 3)$$

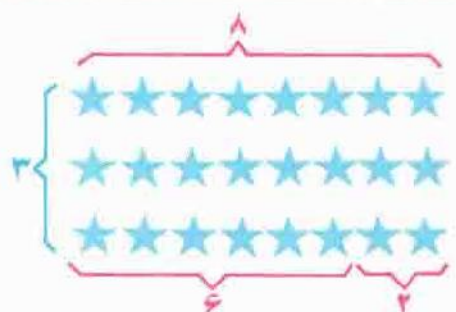
$$5 \times 7 = (5 \times 4) + (5 \times 3)$$

$$4 \times 6 = (4 \times 4) + (4 \times 2)$$

$$3 \times 5 = (\times 2) + (\times)$$

$$3 \times 8 = (\times) + (\times)$$

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$7 \times 6 = 7 \times 4 + 7 \times \square$

$(5 \times 9) + (5 \times 1) = 5 \times \square$

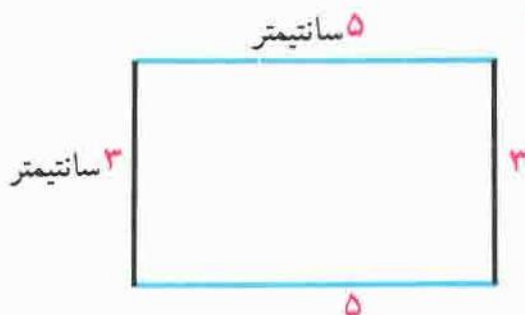
$4 \times 12 = 4 \times 10 + 4 \times \square$

$(9 \times 20) + (9 \times 7) = 9 \times \square$

$6 \times 12 = 6 \times 5 + 6 \times \square$

$(4 \times 10) + (4 \times 8) = 4 \times \square$

محیط مستطیل

با توجه به اینکه اندازه ضلعهای روبه روی مستطیل برابرند، محیط این مستطیل

چنین بدست می‌آید:

$(2 \times 5) + (2 \times 3) = 2 \times 8 = 16$ سانتیمتر

چون 8 حاصل جمع طول و عرض این مستطیل است، بنابراین:

محیط مستطیل مساوی است با دو برابر حاصل جمع طول و عرض آن

طول و عرض یک مستطیل به ترتیب 5 سانتیمتر و 4 سانتیمتر است. محیط این

مستطیل چند سانتیمتر است؟

حاصل ضربهای زیر را بنویسید. (ذهنی)

$3 \times 20 =$

$40 \times 3 =$

$30 \times 2 =$

$5 \times 40 =$

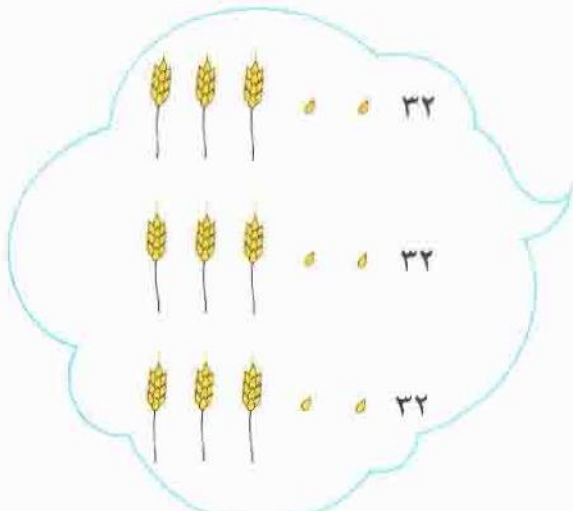
$6 \times 60 =$

$7 \times 30 =$

$6 \times 80 =$

$70 \times 5 =$

$90 \times 4 =$

می‌خواهیم حاصل ضرب 3×32 را حساب کنیم، برای این منظور چنین عمل می‌کنیم:

$$\begin{aligned} 3 \times 32 &= 3 \times 2 + 3 \times 30 \\ &= 6 + 90 \\ &= 96 \end{aligned}$$

در ضرب ستونی می‌توانیم عدد کوچکتر را پایین بنویسیم. زیرا، می‌دانیم $3 \times 32 = 32 \times 3$. پس برای تعیین حاصل ضرب 3×32 چنین عمل می‌کنیم:

$$\begin{array}{r} 32 \\ \times 3 \\ \hline 6 \end{array}$$

۳۰ + ۲

۳ درتا ۶

$$\begin{array}{r} 32 \\ \times 3 \\ \hline 6 \\ 90 \end{array}$$

۳۰ - ۲

۳ سی تا ۹۰

$$\begin{array}{r} 32 \\ \times 3 \\ \hline 6 \\ + 90 \\ \hline 96 \end{array}$$

ضریبهای زیر را کامل کنید.

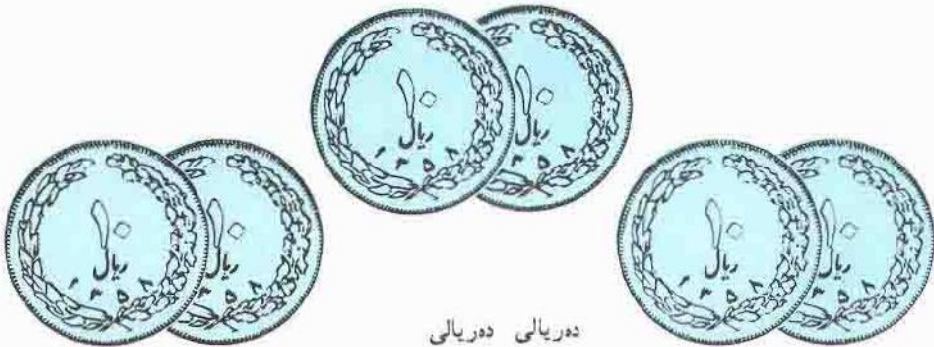
$$\begin{array}{r} 21 \\ \times 3 \\ \hline \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ \times 2 \\ \hline \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

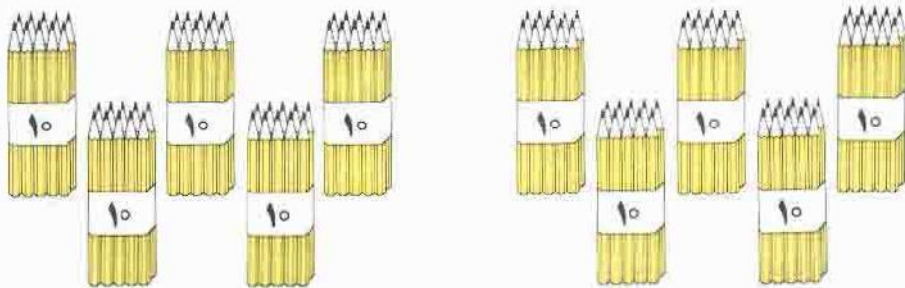
$$\begin{array}{r} 12 \\ \times 4 \\ \hline \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ \times 6 \\ \hline \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

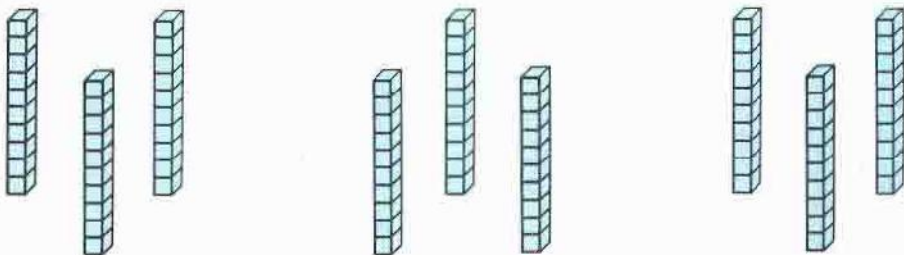
با توجه به هر شکل در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

ده‌ریالی ده‌ریالی
 $3 \times 2 = \dots$

ده‌تایی ده‌تایی
 $\dots \times 5 = \dots$

ده‌تایی ده‌تایی
 $\dots \times \dots = \dots$

$\begin{array}{r} ۳۲ \\ \times ۳ \\ \hline \end{array}$		<table style="margin: auto;"> <tr><td style="padding: 0 5px;">ده تایی</td><td style="padding: 0 5px;">۳</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">۳</td><td style="padding: 0 5px;">۳</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">+ ۳</td><td style="padding: 0 5px;">۲</td></tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"><td style="padding: 0 5px;">ده تایی</td><td style="padding: 0 5px;">۹</td></tr> </table>	ده تایی	۳	۳	۳	+ ۳	۲	ده تایی	۹	<table style="margin: auto;"> <tr><td style="padding: 0 5px;">یکی</td><td style="padding: 0 5px;">۲</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">۲</td><td style="padding: 0 5px;">۲</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">۲</td><td style="padding: 0 5px;">۲</td></tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"><td style="padding: 0 5px;">یکی</td><td style="padding: 0 5px;">۶</td></tr> </table>	یکی	۲	۲	۲	۲	۲	یکی	۶	$\begin{array}{r} ۳۲ \\ \times ۳ \\ \hline ۹۶ \end{array}$
ده تایی	۳																			
۳	۳																			
+ ۳	۲																			
ده تایی	۹																			
یکی	۲																			
۲	۲																			
۲	۲																			
یکی	۶																			
		$۳ \times ۳ = ۹$	$۳ \times ۲ = ۶$																	

توضیح دهید که حاصل هر یک از ضربهای زیر (که به طور مختصر انجام شده‌اند) چگونه بدست آمده است.

$\begin{array}{r} ۵۳ \\ \times ۳ \\ \hline ۱۵۹ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۷۴ \\ \times ۲ \\ \hline ۱۴۸ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴۱ \\ \times ۹ \\ \hline ۳۶۹ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۹۱ \\ \times ۶ \\ \hline ۵۴۶ \end{array}$
---	---	---	---

ضربهای زیر را به طور مختصر انجام دهید.

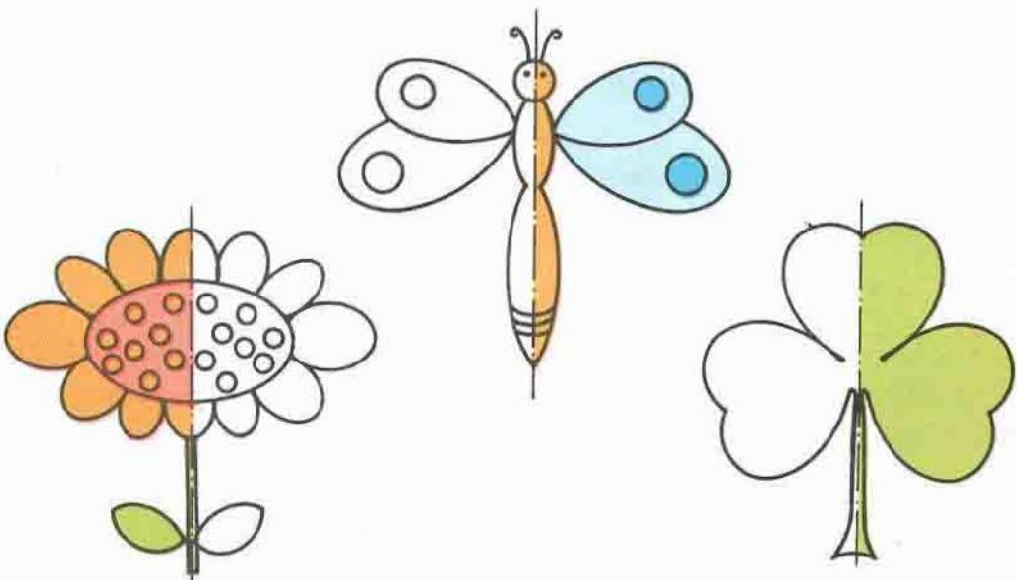
$\begin{array}{r} ۱۳ \\ \times ۳ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۶۳ \\ \times ۲ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۵۲ \\ \times ۴ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۳۱ \\ \times ۷ \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} ۷۰ \\ \times ۴ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۸۱ \\ \times ۵ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۷۱ \\ \times ۵ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۱۱ \\ \times ۹ \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} ۱۱ \\ \times ۵ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۱۲ \\ \times ۴ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴۳ \\ \times ۳ \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} ۳۱ \\ \times ۸ \\ \hline \end{array}$

مسئله حل کنید

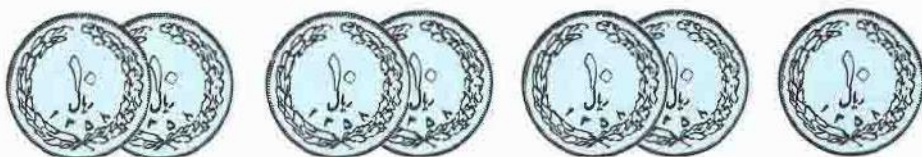

- ۱- هر دوجین برابر ۱۲ عدد است. حساب کنید ۴ دوجین مداد چند مداد است.
- ۲- اگر هر دست لیوان ۶ لیوان باشد ۲۱ دست لیوان چند عدد لیوان است؟
- ۳- محیط زمینی به شکل مربع که هر ضلع آن ۴۲ متر است چند متر می شود؟
- ۴- اگر قیمت یک دفتر ۳۲ ریال باشد، قیمت ۳ دفتر چند ریال است؟
- ۵- فصل بهار چند روز است؟
- ۶- فصل پاییز چند روز است؟
- ۷- در یک دبستان تعداد دانش آموزان کلاسهای پنجم ۶۱ نفر است. اگر تعداد دانش آموزان کلاسهای اول ۴ برابر تعداد دانش آموزان کلاسهای پنجم باشد کلاسهای اول چند دانش آموز دارند؟

نیمه دیگر هر شکل را رنگ کنید.

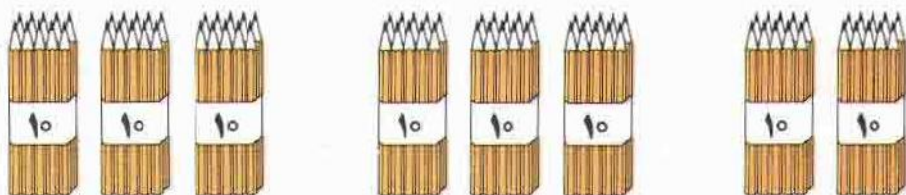

نمونه‌های مربوط به هر شکل را کامل کنید.

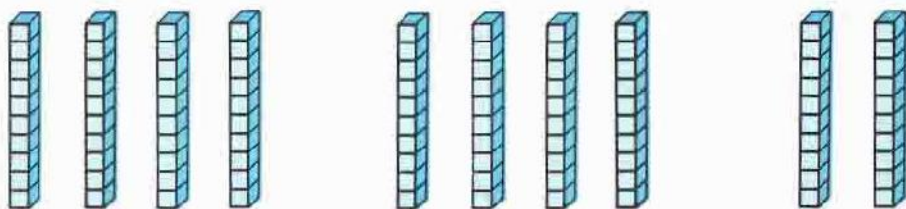
ده‌ریالی ده‌ریالی ده‌ریالی

$$3 \times 2 + 1 = 7$$

ده‌تایی ده‌تایی ده‌تایی

$$\square \times 3 + \square = \square$$

ده‌تایی ده‌تایی ده‌تایی

$$\square \times 4 + \square = \square$$

حاصل عملیات زیر را به دست آورید.

ده‌تایی ده‌تایی

$$8 \times 3 + 4 =$$

ده‌تایی ده‌تایی

$$4 \times 6 + 7 =$$

ده‌تایی ده‌تایی

$$5 \times 9 + 1 =$$

ده‌تایی ده‌تایی

$$9 \times 7 + 3 =$$

$\begin{array}{r} 25 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$		<table style="border-collapse: collapse; margin: auto;"> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">ده تایی</td> <td style="padding: 5px;">یکی</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">۲</td> <td style="padding: 5px;">۵</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">۲</td> <td style="padding: 5px;">۵</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">+ ۲</td> <td style="padding: 5px;">۵</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">۷</td> <td style="padding: 5px;">۵</td> </tr> </table>	ده تایی	یکی	۲	۵	۲	۵	+ ۲	۵	۷	۵		$\begin{array}{r} 25 \\ \times 3 \\ \hline 75 \end{array}$
ده تایی	یکی													
۲	۵													
۲	۵													
+ ۲	۵													
۷	۵													
$3 \times 2 + 1 = 7$		$3 \times 5 = 15$												

توضیح دهید که هر یک از ضربهای زیر چگونه انجام شده است.

$$\begin{array}{r} 17 \\ \times 4 \\ \hline 68 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 56 \\ \times 2 \\ \hline 112 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 45 \\ \times 7 \\ \hline 315 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 64 \\ \times 5 \\ \hline 320 \end{array}$$

هر یک از ضربهای زیر را در دفتر خود به صورت ستونی بنویسید و حاصل آنرا بدست آورید.

65×6

71×9

48×7

83×5

94×8

مسئله حل کنید

- ۱ - سی و دو نفر دانش آموز کلاس سوم می خواستند به گردش علمی بروند. اگر کرایه هر نفر ۳ تومان باشد، کرایه آنها روی هم چند تومان می شود؟
- ۲ - دهی دارای ۹۵ خانواده است. اگر هر خانواده به طور متوسط روزی ۴ کیلو نان مصرف کند، مصرف نان روزانه این ده چند کیلو است؟
- ۳ - با هر کیلو آرد ۶ عدد نان لواش می توان پخت. با ۸۵ کیلو آرد چند عدد نان لواش می توان پخت؟

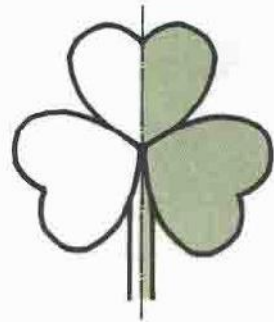
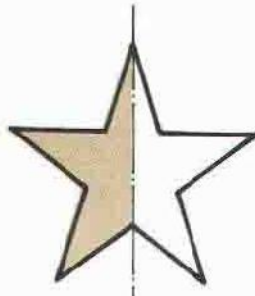
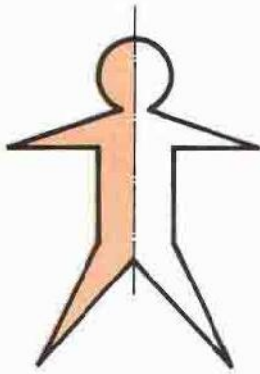
به شکل‌های بالا نگاه کنید. آیا چیزهایی به شکل اینها می‌شناسید؟
چندتا از آنها را نام ببرید.
به شکل هریک از این اجسام **استوانه** گویند.
یک ورق کاغذ بردارید و آن را لوله کنید و یک استوانه بسازید.

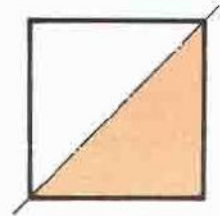
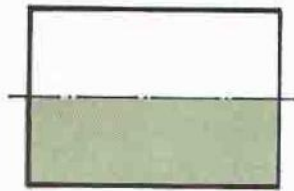
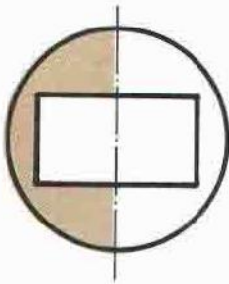
در شکل‌های زیر آنهایی را که شبیه استوانه هستند با علامت * مشخص کنید.

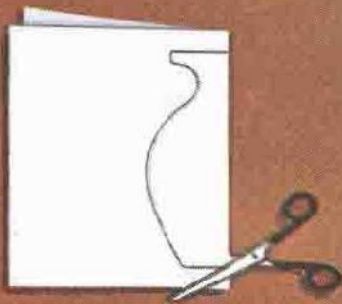
نیمه دیگر شکلهای زیر را رنگ بزنید.

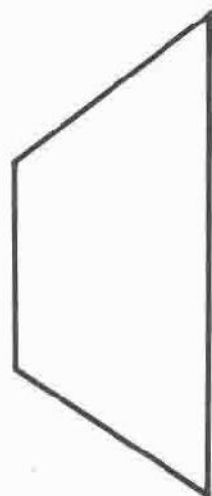
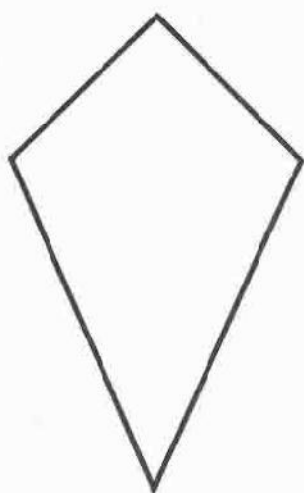
خط تقارن

یک ورق کاغذ بردارید و آن را تا
بزنید و با قیچی قسمتی از آن را مانند شکل
روبه رو بپزید. سپس این قسمت را باز کنید.
آیا شکلی که به این ترتیب به دست می آورید
خط تقارن دارد؟

هریک از شکلهای زیر را روی یک ورق کاغذ بکشید و با قیچی دور آنها را ببرید و با تا کردن خط تقارن هر یک را مشخص کنید.

بازی و ریاضی

(۱)

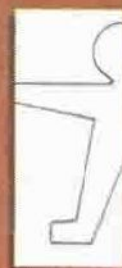
(۲)

(۳)

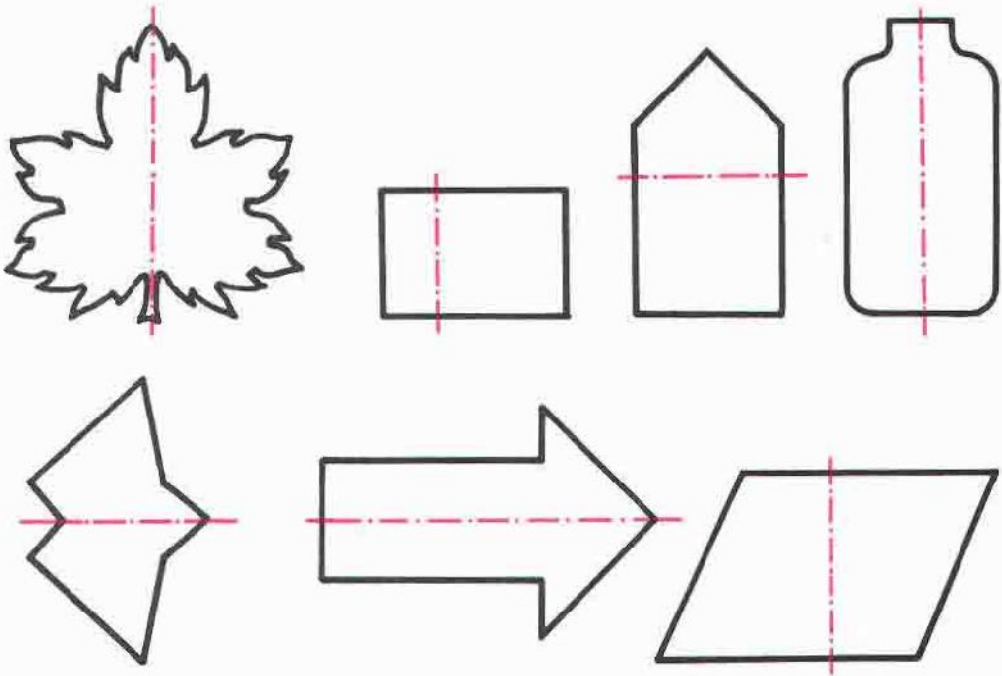
(۵)

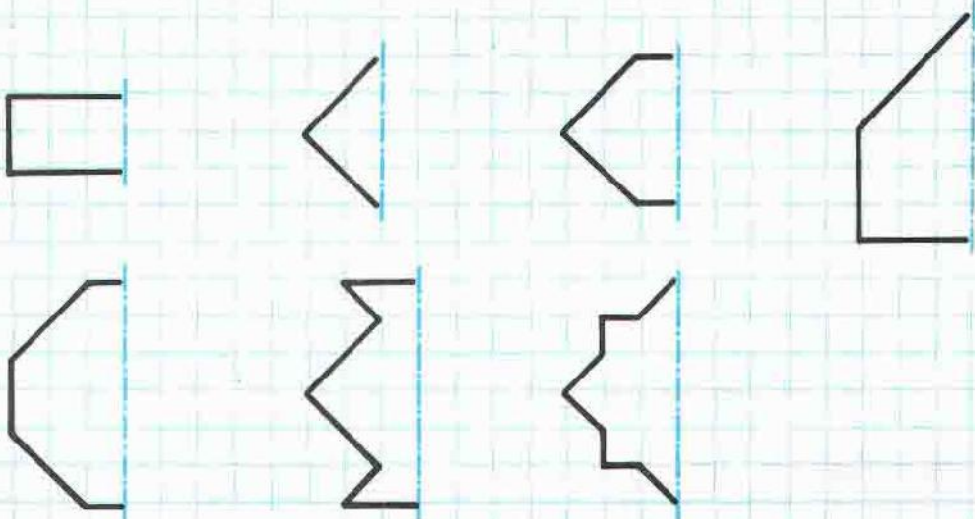
(۴)

در کدام یک از شکل‌های زیر خط قرمز، خط تقارن آن است؟ آن شکل را رنگ

بزنید.

نیمه دیگر شکل‌های زیر را طوری بکشید که خط آبی خط تقارن هر یک باشد.

حاصل عملیات زیر را به دست آورید. (سعی کنید عملیات را ذهنی انجام دهید.)

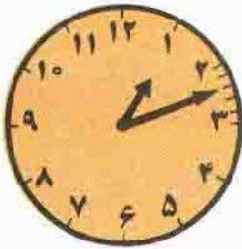
$$(3 \times 5) + 2 = \quad (2 \times 5) + 1 = \quad (5 \times 5) + 4 =$$

$$(4 \times 5) + 3 = \quad (3 \times 5) + 2 = \quad (10 \times 5) + 2 =$$

$$(9 \times 5) + 4 = \quad (6 \times 5) + 4 = \quad (5 \times 5) + 7 =$$

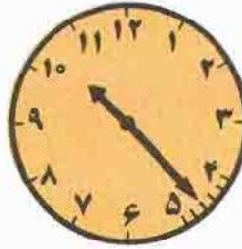
$$(7 \times 5) + 4 = \quad (8 \times 5) + 3 = \quad (9 \times 5) + 2 =$$

خواندن دقیقه‌های ساعت

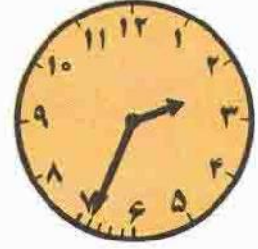
$$2 \times 5 + 2 = 12 \text{ دقیقه}$$

۱ : ۱۲

$$4 \times 5 + 3 = 23 \text{ دقیقه}$$

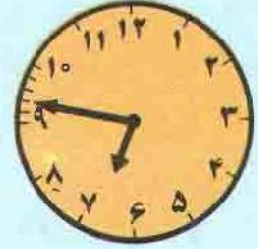
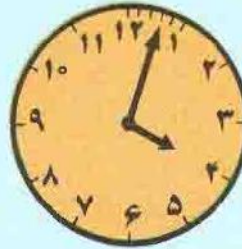
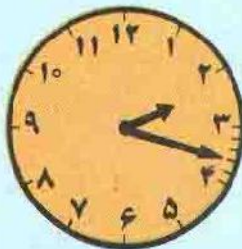
۱۰ : ۲۳

$$4 \times 5 + 4 = 24 \text{ دقیقه}$$

۲ : ۲۴

این ساعتها را بخوانید.

3:00

3:08

.....

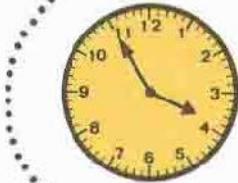
.....

.....

.....

.....

.....

.....

4:00

یک ساعت چند دقیقه است؟

$$6 \div 2 = 3$$

۶ را سه دسته دو تایی هست

$$12 \div 3 = \square$$

.....

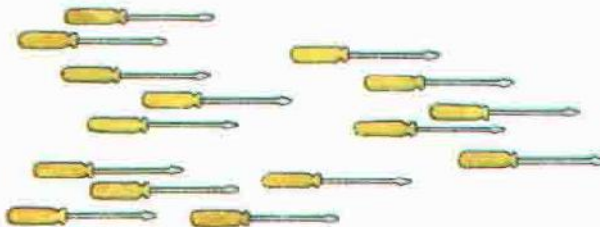
$$2 \div 2 = \square$$

.....

$$15 \div 5 = \square$$

.....

$$15 \div 3 = \square$$

.....

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$$10 \div 5 = \square$$

$$10 \div 2 = \square$$

$$6 \div 6 = \square$$

$$6 \div 1 = \square$$

$$24 \div 4 = \square$$

$$24 \div 6 = \square$$

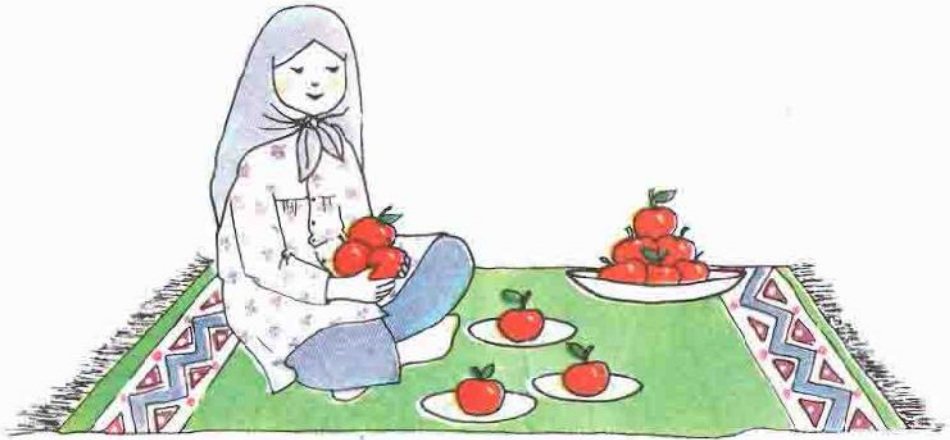
$$\square \div \square = \square$$

$$\square \div \square = \square$$

$$\square \div \square = \square$$

$$\square \div \square = \square$$

مادر فاطمه ۱۲ عدد سیب به او داد که آنها را به طور مساوی در سه بشقاب قرار دهد. فاطمه ابتدا از ۱۲ سیب ۳ سیب برداشت و در هر بشقاب یک سیب قرار داد.

$$۱۲ - ۳ = ۹$$

بار دیگر از ۹ سیب باقی مانده ۳ سیب برداشت و در هر بشقاب یک سیب گذاشت.

$$۹ - ۳ = ۶$$

سپس از ۶ سیب باقی مانده سه سیب برداشت و باز هم در هر بشقاب یک سیب قرار داد.

$$۶ - ۳ = ۳$$

بالاخره از سه سیب باقی مانده در هر بشقاب یک سیب گذاشت.

$$۳ - ۳ = ۰$$

در هر بشقاب چند سیب قرار می گیرد؟

چند ۳ تا تفریق شده است؟

در ۱۲ چند ۳ تا هست؟

$$۱۲ \div ۳ = ۴$$

عدد ۴ را خارج قسمت این تقسیم می گوئیم.

$$15 \div 5 = ?$$

$$15 - 5 = 10$$

$$10 - 5 = 5$$

$$5 - 5 = 0$$

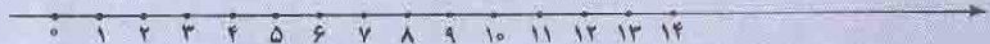
$$15 \div 5 = 3$$

$$24 \div 8 = ?$$

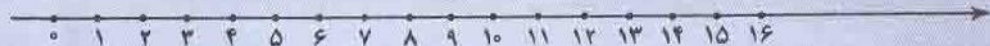
$$20 \div 5 = ?$$

$$15 \div 5 = 3$$

$$14 \div 2 = \square$$

$$16 \div 8 = \square$$

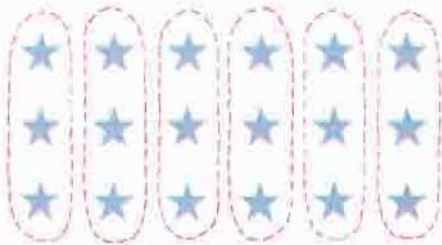

$$16 \div 4 = \square$$

$$20 \div 4 = \square$$

با هر تساوی ضرب دو تساوی تقسیم می‌توانیم بنویسیم:

 $3 \times 6 = 18$	 $18 \div 3 = 6$ $18 \div 6 = 3$
--	---

به همین ترتیب می‌توان نوشت:

$5 \times 4 = 20$ $20 \div 4 = 5$ $20 \div 5 = 4$	$7 \times 4 = 28$ $28 \div 4 = 7$ $28 \div 7 = 4$	$5 \times 6 = 30$ $30 \div 6 = 5$ $30 \div 5 = 6$
---	---	---

تمرین کنید

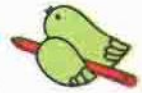
در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$2 \times 5 = 10$	$3 \times 5 = 15$	$9 \times 8 = 72$
$10 \div 2 = \square$	$15 \div 3 = \square$	$72 \div 9 = \square$
$10 \div 5 = \square$	$15 \div 5 = \square$	$72 \div 8 = \square$

خارج قسمت تقسیمهای زیر را به دست آورید.

$54 \div 9 = \square$	$36 \div 6 = \square$	$32 \div 8 = \square$
$54 \div 6 = \square$	$35 \div 5 = \square$	$49 \div 7 = \square$
$56 \div 8 = \square$	$45 \div 5 = \square$	$7 \div 7 = \square$
$5 \div 5 = \square$	$32 \div 4 = \square$	$1 \div 1 = \square$

مسئله حل کنید

- ۱ - ۵۴ نفر در ۹ ماشین نشسته‌اند. اگر تعداد افراد در همه ماشینها برابر باشد در هر ماشین چند نفر نشسته‌اند؟
- ۲ - ۷۲ نفر از اهالی یک ده در ۸ مزرعه به طور مساوی کار می‌کنند. در هر مزرعه چند نفر کار می‌کنند؟
- ۳ - ۴۲ نفر بازیکن والیبال در ۷ تیم بازی می‌کنند. تعداد بازیکنهای تیمها با هم مساوی است. هر تیم چند بازیکن دارد؟
- ۴ - ۴۸ نفر دانش‌آموز در ۸ گروه مساوی برای عیادت مجروحین جنگ تحمیلی به بیمارستانهای مختلف رفتند. در هر گروه چند دانش‌آموز شرکت دارد؟
- ۵ - با ۴۵ ریال چند تمبر ۵ ریالی می‌توان خرید؟

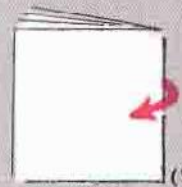
بازی و ریاضی

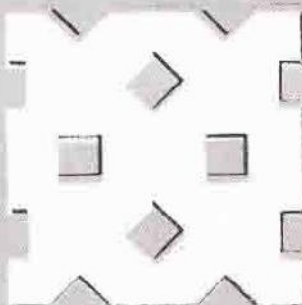
(۱)

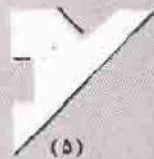
(۲)

(۳)

(۴)

(۵)

(۶)

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$$\begin{array}{lll}
 ۲ \div ۱ = \square & ۴ \div ۱ = \square & \square \div ۱ = ۷ \\
 ۳ \div \square = ۳ & ۱۸ \div ۱ = \square & ۸ \div \square = ۸ \\
 \square \div ۱ = \square & &
 \end{array}$$

خارج قسمت تقسیم هر عدد بر یک برابر است با.....

این تساویها را کامل کنید.

$$\begin{array}{lll}
 ۴ \div ۴ = \square & ۸ \div ۸ = \square & ۶ \div ۶ = \square \\
 ۳ \div ۳ = \square & ۵ \div ۵ = \square & ۲۶ \div ۲۶ = \square \\
 \square \div \square = ۱ & &
 \end{array}$$

چه موقع خارج قسمت یک تقسیم مساوی ۱ است؟

جدولهای زیر را کامل کنید.

بر ۳ تقسیم کنید	۱۵	۲۴	۶	۳	۱۸	۲۷	۱۲	۹	۲۱
					۶				

بر ۵ تقسیم کنید	۱۰	۲۵	۱۵	۴۰	۵	۲۵	۳۰	۴۵	۲۰
				۸					

بر ۶ تقسیم کنید	۶	۳۶	۱۲	۲۴	۴۲	۳۰	۴۸	۱۸	۵۴
									۹

مادر احمد و اکرم به آنها گفت که ۴ عدد شامی کباب در ظرف می گذارد تا وقتی از مدرسه برمی گردند به طور مساوی بین خود تقسیم کنند. وقتی احمد و اکرم از مدرسه برگشتند با تعجب دیدند که ظرف خالی است و گربه در گوشه ای از اطاق نشسته است. فهمیدند که گربه همه شامی کبابها را خورده است. احمد به اکرم گفت اگر گربه آنها را نخورده بود به هر کدام از ما ۲ شامی کباب می رسید ولی حالا که هیچ شامی کبابی نیست به هر یک از ما چیزی نمی رسد (هیچ می رسد).

$$\bullet \div 2 = \bullet$$

تقسیمهای زیر را انجام دهید.

$$\bullet \div 4 = \square$$

$$\bullet \div 6 = \square$$

$$\bullet \div 9 = \square$$

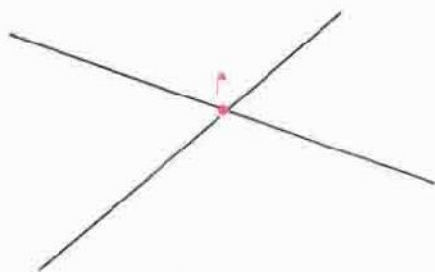
$$\bullet \div 10 = \square$$

$$\bullet \div 1 = \square$$

$$\bullet \div 20 = \square$$

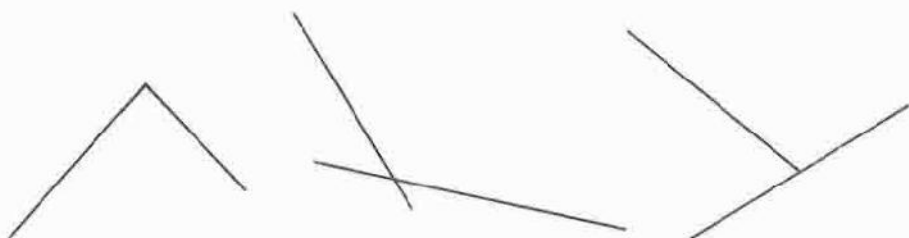
$$\bullet \div 11 = \square$$

$$\bullet \div 24 = \square$$

دو خطی که در شکل می بینید
همدیگر را در نقطه (م) قطع کرده اند. این دو
خط را **متقاطع** می گوئیم و نقطه (م) را نقطه
تقاطع یا **نقطه مشترک** آنها می نامیم.

در شکل های زیر نقطه مشترک هر دو خط را پررنگ و نام گذاری کنید.

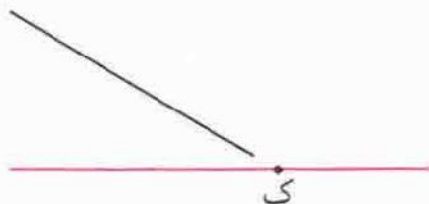

د.

در شکل روبه رو خط راستی بکشید
که از نقطه (د) بگذرد و خط دیگر را در
نقطه (م) قطع کند.

آیا دو خط روبه رو در نقطه (ک)
متقاطع می شوند؟

آیا دو خط روبه رو همدیگر را قطع
می کنند؟

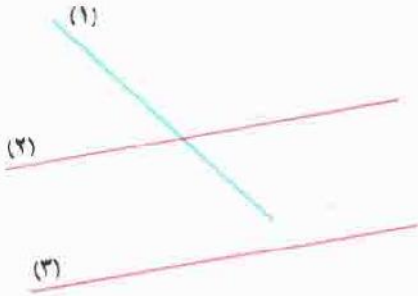
دو خط زیر را از دو طرف ادامه دهید، آیا همدیگر را قطع می‌کنند؟

این دو خط را با هم موازی می‌گوییم. (این دو خط متوازی هستند)
در شکل زیر دو خط متوازی هست آنها را پررنگ کنید.

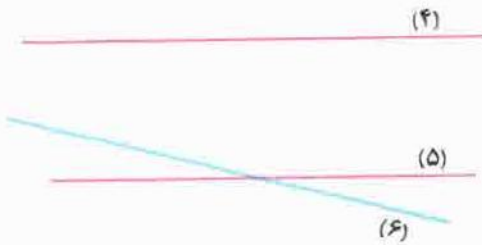
نمونه‌هایی از خط‌های متوازی را که در اطراف خود می‌بینید نشان دهید. به کمک
خط کش خود دو خط متوازی بکشید.

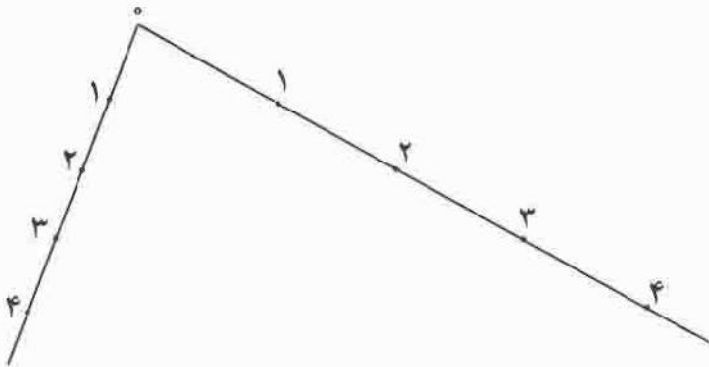
آیا دو خط (۲) و (۳) متوازیند؟
 دو خط (۱) و (۲) نسبت به هم چه
 وضعی دارند؟

آیا دو خط (۱) و (۳) متقاطعند؟

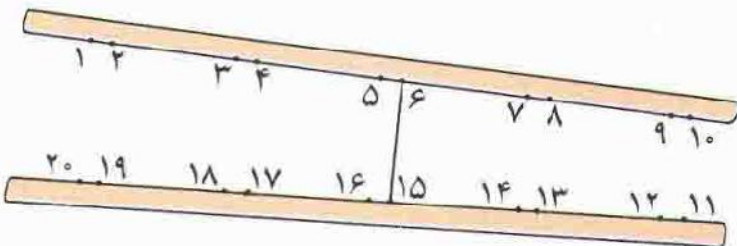

در شکل روبه رو آیا دو خط (۳) و (۵)
 با هم موازیند؟ دو خط (۴) و (۶) چگونه؟

نقاط هم شماره را به هم وصل کنید آیا خطهایی که کشیده اید با هم موازیند.

هر دو نقطه ای را که مجموع شماره هایشان ۲۱ است به هم وصل کنید.

پدر و مادر علی طبق معمول منتظر شنیدن اخبار ساعت ۸ شب بودند. علی نیز مشغول انجام تکالیفش بود. بعد از به صدا درآمدن ساعت رادیو، گوینده رادیو گفت: ساعت **بیست**، اینجا تهران است صدای جمهوری اسلامی ایران. علی از پدرش پرسید: مگر ساعت ۸ بعد از ظهر نیست؟ چرا گوینده رادیو گفت ساعت **بیست**؟

پدرش جواب داد: برای این که الآن بعد از ظهر است. ظهر ساعت **۱۲** است و **۸** ساعت هم از ظهر گذشته که روی هم می‌شود **۲۰**. گوینده رادیو به جای این که بگوید **ساعت ۸ بعد از ظهر** می‌گوید **ساعت ۲۰** که راحت‌تر است و همه منظور او را می‌فهمند. از این به بعد تو هم منظور گوینده رادیو را می‌دانی. مثلاً، جمعه برنامه قصه کودکان ساعت **۱۳** از رادیو پخش می‌شود، که منظور ساعت **۱** بعد از ظهر است. بعد پدر علی از او سؤال کرد، فردا ساعت **۲ بعد از ظهر** گوینده رادیو ساعت را چگونه اعلام می‌کند؟ علی جواب داد که گوینده می‌گوید:

ساعت **۱۴**، اینجا تهران است صدای جمهوری اسلامی ایران!

۱۴	۲۰	۱۸	۱۳	۱۵	۲۴	۱۹	۱۷	۱۶	۲۳	۲۲	۲۱
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

-۱۲

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

+۱۲

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

جدول زیر را کامل کنید.

	۱۵		۱۸:۱۰		۲۲		۱۳:۱۸	۱۹:۲۵		۲۳	۲۱:۳۰	
بعد از ظهر		۷		۲:۱۵		۱۱	۱:۱۸		۹			۳:۴۵

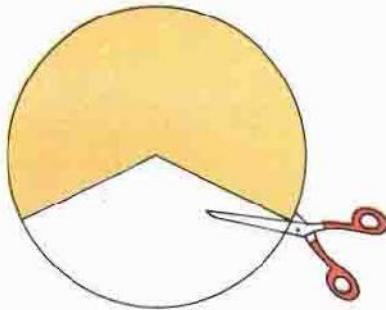
مسئله حل کنید

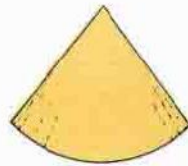
- ۱ - قطار تهران - اصفهان هر روز ساعت ۲۲ از تهران حرکت می کند. حرکت این قطار ساعت چند بعد از ظهر است؟
- ۲ - یک برنامه رادیویی ساعت ۱۶ پخش می شود، پخش این برنامه ساعت چند بعد از ظهر است؟
- ۳ - زنگ مدرسه ای ساعت ۵ بعد از ظهر می خورد، در چه ساعتی زنگ می خورد؟
- ۴ - اتوبوسی ساعت ۷ از تهران به سوی تبریز حرکت کرد بعد از ۱۰ ساعت به تبریز رسید. چه ساعتی به تبریز رسیده است؟

اشیایی را نام ببرید که به شکل مخروط باشند.

مخروط بسازید

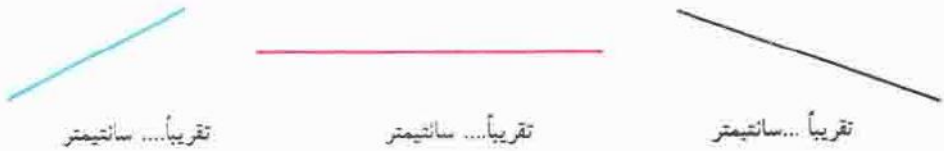

روی یک ورق کاغذ یک دایره بزرگ بکشید و آن را از کاغذ ببرید، مطابق شکل بالا قسمتی از سطح آن را ببرید و کنار بگذارید، با بهم چسباندن دو لبه قسمت دیگر یک مخروط درست کنید.

در شکل زیر آنهایی را که به شکل مخروط هستند با علامت (x) مشخص کنید.

اندازه هر یک از خطهای زیر تقریباً چند سانتیمتر است؟ این اندازه را در زیر هر خط بنویسید.

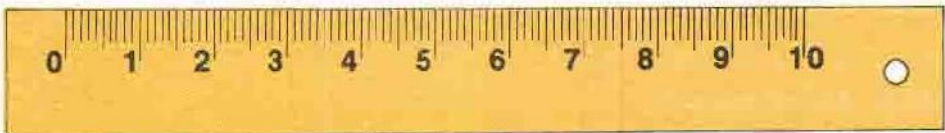

اندازه این سه خط روی هم تقریباً چند سانتیمتر است؟.....
خطهای بالا را در شکل زیر به دنبال هم قرار می‌دهیم. اندازه این خط تقریباً چند سانتیمتر است؟.....

آیا جوابهای دو سؤال بالا یکی هستند؟

چگونه دقیقتر اندازه بگیریم؟

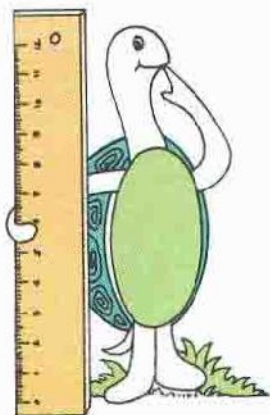

خط کش خود را با دقت نگاه کنید. می‌بینید که هر سانتیمتر به ده قسمت مساوی تقسیم شده است. اندازه هر یک از این قسمتها را یک میلیتر می‌گوییم.

یک سانتیمتر برابر ۱۰ میلیتر است.

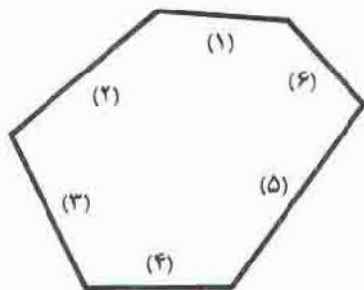
برای اینکه پاره خطی را دقیقتر اندازه بگیریم تعیین می‌کنیم که آن پاره خط چند میلیتر است. مثلاً اندازه هر یک از پاره‌خطهای زیر به میلیتر تعیین شده است.

- ۴ سانتیمتر چند میلیمتر است؟.....
- ۷ سانتیمتر چند میلیمتر است؟.....
- ۱۲ سانتیمتر چند میلیمتر است؟.....
- ۴ سانتیمتر و ۶ میلیمتر چند میلیمتر است؟.....
- ۸۰ میلیمتر چند سانتیمتر است؟.....
- ۵۸ میلیمتر چند سانتیمتر و چند میلیمتر است؟.....
- یک متر چند سانتیمتر است؟.....
- یک متر چند میلیمتر است؟.....
- ۴ متر چند میلیمتر است؟.....
- ۲ متر و ۳ سانتیمتر و ۵ میلیمتر چند میلیمتر است؟.....

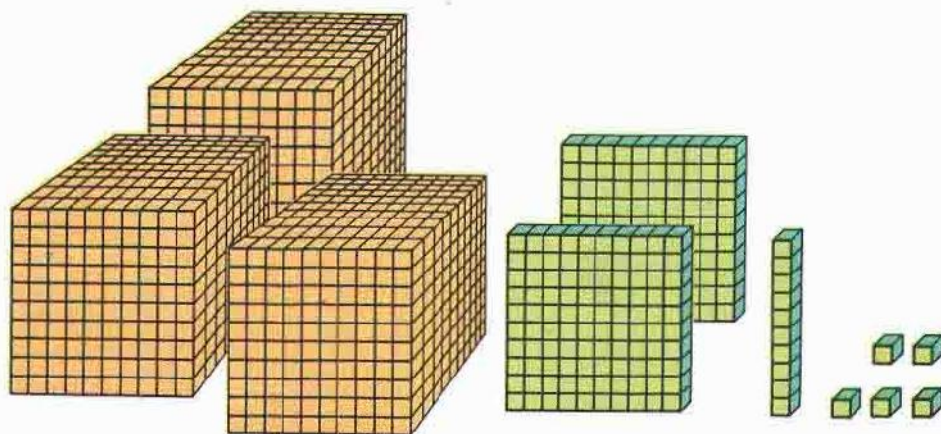
خطهای زیر را اندازه بگیرید و اندازه هر یک را به میلیمتر در زیر آن بنویسید.

هر یک از ضلعهای شکل مقابل را اندازه بگیرید و اندازه آن را به میلیمتر در جدول زیر بنویسید.

محیط این چند ضلعی چند سانتیمتر و چند میلیمتر است؟

(۶)	(۵)	(۴)	(۳)	(۲)	(۱)	شماره ضلع
				۲۶		اندازه به میلیمتر

۳۲۱۵

سه هزار و دو بیست و یک پانزده

۷۸۳۲

هفت هزار و هشتصد و سی و دو

۹۹۹۹

نه هزار و نهصد و نود و نه

۱۰۰۰۰

ده هزار

۱۰۴۲۷

ده هزار و چهار صد و بیست و هفت

۴۲۰۰۰

چهل و دو هزار

۴۲۵۸۱

چهل و دو هزار و پانصد و هشتاد و یک

۱۰۰۰۰۰

صدهزار

۲۵۷۰۰۰

دویست و پنجاه و هفت هزار

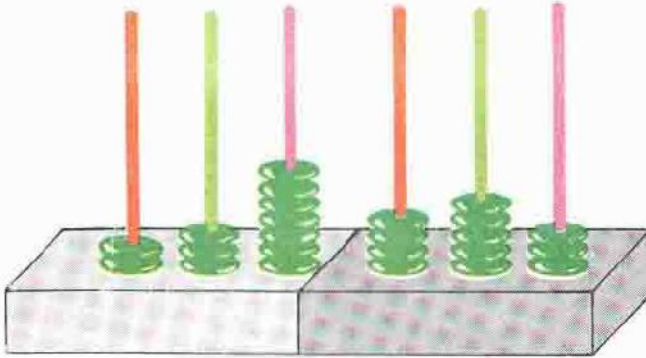
۲۵۷۸۴۳

دویست و پنجاه و هفت هزار و هشتصد و چهل و سه

برای خواندن عددهایی که بیش از سه رقم دارند از سمت راست سه رقم جدا می‌کنیم و آن را مانند عددهای بالا می‌خوانیم. مثلاً عدد ۷۳۶'۵۴۹ را می‌خوانیم هفتصد و سی و شش هزار و پانصد و چهل و نه.

عددهای زیر را بخوانید و با حروف بنویسید.

۸۳۵۰۹ ، ۳۰۲۵۰۰ ، ۸۷۴۹۱۱ ، ۷۰۰۱۰ ، ۹۰۱۸۹

هزارها			یکها		
صدگان	دهگان	یکان	صدگان	دهگان	یکان
۲	۳	۷	۴	۵	۳

۲ ۳ ۷ ۴ ۵ ۳

عدد ۲۳۷۴۵۳ یک عدد شش رقمی است.

دهگان این عدد ۵ است.

یکان هزار این عدد ۷ است.

صدگان هزار این عدد ۲ است.

صدگان این عدد ۴ است.

یکان و دهگان هزار این عدد ۳ است.

عدد ۴۳۹۰۲ چند رقمی است؟ رقم صدگان این عدد چند است؟ رقم دهگان هزار

این عدد چند است؟

عدد ۷۹۰۵۴۸ چند رقمی است؟ رقم صدگان این عدد چند است؟ رقم صدگان

هزار این عدد چند است؟

بزرگترین عدد سه رقمی و کوچکترین عدد چهار رقمی را بنویسید.

یک عدد پنج رقمی بنویسید که یکان آن ۶ و دهگان هزار آن ۷ باشد.

حاصل جمعها و تفریقه‌های زیر را به دست آورید.

۳۸۹۳	۵۰۰۹۳	۲۹۰۰۰	۱۰۰۰۰
- ۱۹۷۲	+ ۸۷۰۰۷	- ۱۵۷۳۱	- ۸۸۸۸
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
۳۴۵	۹۸۳	۸۴۵۱	۹۳۵۱
۷۸۱۰۲	۵۵۸۴۳	۱۲۳۰۰	۴۳۵۴
+ ۲۱۵۴۳	+ ۲۷۲۰۰	+ ۲۳۳۹۵	+ ۲۳۵۷
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>

جمعیت شهرهایی را که در جدول زیر نوشته شده است بخوانید.

نام شهر	ارومیه	همدان	سنندج	ساوه	اراک
جمعیت	۵۴۸۹۴۶	۹۵۸۸۰۲	۴۱۲۰۷۸	۱۸۲۷۵۵	۴۸۲۵۲۰

کدام شهر بیشترین جمعیت را دارد؟

کدام شهر کمترین جمعیت را دارد؟

بازی و ریاضی

جعفر و قاسم با هم بازی می‌کردند.

جعفر به قاسم گفت یک عدد بنویس. قاسم

نوشت **۷۳۵۶**. جعفر گفت: اگر چهار عدد

چهار رقمی دیگر به این ترتیب که اولی را

تو، دومی را من، سومی را تو و چهارمی را

من بنویسم حاصل جمع پنج عدد نوشته شده

۲۷۳۵۴ خواهد شد. پس از نوشتن ۴ عدد

دیگر قاسم ۵ عدد را جمع کرد و با تعجب دید

که گفته جعفر درست است!

$$\begin{array}{r}
 ۷۳۵۶ \\
 ۴۹۵۷ \\
 ۳۰۴۲ \\
 ۵۸۳۱ \\
 + ۴۱۶۸ \\
 \hline
 ۲۷۳۵۴
 \end{array}$$

چهار عدد دیگر

$$۸ \times ۱۰۰ = ۸۰۰$$

۸۰۰ یعنی ۸ صد تایی، پس

$$۳ \times ۱۰۰ = ۳۰۰$$

۳۰۰ یعنی ۳ صد تایی، پس

$$۱۲ \times ۱۰۰ = ۱۲۰۰$$

۱۲۰۰ یعنی ۱۲ صد تایی، پس

برای این که ضربهایی مانند ۸×۴۰۰ را انجام دهیم می‌توانیم این طور عمل

کنیم:

$$۸ \times ۴۰۰ = ۸ \times (۴ \times ۱۰۰)$$

$$= (۸ \times ۴) \times ۱۰۰$$

$$= ۳۲ \times ۱۰۰ = ۳۲۰۰$$

حاصل ضربهای زیر را بنویسید.

$$۷۲ \times ۱۰ = \dots$$

$$۵ \times ۱۰۰ = \dots$$

$$۴ \times ۱۰۰۰ = ۴۰۰۰$$

$$۹ \times ۲۰۰ = \dots$$

$$۵ \times ۵۰۰ = \dots$$

$$۱۷ \times ۱۰۰۰ = \dots$$

$$۸ \times ۴۰۰۰ = \dots$$

$$۱۰۰ \times ۹ = \dots$$

حاصل عملیات زیر را به طور ذهنی به دست آورید.

$$۶ \times ۲ + ۱ =$$

$$۵ \times ۰ + ۴ =$$

$$۹ \times ۸ + ۵ =$$

$$۲ \times ۵ + ۴ =$$

$$۱ \times ۹ + ۲ =$$

$$۷ \times ۶ + ۹ =$$

با توجه به تساویهای سمت چپ تساویهای سمت راست را کامل کنید.

$$۸۹۱ = ۸۰۰ + ۹۰ + ۱$$

$$۷۳۵ =$$

$$۵۰۲ = ۵۰۰ + ۲$$

$$۴۸۰۹ =$$

$$۳۲۴۵ = ۳۰۰۰ + ۲۰۰ + ۴۰ + ۵$$

$$۴۰۹۰ =$$

احمد هر روز جمعه ۴ مرتبه دور یک میدان می‌دود. دور این میدان ۳۶۲ متر است. می‌خواهیم بدانیم احمد هر جمعه چند متر می‌دود. برای این کار باید حاصل ضرب ۳۶۲×۴ را به دست آوریم.

$$\begin{aligned} ۳۶۲ \times ۴ &= ۳۰۰ \times ۴ + ۶۰ \times ۴ + ۲ \times ۴ \\ &= ۱۲۰۰ + ۲۴۰ + ۸ \\ &= ۱۴۴۸ \end{aligned}$$

با استفاده از ضربهایی که قبلاً آموخته‌ایم می‌توانیم ضرب بالا را این طور هم

بنویسیم:

$\begin{array}{r} ۳۶۲ \\ \times ۴ \\ \hline ۸ \\ ۲۴۰ \\ ۱۲۰۰ \\ \hline ۱۴۴۸ \end{array}$	→	$\begin{array}{r} ۲ \\ ۳۶۲ \\ \times ۴ \\ \hline ۱۴۴۸ \end{array}$
--	---	--

عددهای بزرگ‌تر نیز به همین ترتیب در یک عدد یک رقمی ضرب می‌شوند.

$\begin{array}{r} ۲۳۰۶ \\ \times ۴ \\ \hline ۲۴ \\ ۱۲۰۰ \\ ۸۰۰۰ \\ \hline ۹۲۲۴ \end{array}$	→	$\begin{array}{r} ۱۲ \\ ۲۳۰۶ \\ \times ۴ \\ \hline ۹۲۲۴ \end{array}$
---	---	--

$\begin{array}{r} ۶۷۳۵۲ \\ \times ۳ \\ \hline ۶ \\ ۱۵۰ \\ ۹۰۰ \\ ۲۱۰۰۰ \\ \hline ۱۸۰۰۰۰ \\ \hline ۲۰۲۰۵۶ \end{array}$	→	$\begin{array}{r} ۲۱۱ \\ ۶۷۳۵۲ \\ \times ۳ \\ \hline ۲۰۲۰۵۶ \end{array}$
---	---	--

ضربهای زیر را در دفتر خود بنویسید و حاصل هر یک را به دو صورتی که در صفحه قبل عمل کردیم به دست آورید.

$\begin{array}{r} 183 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 7963 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 340 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 786 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 7981 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 3480 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 703 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 6093 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$

حاصل ضربهای زیر را به طور خلاصه به دست آورید.

$\begin{array}{r} 831 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 796 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 1847 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 2397 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 809 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 1710 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8000 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 17901 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$

حاصل ضرب هر جفت از اعداد زیر را به دست آورید.

۵ و ۸۴۰	۹ و ۴۷۵	۸ و ۷۰۵
۲۵۰۰ و ۸	۱۳۵۷ و ۴	۵ و ۱۳۴۲

۷۹	$\times 9$	۷۱۱
۶۷۹		
۵۶۷۹		
۴۵۶۷۹		

در جای خالی رقم مناسب بنویسید.

$$\begin{array}{r} 38 \square \\ \times 3 \\ \hline \square \square \square 6 \end{array}$$

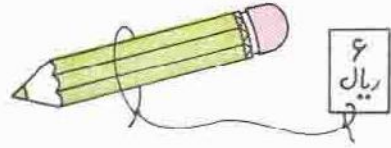
$$\begin{array}{r} 2484 \\ \times \square \\ \hline \square \square 52 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7000 \\ \times \square \\ \hline 35 \square \square \square \end{array}$$

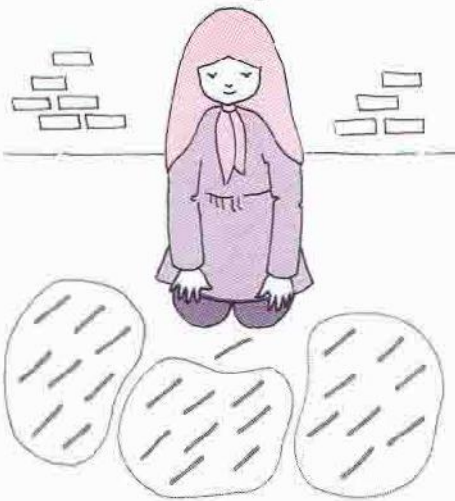
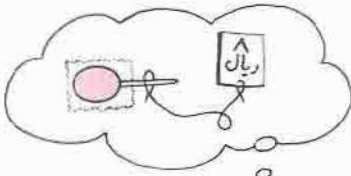
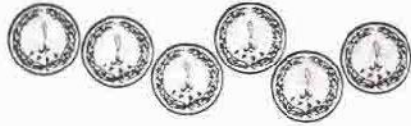
مسئله حل کنید

- ۱ - باغی است به شکل مربع که طول هر طرف آن ۴۰۰ متر است. محیط این باغ چند متر است؟
- ۲ - هر متر سه قدم بهزاد است. یک کیلومتر چند قدم بهزاد است؟
- ۳ - اگر وزن هر ۵ نخود یک گرم باشد، یک کیلوگرم نخود چند عدد نخود است؟
- ۴ - اتومبیلی با سرعت ۸۰ کیلومتر در ساعت حرکت می‌کند، پس از ۷ ساعت چند کیلومتر طی می‌کند؟
- ۵ - در یک کارخانه پارچه بافی ساعتی ۲۱۳۵ متر پارچه بافته می‌شود. در این کارخانه در ۸ ساعت چند متر پارچه بافته می‌شود؟
- ۶ - زمینی است به شکل مربع که طول هر ضلع آن ۱۸۰۷۰ متر است. محیط این زمین چند متر است؟
- ۷ - باغی است به شکل مستطیل که طول آن ۷۰۰ متر و عرض آن ۱۵۶ متر است. محیط این باغ چند متر است؟
- ۸ - روز ۲۲ بهمن به طور متوسط از هر مدرسه ۳۰۰ نفر در راه پیمایی شرکت کردند. از ۹ مدرسه چند نفر در راه پیمایی شرکت کردند؟

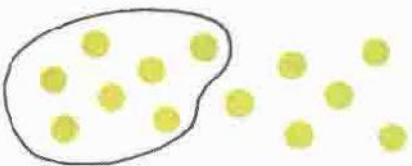
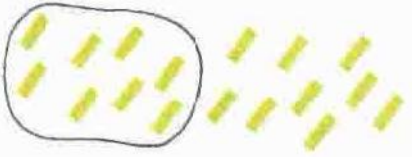

علی می‌خواست بداند با ۱۵ سکهٔ یک ریالی چند مداد ۶ ریالی می‌تواند بخرد. او از ۱۵ یک ریالی دو دستهٔ ۶ ریالی ساخت و ۳ یک ریالی هم برایش باقی ماند. پس علی با ۱۵ ریال می‌تواند ۲ مداد ۶ ریالی بخرد و ۳ ریال هم برایش باقی می‌ماند.

سمیه ۲۵ ریال دارد و می‌خواهد بداند با تمام پولهایش چند آب‌نبات ۸ ریالی می‌تواند بخرد. برای این منظور این جور عمل کرد. ۲۵ خط به جای ۲۵ ریال پول خود کشید. بعد گفت در ۳،۲۵ دسته ۸ تایی است و یکی هم باقی می‌ماند. سپس با خود گفت: می‌توانم ۳ آب‌نبات ۸ ریالی بخرم و یک ریال هم برایم باقی می‌ماند.

۲۵ برابر است با ۳ هشت تا و یکی
۱۵ برابر است با ۲ شش تا و ۳ تا

شکل‌های هر قسمت را به دسته‌هایی که نشان داده شده تقسیم کنید و بعد در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

 <p>... برابر است با ... چهار تا و ... تا</p>	 <p>... برابر است با ... پنج تا و ... تا</p>
 <p>... برابر است با ... شش تا و ... تا</p>	 <p>... برابر است با ... هفت تا و ... تا</p>
 <p>... برابر است با ... هشت تا و ... تا</p>	 <p>... برابر است با ... سه تا و ... تا</p>

۱۴ ستاره را به دسته‌های ۳ تایی تقسیم کردیم، ۴ دسته سه تایی به دست آمد و ۲ تا هم باقی ماند. پس:

۱۴ برابر است با ۴ سه تا و ۲ تا می‌گوییم اگر ۱۴ را بر ۳ تقسیم کنیم خارج قسمت ۴ و باقی مانده ۲ است.

آیا باقی مانده همیشه از تعداد اشیاء هر دسته کمتر است؟ (چرا؟)

می‌خواهیم به کمک جدول ضرب تعیین کنیم در ۱۷ چند ۳ هست. برای این کار به سطر سوم جدول ضرب توجه می‌کنیم.

×	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۲	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۸
۳	۳	۶	۹	۱۲	۱۵	۱۸	۲۱	۲۴	۲۷

عدد ۱۷ بین دو عدد ۱۵ و ۱۸ قرار دارد. چون ۱۵ برابر است با ۵ سه تا، بنابراین در ۱۷ پنج ۳ هست و ۲ هم باقی می‌ماند ($17 - 15 = 2$). یعنی اگر ۱۷ را بر ۳ تقسیم کنیم خارج قسمت ۵ و باقی مانده ۲ می‌شود.

نتیجه بالا را بدون جدول ضرب هم می‌توان به دست آورد. ضربهای عدد ۳ را که به ۱۷ نزدیک می‌نویسیم تا این که به اولین مضرب بزرگتر از ۱۷ برسیم. از اینجا خارج قسمت یعنی عدد ۵ را به دست می‌آوریم.

$$3 \times 3 = 9$$

$$4 \times 3 = 12$$

$$5 \times 3 = 15$$

$$6 \times 3 = 18$$

$$\text{باقی مانده } 2 = 17 - 15$$

باقی مانده نیز با یک عمل تفریق

به دست می‌آید.

این عملیات را به طور خلاصه این طور می‌نویسیم: (— نیز نماد تقسیم است)

$$\begin{array}{r} 17 \quad | \quad 3 \\ - 15 \quad | \quad 5 \\ \hline 02 \end{array}$$

خارج قسمت ← ۵

باقی مانده ← ۰۲

خارج قسمت و باقی مانده هر یک از تقسیمهای زیر را به دست آورید.

$$\begin{array}{r} 46 \overline{) 6} \\ -42 \\ \hline 04 \end{array}$$

$$5 \times 6 = 30$$

$$6 \times 6 = 36$$

$$7 \times 6 = 42$$

$$8 \times 6 = 48$$

$$75 \overline{) 9}$$

$$6 \times 9 = 54$$

$$7 \times 9 = 63$$

$$8 \times 9 = 72$$

$$9 \times 9 = 81$$

$$45 \overline{) 7}$$

$$4 \times 7 =$$

$$5 \times 7 =$$

$$6 \times 7 =$$

$$7 \times 7 =$$

$$50 \overline{) 8}$$

$$5 \times 8 =$$

$$41 \overline{) 5}$$

$$22 \overline{) 3}$$

بزرگترین عدد را در جای خالی بنویسید که نامساوی درست باشد.

$$\square \times 8 < 57$$

$$\square \times 6 < 33$$

$$\square \times 9 < 30$$

$$\square \times 5 < 37$$

$$\square \times 7 < 40$$

$$\square \times 2 < 17$$

$$\square \times 4 < 30$$

$$\square \times 3 < 29$$

$$\square \times 7 < 50$$

در هر قسمت از تمرینهای زیر ابتدا بزرگترین عدد را در جای خالی بنویسید که نامساوی درست باشد. سپس خارج قسمت و باقیمانده تقسیم نظیر آن را بدست آورید.

$$\begin{array}{r} 58 \overline{) 9} \\ -54 \\ \hline 04 \end{array}$$

$$\square \times 9 < 58$$

$$40 \overline{) 7}$$

$$\square \times 7 < 40$$

$$24 \overline{) 7}$$

$$\square \times 7 < 24$$

$$50 \overline{) 6}$$

$$\square \times 6 < 50$$

$$75 \overline{) 8}$$

$$\square \times 8 < 75$$

$$49 \overline{) 5}$$

$$\square \times 5 < 49$$

خارج قسمت و باقی مانده هر تقسیم را تعیین کنید.

$$51 \overline{) 8}$$

$$39 \overline{) 7}$$

$$42 \overline{) 6}$$

$$63 \overline{) 8}$$

$$35 \overline{) 7}$$

$$19 \overline{) 3}$$

$$82 \overline{) 9}$$

$$28 \overline{) 4}$$

$$\begin{array}{r} 35 \overline{) 7} \\ -35 \\ \hline 00 \end{array}$$

در تقسیم بالا باقی مانده صفر است. می‌گوییم ۳۵ بر ۷ قابل قسمت است.
 همچنین ۱۲ بر ۴ قابل قسمت است و ۱۵ بر ۳.
 به طور کلی اگر در یک تقسیم، باقی مانده صفر باشد می‌گوییم عدد اول بر عدد
 دوم قابل قسمت است.

آیا ۱۸ بر ۶ قابل قسمت است؟ آیا ۸ بر ۲ قابل قسمت است؟

آیا ۱۳ بر ۲ قابل قسمت است؟ آیا ۱۲ بر ۲ قابل قسمت است؟

اعدادی که بر ۲ قابل قسمت هستند اعداد زوج نامیده می‌شوند مثلاً اعداد زیر

زوج هستند.

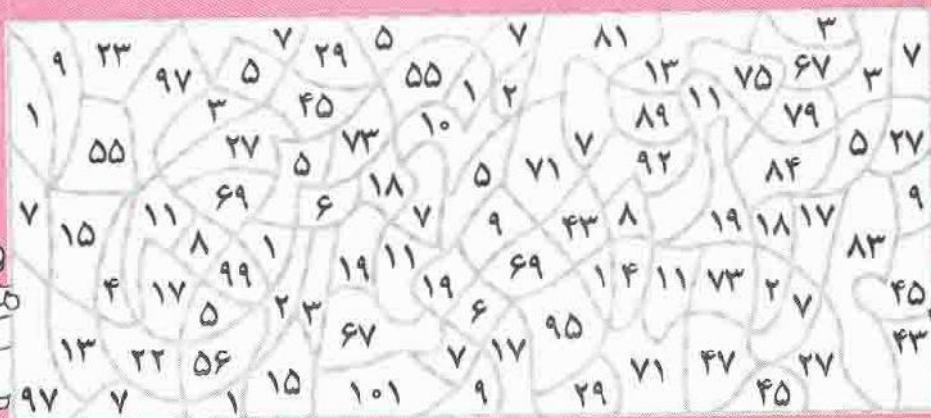
۰ ، ۲ ، ۴ ، ۶ ، ۸ ، ۱۰ ، ۱۲ ، ۱۴ ، ...

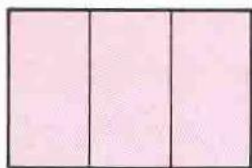
اعدادی که بر ۲ قابل قسمت نیستند اعداد فرد نامیده می‌شوند، مثلاً اعداد زیر

فرد هستند.

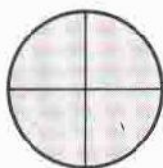
۱ ، ۳ ، ۵ ، ۷ ، ۹ ، ۱۱ ، ۱۳ ، ...

خانه‌هایی که در داخل آنها عدد زوج نوشته شده است فرمز کنید.

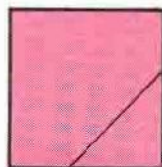

این مستطیل به سه قسمت مساوی تقسیم شده است.

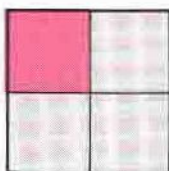
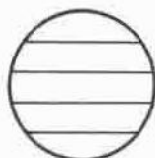
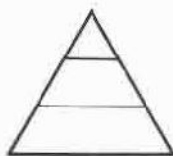
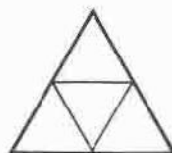
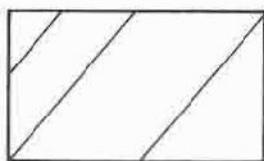
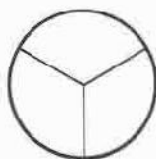

داخل این دایره به چهار قسمت مساوی تقسیم شده است.

این مربع به دو قسمت مساوی تقسیم شده است.

کدام یک از شکلهای زیر به قسمتهای مساوی تقسیم شده است؟ یک قسمت آن را رنگ کنید.

مربع مقابل به ۴ قسمت مساوی تقسیم شده است. ۱ قسمت از این ۴ قسمت قرمز است می‌گوییم **یک چهارم** از این مربع قرمز است.

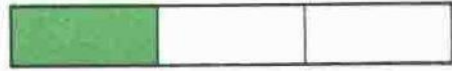
یک چهارم را به صورت $\frac{1}{4}$ می‌نویسیم و آن را **یک کسر** می‌نامیم.

در جای خالی عدد مناسب بنویسید.

$\frac{1}{4}$ یعنی ... قسمت از ... قسمت مساوی

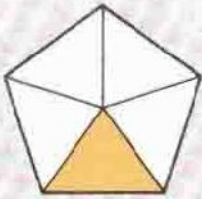
$\frac{1}{3}$ یعنی ... قسمت از ... قسمت مساوی

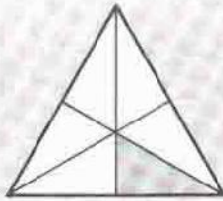
$\frac{1}{5}$ یعنی ... قسمت از ... قسمت مساوی

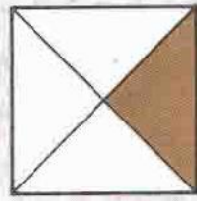
کسر مربوط به قسمت رنگی هر شکل را بنویسید.

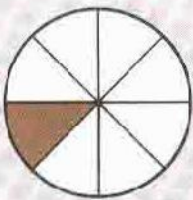
.....

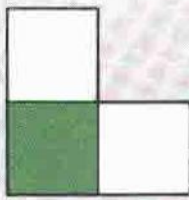
.....

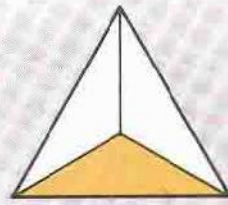
.....

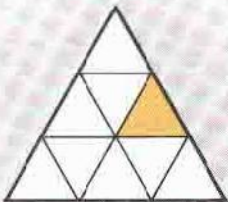
.....

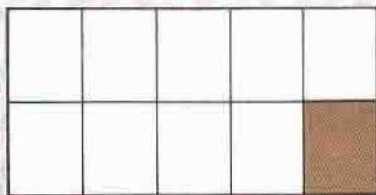
.....

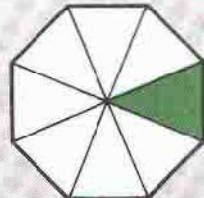
.....

.....

.....

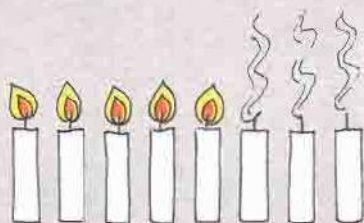
.....

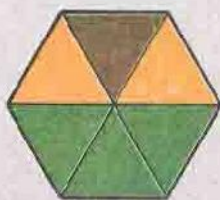
در شکل مقابل پنج قسمت مساوی می بینید که سه قسمت از آن سبز است. می گوئیم سه پنجم شکل مقابل سبز است.

سه پنجم را به صورت $\frac{3}{5}$ می نویسیم. $\frac{3}{5}$ نیز یک کسر است.

چه کسری از شکل مقابل زرد است؟....

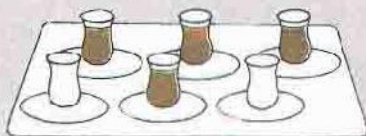
در شکل روبه رو $\frac{5}{8}$ شمعها روشن است. چه کسری از شمعها خاموش است؟....

$\frac{3}{6}$ چند ضلعی مقابل سبز است.

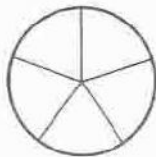
چه کسری از آن زرد است؟....

چه کسری از آن قهوه ای است؟....

$\frac{2}{6}$ استکانهایی که در این سینی می بینید خالی است.

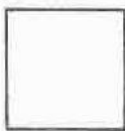
چه کسری از استکانها پر از چای است؟...

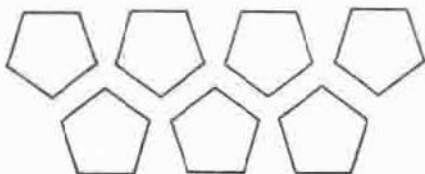
$\frac{2}{5}$ داخل دایره رو به رو را رنگ کنید.

$\frac{3}{6}$ از مثلثهای مقابل را رنگ بزنید.
چه کسری از مثلثها رنگ نشده است؟....

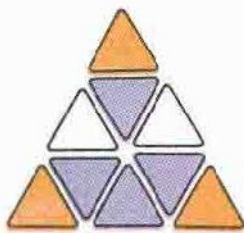

$\frac{1}{4}$ مربع مقابل را رنگ کنید.

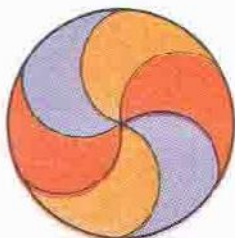

$\frac{2}{7}$ از پنج ضلعیهای روبه رو را زرد و
 $\frac{3}{7}$ آنها را قرمز کنید.
چه کسری از پنج ضلعیها رنگ نشده
است؟.....

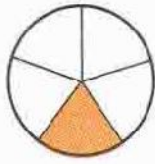
با توجه به شکلهای زیرسوالات مربوط
به آنها را پاسخ دهید.

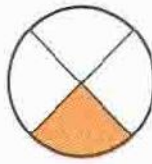
چه کسری از مثلثها زرد است؟....
چه کسری از مثلثها بنفش است؟....
چه کسری از مثلثها سفید است؟....
چه کسری از مثلثها رنگی است؟....

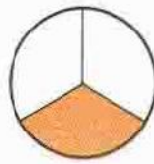
چه کسری از داخل دایره نارنجی است؟....
چه کسری از داخل دایره زرد است؟....
چه کسری از داخل دایره بنفش است؟....
چه کسری از داخل دایره رنگی است؟....

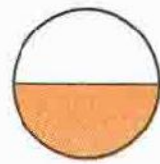
خمس

رُبُع

ثُلث

نِصْف

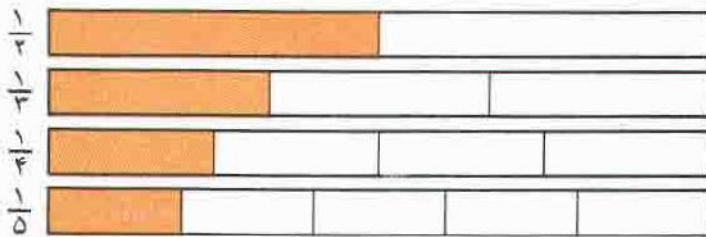
$\frac{1}{4}$ را نِصْف، $\frac{1}{3}$ را ثُلث، $\frac{1}{4}$ را رُبُع و $\frac{1}{5}$ را خَمس نیز می‌گوییم.

در جای خالی کلمه کمتر یا بیشتر بنویسید.

نصف هر چیز از ثلث آن است.

خمس هر چیز از ثلث آن است.

ربع هر چیز از نصف آن است.

با توجه به شکل‌های بالا در جای خالی علامت < یا > قرار دهید.

$$\frac{1}{2} \square \frac{1}{3}$$

$$\frac{1}{5} \square \frac{1}{4}$$

$$\frac{1}{3} \square \frac{1}{5}$$

$$\frac{1}{4} \square \frac{1}{3}$$

$$\frac{1}{2} \square \frac{1}{5}$$

$$\frac{1}{4} \square \frac{1}{2}$$

در جای خالی علامت < یا > قرار دهید.

$$\frac{2}{5} \square \frac{1}{5}$$

$$\frac{3}{5} \square \frac{4}{5}$$

$$\frac{2}{5} \square \frac{4}{5}$$

$$\frac{3}{5} \square \frac{1}{5}$$

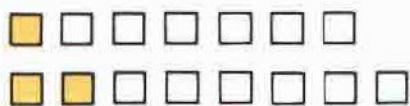
نصف میوه‌ها سیب است.

$$۸ \div ۲ = ۴ \quad \text{نصف ۸ می‌شود ۴.}$$

ثلث تخم مرغ‌ها جوجه شده است.

$$۶ \div ۳ = ۲ \quad \text{ثلث ۶ می‌شود ۲.}$$

خمس مربعها رنگی است.

$$۱۵ \div ۵ = ۳ \quad \text{خمس ۱۵ می‌شود ۳.}$$

ربع مثلثها رنگی است.

$$۲۰ \div ۴ = ۵ \quad \text{ربع ۲۰ می‌شود ۵.}$$

۸ ۱۲ ۶ ۲ ۱۰ ۱۸ ۴ ۱۴

نصف هر عدد را در زیر آن بنویسید.

۱۲ ۹ ۳ ۱۸ ۱۵ ۲۴ ۲۱ ۲۷

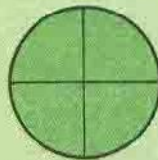
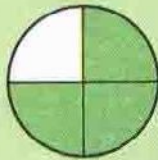
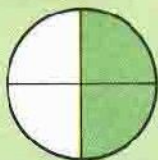
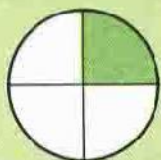
ثلث هر عدد را در زیر آن بنویسید.

سال تحصیلی ۹ ماه است. هر ثلث چند ماه است؟

احمد یک کتاب داستان ۳۰ صفحه‌ای دارد و $\frac{1}{5}$ آن را خوانده است. احمد چند

صفحه از کتاب داستانش را خوانده است؟

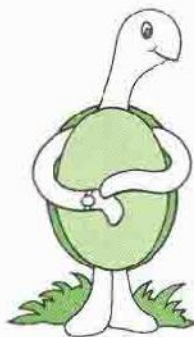
کسر مربوط به قسمت رنگی هر شکل را در زیر آن بنویسید.

اکبر از پدرش پرسید: ساعت شش و ربع یعنی ساعت چند؟ پدرش جواب داد: یعنی ساعت شش و ۱۵ دقیقه. هر ۱۵ دقیقه یک ربع ساعت است. چون که ۴ تا ۱۵ دقیقه می‌شود ۶۰ دقیقه که یک ساعت است.

اکبر گفت: در این صورت یک ربع به ۸ یعنی ۱۵ دقیقه مانده به ساعت ۸. پدرش گفت: بله درست است. همچنین می‌توان گفت:

ساعت ۶:۴۵ همان یک ربع به هفت است.
 ساعت ۵:۳۰ همان پنج و نیم است.
 ساعت ۱۰:۴۵ همان یک ربع به یازده است.
 ساعت ۱۵:۱۵ همان سه و ربع بعدازظهر است.

ساعتهای زیر را با استفاده از کلمات ربع و نیم بخوانید و بنویسید.

ضربهای زیر را به دقت نگاه کنید و توضیح دهید که حاصل ضربها چگونه

به دست آمده اند.

$$\begin{aligned} 2 \times 90 &= 2 \times (9 \times 10) \\ &= (2 \times 9) \times 10 \\ &= 18 \times 10 \\ &= 180 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 32 \times 30 &= 32 \times (3 \times 10) \\ &= (32 \times 3) \times 10 \\ &= 96 \times 10 \\ &= 960 \end{aligned}$$

این ضرب به صورت ستونی چنین

نوشته می شود:

$$\begin{array}{r} 32 \\ \times 30 \\ \hline 960 \end{array}$$

توضیح دهید که حاصل ضرب چگونه به دست آمده است.

همچنین حاصل ضرب 98×60 چنین به دست می آید.

(عملیات را شرح دهید.)

$$\begin{array}{r} 98 \\ \times 60 \\ \hline 5880 \end{array}$$

حاصل ضربهای زیر را به دست آورید.

$$90 \times 2 =$$

$$3 \times 70 =$$

$$80 \times 7 =$$

$$\begin{array}{r} 34 \\ \times 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 80 \\ \times 20 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 48 \\ \times 60 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 91 \\ \times 40 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 28 \\ \times 10 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 72 \\ \times 80 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 95 \\ \times 50 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 83 \\ \times 70 \\ \hline \end{array}$$

ضربهای زیر را در دفتر خود بنویسید و بعد حاصل آنها را به دست آورید.

$$30 \times 78 =$$

$$18 \times 20 =$$

$$40 \times 98 =$$

$$70 \times 90 =$$

$$99 \times 70 =$$

$$60 \times 40 =$$

مسئله حل کنید

- ۱ — می‌دانیم هر یک ساعت ۶۰ دقیقه است. یک شبانه‌روز چند دقیقه است؟
- ۲ — هر جعبه خودکار دارای ۵۰ خودکار است. ۱۳ جعبه خودکار چند خودکار دارد؟

دارد؟

- ۳ — مادر مریم ۱۲ دفتر ۴۰ ریالی برای او خرید. پول این دفترها چند ریال شده

است؟

$$\begin{aligned}
 13 \times 24 &= 13 \times (20 + 4) \\
 &= 13 \times 20 + 13 \times 4 \\
 &= 260 + 52 \\
 &= 312
 \end{aligned}$$

$$\begin{array}{r}
 1 \\
 13 \\
 \times 24 \\
 \hline
 52 \\
 260 \\
 \hline
 312
 \end{array}$$

مادر تقی ۱۳ کیلو شکر خرید کیلویی
۲۴ ریال و از تقی خواست که برای او
حساب کند پول شکرها چند ریال شده
است. تقی چنین عمل کرد:

آیا می‌توانید توضیح دهید که تقی
چگونه عمل کرده است؟

پدر تقی از کار به منزل آمد. مادر تقی
از او خواست که ببیند آیا تقی پول شکرها
را درست حساب کرده است یا نه. پدر تقی
چنین عمل کرد:

و گفت تقی قیمت شکرها را درست
به دست آورده است.

شرح دهید که پدر تقی چگونه عمل کرده است.

بعد از اینکه پدر تقی درستی کار پسرش را تصدیق کرد مادر تقی از او خواست که
قیمت هر یک از دو جنس دیگر را که خریده بود برایش حساب کند.

۲۳ کیلو قند هر کیلو ۲۹ ریال

۲۶ متر پارچه متری ۴۸ تومان

تقی عملیات لازم را مانند پدرش انجام داد.

$$\begin{array}{r}
 1 \\
 \times \\
 29 \\
 \times 23 \\
 \hline
 87 \\
 580 \\
 \hline
 667
 \end{array}$$

۲۰ + ۳

$$\begin{array}{r}
 2 \\
 \times \\
 26 \\
 \times 48 \\
 \hline
 208 \\
 1040 \\
 \hline
 1248
 \end{array}$$

۴۰ + ۸

تقی گفت قندها ۶۶۷ ریال و پارچه‌ها ۱۲۴۸ تومان شده است. به نظر شما تقی

درست حساب کرده است؟

نوشت افزار فروشی لوازم زیر را خرید. حساب کنید جمعاً چند ریال خرید کرده

است.

۵۰ عدد خودکار هر یک ۱۰ ریال

۲۵ عدد دفتر هر یک ۸۰ ریال

۲۴ مداد پاک‌کن هر یک ۸ ریال

۳۶ عدد مداد هر یک ۷ ریال

۱۲ مداد تراش هر یک ۶ ریال

۳۵ عدد دفتر نقاشی هر یک ۳۸ ریال

حاصل ضربهای زیر را به دست آورید.

$$\begin{array}{r} 2 \\ 14 \\ \times 25 \\ \hline 70 \\ 280 \\ \hline 350 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 31 \\ \times 35 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 27 \\ \times 41 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 73 \\ \times 52 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 91 \\ \times 83 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 44 \\ \times 25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 77 \\ \times 44 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 93 \\ \times 84 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 36 \\ \times 49 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 27 \\ \times 67 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 59 \\ \times 76 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 48 \\ \times 58 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 98 \\ \times 89 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ \times 99 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87 \\ \times 78 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ \times 48 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 403 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 990 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 787 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

مسئله حل کنید

- ۱- دبستانی ۱۲ کلاس دارد. اگر هر کلاس این دبستان ۳۵ نفر دانش آموز داشته باشد، تعداد دانش آموزان این دبستان چند نفر است؟
- ۲- یک کاروان برای زیارت بسوی مشهد حرکت کرد. این کاروان شامل ۱۵ مینی بوس بود. اگر هر مینی بوس ۱۸ مسافر داشته باشد، این کاروان چند مسافر به مشهد می برد؟
- ۳- آیا ۵ اتوبوس که هر یک ۳۳ نفر مسافر جا می گیرد بیشتر مسافر می برد یا ۱۶ اتوبوس که هر یک ۲۶ نفر مسافر جا می گیرد؟
- ۴- رسول با پدرش به باغ رفت. در این باغ ۲۳ درخت گیلاس است. اگر از هر درخت ۱۸ کیلو گیلاس بچینند روی هم چند کیلو گیلاس چیده اند؟
- ۵- اگر فاصله تهران تا کرج تقریباً ۴۲ کیلومتر باشد و فاصله تهران تا تبریز ۱۵ برابر فاصله تهران تا کرج باشد، فاصله تهران تا تبریز تقریباً چند کیلومتر است؟

بازی و ریاضی

حاصل عملیات زیر را بدست آورید. اگر درست عمل کنید نتیجه جالبی به دست

می آید.

$$9 \times 0 + 1 =$$

$$9 \times 1 + 2 =$$

$$9 \times 12 + 3 =$$

$$9 \times 123 + 4 =$$

$$9 \times 1234 + 5 =$$

حاصل ضرب دو عدد یک رقمی را می‌توان به وسیله یک مربع و قطرش نشان

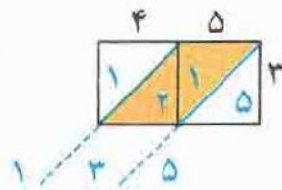
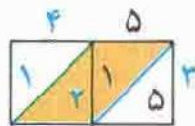
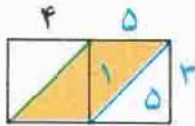
داد. مثلاً:

$$5 \times 3 = 15$$

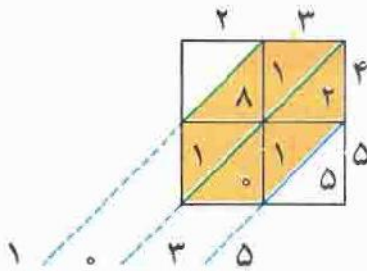
به همین ترتیب می‌توان حاصل ضرب یک عدد دو رقمی را در یک عدد یک رقمی

به دست آورد. به ضرب 45×3 توجه کنید.

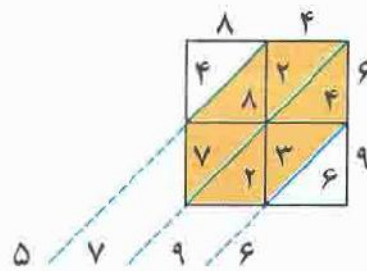

$$45 \times 3 = 135$$

حاصل ضرب دو عدد دو رقمی را هم می‌توان به این طریق به دست آورد. مثلاً:

$$23 \times 45 = 1035$$

$$84 \times 69 = 5796$$

ضربهای زیر را در دفتر خود بنویسید و حاصل آنها را مانند مثالهای بالا به دست

آورید.

$$8 \times 9$$

$$18 \times 7$$

$$6 \times 49$$

$$59 \times 12$$

$$84 \times 6$$

$$59 \times 64$$

$$38 \times 95$$

$$83 \times 97$$

مسئله حل کنید

۱ - در یک باغ سه ردیف درخت کاشته شده است، در ردیف اول ۱۴۲ درخت، در ردیف دوم ۱۵۰ درخت و در ردیف سوم ۱۴۹ درخت. در این سه ردیف چند درخت کاشته شده است؟

۲ - هاجر از محمود پرسید: چند ریال پول داری؟ محمود گفت: اگر ۱۷۳ ریال از پدرم بگیرم جمعاً ۴۰۰ ریال پول خواهم داشت. محمود چند ریال پول دارد؟

۳ - اتومبیلی در یک ساعت ۶۵ کیلومتر راه طی می‌کند در ۷ ساعت چند کیلومتر راه طی خواهد کرد؟

۴ - بلندترین قله ایران قله دماوند است که ۵۶۷۱ متر بلندی دارد و بلندترین قله روی زمین قله اورست است که ۸۸۴۴ متر بلندی دارد. قله اورست چند متر از قله دماوند بلندتر است؟

۵ - محیط یک مثلث متساوی الاضلاع ۲۴ متر است. هر ضلع آن چند متر است؟

۶ - پدر احمد یک دست کت و شلوار برای او خرید به قیمت ۶۸۹۰ ریال و یک اسکناس ۱۰۰۰۰ ریالی به فروشنده داد. چند ریال باید پس بگیرد؟

۷ - اگر قیمت ۹ عدد مداد ۷۲ ریال باشد، قیمت یک مداد چند ریال است؟ قیمت ۱۰ مداد چند ریال است؟

۸ - حسین از مغازه‌ای خرید کرد و یک اسکناس ۲۰۰ ریالی داد و صاحب مغازه ۷۶ ریال به او پس داد. حسین چند ریال خرید کرده است؟

۹ - ابراهیم در سال ۱۳۵۴ متولد شده است. حالا چند سال دارد؟ در سال ۱۳۸۱ چند سال خواهد داشت؟

۱۰ - از ۱۷ شهریور سال ۱۳۵۷ تا ۲۲ بهمن همان سال چند روز است؟

۱۱ - در یک کیسه ۱۷ کیلوگرم برنج است، در کیسه دیگر دو برابر کیسه اول برنج است. در دو کیسه چند کیلوگرم برنج است؟

۱۲ - در یک کامیون ۵۴ کیسه گندم است. اگر هر کیسه ۱۰۰ کیلوگرم وزن داشته باشد، در این کامیون چند کیلوگرم گندم است؟

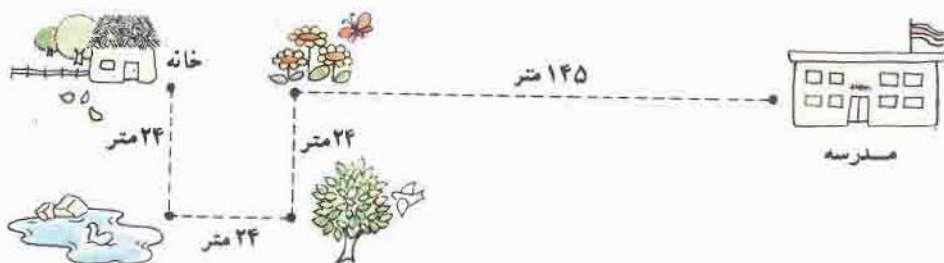
۱۳ - مادر ظاهره به خرید رفت. ۵ عدد مداد ۹ ریالی و ۶ عدد دفتر ۱۸ ریالی خرید. چند ریال خرید کرده است؟

۱۴ - روز ۱۲ فروردین ماه امت اسلامی در ایران به جمهوری اسلامی رأی دادند. تعداد آراء سه تا از صندوقها برابر ۴۸۳۴،۷۸۹۵ و ۶۵۳۹ رأی شد. روی هم چند رأی به این سه صندوق ریخته شده است؟

۱۵ - ماه فروردین، چند هفته و چند روز است؟

۱۶ - کتاب سعید ۲۰۵ صفحه دارد، سعید روزی ۷ صفحه از آن را می خواند، در ۲۵ روز چند صفحه خواهد خواند؟ چند صفحه دیگر باقی می ماند؟

۱۷ - فاطمه برای رفتن از خانه به مدرسه راهی مانند مسیر زیر طی می کند.

فاطمه در یک رفت و برگشت چند متر راه می رود؟

۱۸ - نجاری برای ساختن نیمکتهای یک مدرسه ۵۸ عدد پیچ در جعبه خود داشت. اگر برای هر نیمکت ۸ عدد پیچ بکار برده، این پیچها برای چند نیمکت کافی است؟ چند پیچ باقی می ماند؟

۱۹ - مادر سعیده ۱۸ دگمه داشت. یک سوّم آنها را به پیراهن سعیده دوخت.

چند دگمه به پیراهن سعیده دوخته است؟

۲۰ - کلاس سوّم ۳۲ نفر دانش آموز دارد. اگر ربع این دانش آموزان عضو

کتابخانه باشند چند نفر عضو کتابخانه است؟

کتابخانه دانش آموزان دبستان پسرانه ویرانه مدرس کلاهدری
کتابخانه
نمایشگاه و این قسمت برای دانش
وزارت آموزش و پرورش